ÖYKÜLEM

MEVSİMLİK ÖYKÜ DERGİSİ

ilkbahar 2018

İÇİNDEKİLER

KEL KÖR EV

Derman Arıbaş Önoğlu

Kadife geldiğinde gökyüzü renksizdi. Öğlenin gidesi, akşamın gelmekten vazgeçesi yok. Çekişiyorlar. Onların kavgası altlarında yaşayan herkese azap veriyor. Kadife'nin içinde de bir ürperme. Yalnızlık ve inanamama. Sokağı süzüyor. Sokak, aç bir kurdun karanlık ağzı. Diş evler keskin, kapılar dar. Kalbi de daraldı. Yoksa sığdıramaz kendini içeri. Sokağın en dar kapısından, en pis bahçeye, en yalnız odalara giriyorlar. Girdiği anda telaşlı bir tepinme karnında falan. Kirpikleri bile titriyor. İki günlük tren yolculuğu zayıflatmış, şalvarı düşüyor habire. Çıt çıkmıyor ev denilen yerde. Buz gibi sessiz bir kel ev. Ev saymaz Kadife burayı. Kadife'nin baba evi sıcak, hep sesli. Hoş sohbet sarmaşıklar, kilimler, yanık yayık yağı kokusu. Buradaysa; ışığın, kokunun rengi bile yabancı. Bir daha çıkamayacak buradan. Bir daha çıkamayacak buradan. İki göz odanın iki gözü de kör. Işığı kör, karanlığı zifiri. Sobası bile kör, kütük atsan kendini ısıtamaz soba. İçini kimse ısı-

tamaz Kadife'nin. Bahçesinde çiçek bitmeyenlerin kargışı mı bu? Hasretlikten bitap düşenlerin mi?

Herkes yorgun. Cenaze evi sanırsın. Kadife başlarına kalmış sanırsın. Ağlaşacak kimsesi de yok. Gece olsun. Oluversin de sırma yorgana akıtsın ibrişim gözyaşını. Su ısıtıyor. Babasının ayaklarını düşleyince daha kolay oluyor, başkasının babasınınkileri yıkamak. Artık her gün sobayı boşalt, malları besle, sağ, çamaşırı akla. Göz göz irin akan, kokan evi paklamaya Kadife'yi beklemişler. Of demiyor. Daha çok iş arıyor. Tek çalışsın da gözüne bu yabancı yerin yabancı renksizliği çarpmasın. Ayağı gelip geçerken mutfağın eşiğine takılıyor. Kilim yetmemiş oraya. Buz gibi betona mıhlanıyor. Patiklerini sıyırıp, ayağından. Öne arkaya sallanıyor. Sallandıkça kapılıyor. Unutuyor. Anlar büyüyor. Anların içinde yok oluyor. Düşünmesi duruyor, korkusu duruyor, acısı susuyor.

"cehennem"

"cehennem"

Yüzyıl oldu. Ak yazmayı başına bağlamalarının üstünden, trenin kara soluğunu iki gün burnundan verişinin üstünden, aç kurdun ağzındaki evlerden birine girişinden beri yüzyıl geçti. Yüz koca yıl. Bir gün, Kadife serin mutfak eşiğinde kendi sessizliğinin içinde girdap girdap çözülüyordu yine. Sessiz evin her yanı söz doldu. Bağırış doldu, kargış doldu. Aç kurt mahallesinin cehennem insanı kör eve doluştu. Adımını atamıyor Kadife. Çıkamıyor sessiz girdaptan. Görünmezim sanıyor. Sallanıyor. Büyük bir sessiz gürültü kulaklarına doluyor. Dürtülünce, bıçak gibi kesiliyor sessizliği.

"çay koy, kız"

Sobadan su çekti bakır çaydanlığın altına. Buharına yüzünü sürdü. Eşiğine döndü. Ana rahmine döner gibi. Uysalca buldu yerini. Sallanmaya başladı.

"geline göz aydınlamaya geldik, komşu. Haftası çıktı ya"

Tükürük ağızlı, kara yazmalı "hafta" dedi. Hafta "7 gün" demek. Okuma öğreten köydeki muallimden biliyor. Mevsimleri de öğretti. Baharda çiçekler açar, kuzular oğlaklar, meleşirler. O zaman ıslak çimlere, uzun etekliklerini yayar kızlar. Kıkır kıkır karınlar iner kalkar. Sanki bir yerde, bir gökte taze karınlar. Kadife'nin köyünde hiç sessiz ses olmaz, renksiz renk olmaz. Günler haftalar akar gider. Sayan olmaz. "hafta" dedi, hafta olmuş. Yüzyıl sandığı Kadife'nin, tek yedi günmüş.

"oğlan ne zaman gelecek askerden?"

"tez getirmişsiniz gelini. Yüzünüzü çok eskitmeyin bari."

Kadife çayları tutuyor. Son bardak da alınsın diye beklerken, alı al moru mor. Neyin sevdasına tutuldu da geldi buralara? Üç kereden fazla değil gördüğü. "olur" dedi anası sorunca. Ağzından bir rüzgârlı, kanatlı "olur" çıktı ki, tutmak ne mümkün. Düşünmez, durup beklemez bir "olur". Kaderin söyleyecek sözü varmış demek. Gün erse de olur dediği gelse, yalnızlığı geçer mi Kadife'nin? Gözünü, ağzını bile ezberden bilmiyor. Ellerinin arasında tuttuğu kafası, bir ağaç kovuğu Kadife'nin. Bomboş. Bir şey hatırladığı yok. Anasının ellerini unutuyor bazen de. Gelip yemenisini sıyırıp, okşamıyor saçlarını. Pancar karası, diken tenli elleriyle

anası. Kel kör evi dağıtıp, atıp sırtına Kadife'yi, bu karabasandan uyandırmıyor. Umudunu kesince her gece şalvarını, mintanını koyup ağzını bağladığı teğlis çuvalı açtı Kadife. Yüklüğe yerleştirdi, tek entarisini, şalvarını, fanilasını, patiklerini, donlarını. Kardeşleri, belki de anası hazırlamıştır eşyasını. Çuvalın dibindeki keten cepkeni görünce kor gibi bir acı düştü içine. Dizlerinin bağını çözüp, daha toplanmamış döşeğe itti Kadife'yi acı. Yazı da düşünmüş anası, iki mevsim sonraya serin cepkenini koymuş. Baba evinin kapısını kapatmış yüzüne Kadife'nin. İlk defa işte o zaman kapaklanıp döşeğe, soluğu kesilene dek ağladı. Doyunca ağlamaya, ıslanmış yastığı ters çevirip, kalktı. "Beni koy vermiş, anam", "Beni koy vermiş anam"

Günler geçiyor. Kadife'yi hayırlamaya gelenlerin kalabası dar odalara sığmıyor. Kadife'nin eşiğinde bile insan var. Bir helâda yalnız kalabiliyor. Sallanıyor, göğsünün düğmesini açıp kalbini kuş gibi uçurmaya uğraşıyor. El kadar helâ penceresinden. Telin ardından gökyüzü bile görünmüyor. Bir sürü sinek varmış gibi, kapkara gökyüzü telli pencerenin ardından. Geldiğinden bu yana tek söz çıkmamış Kadife'nin ağzından. Kimse de, "ne susarsın a gelin" demez. Bir gün bağırmaktan korkuyor. Süt tenceresi gibi ağzı taşıverecek taşıyamayıp onca kederi. O zaman dişlerini sıkar sıkar, yanaklarını ısırır. Sallanır.

Mevsimler geçti. Keten cepkeni çıkmıştı teğlis çuvaldan. "olur" dediğinin gelmesi de bugün yarındı. Ayağı avluya değdiği an, evin oğluna koç kanı akıtılacaktı. Koça otunu verdi, taze soğanın, nanenin toprağını eşeledi, yıkadığı yollukların suyu sızsın diye dikti yan yana. Kel kör evin kızı Kadife. Ses duyulmaz evin sessiz kimsesi. Öğleyi geçmişti vakit. Mahallenin bir insanı canhıraş bahçeye daldı. Evin sessizliğini, kara haberiyle dağıtmıştı. Kel kör evin ahalisi sokağa aktı haberi duyunca. İbrikteki arta kalan suyun sokağa serpilmesi gibi, yerlere düşerek bir anda. Aç kurdun ağzı çalkalanıyor. Telaş, ağıt, tepinme. Acıdan bağırlarını yırtan konu komşu eve doluştu. Adamların sırtında Kadife'ninki gibi teğlisten çuvala sarılı bir beden. Getirip koyuyorlar, sedirin üstüne. Kadife duruyor, eşiğinde sallanıyor. Bir edepsiz umut peydahlanıyor içinde Kadife'nin. Dudak kıvrımlarından taşacak umudu diye çok korkuyor. Kadife'nin daha görmediği kocasını öldüren yolun eşiğine devrilen minibüs, mutfak eşiğinde sallanan Kadife'yi kel kör evden kurtarmak için bir umut oluyor.

FÉLIX ZIEM

TUHAF BİR YER

Ebru Özlem Yılmaz

Aceleyle evden çıktı. Pasından rengi kaybolan demir kapı ardından gürültüyle kapandı. Dün geceden beri yağan yağmurun bataklığa çevirdiği yola düştü adımları. Birkaç metre yürümeden ayakkabıları çamura bulanmıştı bile. Eli cebine gitti. Durdu. Sigarasını çıkarıp bir dal koydu ağzına. Elini yanan kibrite siper ederken gözü yine o pencereye kaydı. Perde kımıldadı. Kenarından kırmızı yazmayla çevrelenmiş kara bir perçem görünüp kayboldu. Gonca... Rasim Abi'nin kızı. Bir aydır böyle. Her akşam yemek getiriyor. Yetmiyor, bir de yolunu gözlüyor. Kapının sesinden anlamıştır çıktığını. "Gel desem evlenmeye dünden razı da..." Aslında hoşuna da gidiyor beğenilmek. Bakma yaşı geldi. Ama nasıl dese. Bir şey eksik. Bir his... Şu sol yanı ısınmalı biraz. Dün yan dükkâna gelen müşteri kızı hatırladı. Onun saçları da siyahtı. Yüzü desen, ay gibi... Sigarasından derin bir nefes çekip üfledi. Montunun yakasını dikti. Yürümeye başladı. Sahi bir daha görür

mü o kızı? Birden bir iki yağmur damlası hissetti alnında. Boynu omuzlarına gömülürken adımları sıklaştı. Yağmur hızlanmasa bari. Kendini şu dolmuş durağına atarsa gerisi kolay. İneceği yer dükkânın önü ne de olsa.

Durağa vardığında dolmuş kalkmak üzereydi. Yarısına gelmemiş izmariti yere atıp bindi. Kendine ayaktaki insanların arasında zar zor yer bulmuştu. Dolmuş ağır aksak hareket edip ara sokaklardan birine daldı. İstif olduğu insanların arasından dışarıyı izliyordu. Kışın bastırması yakın. Bu şehrin hiçbir mevsimi tanıdık değil ona. Olsun, alışacak. Az da değil, bir ay oldu geleli. Memlekette ne uzuyor ne kısalıyordu. İyi oldu. Rasim Abi yıllar önce gelmiş buraya. Tutunabilmiş. Yaman adam. Hem baba yarısı sayılır. Burada kendi evine kiracı yaptı onu. Bir aydır düzgün bir iş bulamayınca da yanında çıraklık verdi. Sabahları gittiği küçük fırın fena değil de işte, parası kıt. Bakalım, öğleden sonraları Rasim Abi'ye yardım edecek bundan sonra. Yok, dönmez artık o yıkık dökük kasabaya... Bir tutunsa şurada, eli biraz para görse... Hem çalışıp biraz biriktirsin, anasını razı edip onu da buraya getirecek. İnatçı kadın. "Ben memleketten ayrılmam," der durur. Ne varsa oralarda tozdan topraktan başka. Bir de, "Benim neyime gerek şehre gelmek... Evlen de karınla otur," diyor. Belki haklı... Gözü dışarıdaki yapılara takıldı. Hepsi tek katlı, eski püskü evler... Şimdi evlense nerede oturur? Rasim Abi'nin kümes gibi yerinde mi? Üç kuruş parayla hangi kızın gönlünü yapar? Ancak anasının köyden bulduklarının... İstemiyor öylesini. Ya Gonca'yı ister mi? Yine o siyah saçlı müşteri kızı hatırladı. Var mıdır onun bir sevdiği? Başını sallayıp silkindi. Dışarıya dikkat kesildi.

Adım başı yolcu almak için duruyordu şoför. Böyle giderse inene kadar yarım saat geçecek. Öğlen olmadan dükkâna varması gerek. Dün on ikiyi geçmişti gidişi. Rasim Abi yüz vermemişti gün boyu. "Daha ilk günden..." deyip başını çevirmiş, devamını getirmemişti lafının. Akşam çıkarken de, "Yarın toptancıya gideceğim, öğlen olmadan gel," demişti. İneceği durağa yanaştı dolmuş. Kalabalığı yararak arka kapıya ilerledi. Araç kapıyı açar açmaz kendini dışarı attı.

Yağmur ince ince yağıyordu. Başını eğerek binaya koştu. İş hanının içine girip merdivenleri çıktı. Büyük kolonun üstündeki beyaz saate kaydı gözü. On ikiye on var. Oh... Yetişmişti. İkinci kattaki perdecilerin ilerisinde, köşedeydi dükkân. Camekândan Rasim Abi'yi görüyordu. İp yumaklarının önüne, tezgâhın arkasına oturmuş, önündeki deftere bir şeyler yazıyordu. Cam kapıyı açınca müşteri zili şıngırdadı. Başını kaldırıp şöyle bir bakış attı Rasim Abi, "Hoş geldin," dedi. "İyi, kızdırmamışız adamı," diye sevindi içinden.

"Hoş bulduk abi."

Montunu çıkarıp kenardaki askıya astı. Taburelerden birini çekip kapının yanına oturdu. Rasim Abi defteri kapattı.

"Hesapları kontrol ettim. Toptancıya gidip borç ödeyeceğim. Bir de dükkânlardan aylık kiraları toplayacağım. Ben gelene kadar burası sana emanet. "

"Tamam abi."

"Kasada nakit yok. Para üstü veremezsen deftere yaz, sonra tahsil ederim."

"Olur."

“Ha... Bir de şu paketi almaya gelecek bir müşteri. Önceden ödedi. Teslim edersin. ”

“Tamam.”

Rasim Abi iki adımda tezgâhın önüne geçti. Pardösüsünü askıdan alıp sırtına geçirdi. “Haydi eyvallah...” deyip çıktı. O da ayağa kalkıp yolcu etti patronunu. Dükkân kendisine kalınca ne yapacağını bilemedi ilkin. Dün pek bakamamıştı etrafına. Çekinmişti daha ilk günden. Çiçek malzemelerinin önünde durdu. Üzerinde minik etiketleri olan saydam küçük kaplar... İçlerinde rengârenk yaldızlı pullar, yapraklar, boncuklar var. Yürüdü. Düğme kutularına kaydı gözü. Sonra renk renk şeritlerin, iplerin sarılı olduğu büyüklü küçüklü makaralara baktı. Adımları onu tezgâhın arkasına, az evvel Rasim Abi’nin oturduğu yere getirdi. Bir anlık tereddüt... Sandalyeye geçip oturdu. Bu tezgâhın ardında bir şey var. İnsan burada kendini farklı hissediyor. Dükkânın sahibi gibi. Yanda az evvel Rasim Abi’nin bıraktığı hesap defteri vardı. Eli ona gitti. Arasında kalem olan sayfayı açtı. Son hesaplara baktı. Vay Rasim Abi vay. Bu küçücük yerden amma kâr ediyor ha... Bir de kirada dükkânları varmış. Bir aydır burada, ama kiradaki dükkânları yeni öğrendi. Hemen bu kadar da oraların kirasından gelse... Sırtını yün yumaklara verip kollarını kavuşturdu. Etrafına bakındı. Böyle bir dükkânı olsa mesela, gül gibi geçinir gider. Gerçi Rasim Abi uyanık adam. Bu kadar kazançla hâlâ o kulübe gibi evde oturuyor. Demek para dediğin şey böyle böyle birikiyor. Oğlu falan da yok. Varı yoğu Gonca’ya kalacak demektir.

Cam kapının önünde bir kalabalık oluştu o sırada. Birkaç yaşlı kadın içeriye girerken o da ayağa kalktı. Bir iki yumak yün, birkaç makara ip alıp gittiler. Kendi başına ilk satışıydı bu. İçten içe gönendi. Kapının önüne çıktı. Çaycı oğlana bakındı. Bir çay söyleyecekti kendine. Göremedi. Dönüp yerine oturdu. Bakışları dükkânın içinde dolandı bir süre daha. Yeniden deftere eğilip hesaplara odaklanmaya çalıştı. Dikkati cam tezgâhın içine kaydı birden. Burada da lastiklerden, fermuarlardan, renkli parlak şeritlerden başka bir şey yoktu. Gerçi bu dükkân renk cümbüşünden başka bir şey değil ya. Adı üstünde “tuhaf” bir yer. Dudağının kenarına bir gülümseme yerleşti. Çenesini sıvazlayıp deftere baktı yeniden. O sırada cam kapı küçük bir şıngırtıyla açıldı. Nedense yakalanmış gibi hissetti kendini. Başını kaldırdı. O kız... Dün yan dükkâna gelen siyah saçlı müşteri kız. Yağmurdan ıslanmış, sarı renkli kabanının omuzları koyulmuş...

Ayağa kalktı fark etmeden. Sol yanında bir sıcaklık. Yutkundu. “Buyurun...” der gibi başını eğdi. Kara gözlerini koca koca açıp ona dikmişti kız. Şaşkın, soruyordu:

“Rasim Bey yok mu?”

“Yok. Toptancıda...”

“Hay aksi...”

“...”

“Gül diye birinin adına bir paket bıraktı mı peki?”

“Gül mü?”

“Evet, benim adıma yani... Nişan tepsimle tacımı ısmarlamıştım.”

Omuzları düştü. Rasim Abi’nin gitmeden tezgâhın yanına bıraktığı paketi hatırladı birden. Uzandı.

“Bu, herhalde...”

Kız saçlarını geriye atıp paketi aldı. Kaşları yay gibi gerilmişti. Paketin kâğıdını yırtıp ucundan içine baktı.

“Hah, bu... Ödemiştim önceden. Haydi kolay gelsin,” deyip arkasını döndü. Cam kapı şıngırtıyla kapandı.

Sandalyeye çöker gibi oturdu. Omuzlarında bir ağırlık. Kızın ardında bıraktığı boşluğa baktı bir süre. Nişan tepsisiyle tacıymış... Yeniden önündeki deftere gitti eli... Sayfalarını karıştırdı öylesine. Son hesapları tekrar okudu. Adam sen de! Ne düşünmüştü ki?.. Ne olmuş el âlemin kızı evleniyorsa! Silkindi. Ona kız mı yok! Gonca’yı hatırladı birden. Kara perçemiyle, esmer teniyle... Zihni açılıyordu. Akşam yemek getirdiğinde kızı bir yoklasa mı? Ailenin tek evladı üstelik. Buranın da -ne derler- tek vârisi... Dükkânın içini tekrar süzdü. Oturduğu sandalyede gerindi. “İyice yakıştım buraya da, sahibi gibi...” Gülümsedi. Keyfi yerine geliyordu. Rasim Abi göründü koridorun ucunda. “Gül gibi dükkân. Kız he derse geçinir gideriz ömrümüz yettiğince...” dedi. Ayağa kaktı. Gidip patronuna kapıyı açtı.

HURMALAR YÜZÜNDEN BİR AĞIT

Ahmet Şimşek

Anneme "Çirkinsin," dedim diye şimdi bana tavır yapıyor. Buna hakkı yok, çünkü beni bütünüyle yanlış anladı. Üzgün olduğunu için ne konuşsam fayda etmez, bir aksiyonda bulunmalıyım. Gidip sarılsam biliyorum ki başta istemeyecek ama hemen sonra yumuşayacak. Ama ya bu sefer sarıldığımda yumuşamaz ve istemiyorum seni, defol git derse? İşte o zaman ben onu affedemem. Çömeliyorum.

Şimdi içeride bulaşık yıkıyor, ıslak tabaklar arada birbirlerini kıracakmış gibi çarpışıp gürültü çıkarıyorlar. Dışarıda oynamama izin verse en azından avlu kapısının önünde bisiklet sürer, onun öyle suratını astığını görmezdim. Asıl böyle yapınca çirkin oluyor. Sen de çirkinsin o yüzden geçmene izin vermeyeceğim.

Biz şimdiden anlaşamazsak, ben ergenlik yaşlarındayken nasıl anlaşacağız bilemiyorum. Misafirler o döneme bir kere girdiğim zaman artık zapt edilemeyeceğimi söyleyip onu korkutuyorlar. Onlar da

çok boş konuşuyorlar ha. Annem de ne demeye çalıştığımı kulak arkası edip sadece kelimelere takılıyorsa bu benim suçum mu? Babam söylediklerini devamlı kulak arkası ettiğim için beni azarlayıp duruyor. Bana ne! Annem de bana aynını yapıyor işte. Sen yemek götürüyormuşsun, e haydi geç bakalım. Dünya üzerindeki en sevdiğim kişiye bile meram (babamın bana bir türlü anlatamadığı kelimelerden biri) anlatırken, kelimelerimi iki saat özenle seçmek zorundaysam söyleyeceğimin ne eğlencesi kalıyor ki. Bu kadar samimiyetsiz de olmamalı. En azından biz olmayalım babacığım, bakın annem de konuşmuyor zaten benimle. Sen öldün, üzgünüm.

"Ahmet, n'apıyon len sen orda?"

"Hiç, karıncalarla oynuyom."

"Hurmanın dibinde napıyon diyom?"

"Karıncalar ağacın altındalar hep."

"Gel hele buraya, bir şey isticim."

Hatice Abla, bizim avluda oturan en güzel kız. Koca yeşil gözlerine hep sürme çekiyor, teni de iyice kızarmış ekmek gibi esmer. Gülünce kırmızı dudaklarının arasından en önce iri ön dişleri görünüyor. En önemlisi de hep gülüyor ve ilk ön dişleri görünüyor. O kadar güzel ki, ona âşık olmuş bile olabilirim. Hemen koşuyorum yanına.

"Efendim, abla?"

"Bizim Efe'ye iki dakka göz kulak olcan mı?"

"Olurum." Hatice Abla üç-dört ay önce doğum yapmıştı ve Efe dediği çığırtkan doğduğundan beri avludaki hiç kimsenin gözüne uyku girmiyordu.

"Aslanım benim. Rıfat Abin evde yok ondan sana diyom, yoksa istemezdim."

"Yok abla, bakarım. Hiç sorun değil," diyorum ama hızlıca dönüp merdivenleri indiğinden beni duymuyor. Biraz sonra elinde kocaman mavi bir leğenle dönüyor.

"Ben de dama çamaşır sereyim beş dakka."

"Tamam, size indiğimi anneme haber vereyim."

Çabuk çabuk yanımdan geçerken, "İnmene gerek yok gülüm. Efe zaten uyuyor. Sen burada dur, ağladığını duyarsan hemen bana seslen, tamam?"

"Tamam, abla," diyorum merdivenin başına çökerek. O da hurmanın solundaki merdivenden bizim evin damına çıkıyor. Elinde leğen olmasına rağmen ne kadar da hızlı çıkıyor, şaşırıyorum. Görünürden kaybolurken hadi be sen de, der gibi son bir kez el sallıyor bana. O kırmızı leğende bazen Efe'nin boklu çaputlarını yıkasın diye sabun da rendeliyor. Ama o işi bile yaparken güzel görünmeyi başarıyor.

Otururken annemin bulaşığı bitirdiğine seviniyorum çünkü bizim mutfağın penceresi tam buraya bakıyor. Acaba içeride napıyor? Kesin surat asıyordur, ne yapacak başka. Gidip özür dileyesim geliyor ama hemen sonra ben haksız değilim ki diyorum kendi kendime. O beni yanlış anladı. Ona, "Bak diğer anneler ne güzel," dedim. "Sen niye kendini bu kadar harap edip yoruyorsun?"

Kulak kabartıyorum. Kulak arkası etmiyorum yani. Her şeyi dinliyorum. Hiç ağlama sesi duymuyorum; şehzademizin keyfi yerinde olacak. Emin olayım diye kalkıp merdivenin başı hizasındaki enine geniş pencereye dayıyorum kulağımı. Ses yok, demek ki uyuyor.

Geri dönüp oturuyorum merdivenin başına. Çamaşırlar bitene kadar da yapacak başka bir işim yok sanırım. Başka yere taşınmazsak, hayatımın sonuna kadar Efe hâlâ uyuyor mu diye bakmak zorunda kalabilirim. Zaten annem de benle küs, iyisi mi taşınalım biz. Hiçbir şeyi kırmadan taşıyabilirsem belki aferin der, hemen gidip sarılırım eteğine. Bana iyilik borcu olduğu için de öte git, demez.

Damdan çamaşır silkeleme sesi geliyor bazen. Çamaşırlar daha az kırışık oluyor öyle asmadan silkelenince. Bu bilgiye sahip olduğum için gereksiz bir gurura kapılıyorum. Ayaklarıma bakıyorum. Karınca falan yok hiç. Mermerde karınca ne gezsin. Yuvaları toprakta oluyor onların. Eğer deliğin hangi kısmında daha çok kum yığılıysa o taraf da kuzeyi gösteriyor. Bunları okulda öğretmiyorlar ya. Ancak da matematik, neme yaracaksa artık.

Gökyüzünde Hatice ablanın esmer yüzü beliriyor. Kenarları kendi işi, yarım bağlı çiçekli eşarbının ucu omzunun önüne düşüyor, aradan da bir tutam kara saçı görünüyor. "Ahmet, ağlamıyo de mi bizimki?"

"Yok, hâlâ uyuyor."

"Sıkıldın mı oturmaktan?"

Aniden canlanarak "Yoo," diyorum. Görevi savsakladığımı düşünmesini istemiyorum. "Daha çok olmadı ki."

"Tamam, az kaldı zaten. İki dakkaya inerim."

"Tamam."

Yüzü, sanki de koyu bir bulutmuş gibi kayıyor gökyüzünde.

Dinlemeye devam ediyorum. Efe'den ses yok. Mışıl mışıl uyuyor. Keşke ben de uyusam öyle ama yatsam da uyuyamam ki marazımdan. Annem de evde napıyorsa sessizce yapıyor. Belki o da uyuyordur. Kafamı dama çeviriyorum, güneşle arama set olacak sırıtkan, güzel bir bulut yok; gözüme vuruyor güneş. Ayağıma bakıyorum, tek bir karınca bile geçmiyor ya da herhangi başka bir böcek. Saçlarımı yakan güneş... ben ve Hatice Abla dışında herkes öğle uykusunda galiba. Çamaşır çırpma sesi de duymaz oldum. O da mı uyudu yoksa? Bekliyorum...

Pat. Bir hurma düşüyor köşedeki ağacın dibine. Az sonra bir kez daha... Pat.

Önemsemiyorum ama biraz sonra yine... Pat. Hurmalar sanki dolu gibi düşmeye başlıyorlar. Bir an korkuyorum ama kendim için değil. Karıncalar için... Koca koca hurmalar meteor gibi başlarına düşüyor, yuvalarını başlarına yıkıyor.

Pencereye eğilip Efe ağlıyor mu diye kontrol ediyorum. Hiç ses yok. Pat. Bir koşu annemin yeni yıkayıp dizdiği bulaşıklardan bir çorba tabağı kapıyorum. Hemen hurmanın dibine gidip yuvanın üstüne kapatıyorum tabakla. Pat. Bir hurma tam da kafama düşüyor. Fena canım acıyor ama en azından yuva sağlam.

Oyalanmadan geri dönüp merdivenin başına çömeliyorum. Tam da o an Hatice Abla, kırmızı leğeniyle merdivenden inmeye başlıyor. Sanırım bir posta daha çamaşır serecek yoksa leğeni bırakırdı.

Hatice Abla nemli eliyle saçlarımı karıştırıyor merdivenden inerken. "Hiç ağlamadı de mi?"

"Yok abla, çıt bile çıkarmadı."

"Aferin. Rıfat Abin ararsa, gelirken çikolata al bakkaldan dicim."

"Gerek yok abla. Çok sağ ol."

Ön dişleriyle gülerek iniyor aşağıya. Hurma yağmuru bitmiş, hurmanın dibi sakin. Tabağı yerden alıyorum, annem görmeden yıkamam gerek. Tam eve dönmüş yürürken bir çığlık kopuyor. Öyle bir feryat ki, korkudan yerimde zıplıyorum, tabak elimden kayıp parçalara ayrılıyor.

Hatice Abla eşarbı omzuna düşmüş kıpkırmızı bir yüzle merdiven başında bitiveriyor. Bir şeyden kaçıyor sanki. Deli gibi etrafına bakıyor, gözleri benimkini buluyor. Ağzını açıyor, sanki bir şey söylemek istiyor ama konuşamıyor. Gözlerinden yaşlar boşanıyor. Trabzana uzanıyor ama tutamıyor. Öyle bir çığlık atıyor ki boynundaki damarları patlayacak gibi şişiyor. Yerimden kıpırdayamıyorum. Nefesi biter bitmez hemen merdivenleri geri inmeye başlıyor ama basamakların yarısında vazgeçip yukarı çıkıyor. Bir şeyler aranmaya başlıyor yine delice. Bulamıyor. Ciğerlerinin elverdiği kadar bağırıyor yine. Ben de bağırmak istiyorum ama ne kıpırdayabiliyorum ne de ağzımı açabiliyorum. Anne...

Altıma işemeye başlıyorum ama ıslaklığı hissettiğim an kendimi durduruyorum. Hatice Abla sokağa doğru koşuyor. Avlunun kenarındaki duvara çarpıyor, kafası kanamaya başlıyor. Eşarbı yere düşerken sokağa doğru fırlıyor.

Annem omzumdan sarsıyor. "Ne oldu Ahmet?!" diye bağırıyor. Ağlamaya başlıyorum. Elimden tutuyor ve biz de sokağa koşuyoruz. Sokak kalabalık, herkes kapısının önüne çıkmış ama biri hariç hiç kimse yolda değil. Hatice Abla sokağın sonunda, yerde. Elleriyle asfaltı dövüyor. Her vurduğunda yer sallanıyor. Nefesi elverdiğince haykırıyor. Bir şeyler söylüyor ama ne dediği anlaşılmıyor.

Annem eve doğru koşuyor. Hemen sonra ağlaya ağlaya geri dönüyor. Bana sarılıyor sıkıca. Eteğinin altından hissettiğim bacaklarını bir daha tutamayacakmışcasına sıkabildiğim kadar sıkıyorum. Hatice Abla'yı gören hemen herkes ağlıyor, ben de ağlıyorum utanmadan. Gözlerimi ne zaman kapasam onun merdivenin oradaki bakışını görüyorum. Anne, affet n'olur. Hurmalar yüzünden, benim bir günâhım yok. Hurmalar yüzünden...

GÖZ

E. Devran İnci

Karanlıktı. Düşmemek için el yordamıyla yavaş yavaş ilerlediği karanlığın içinden aniden iki iri mavi göz parladı. Etrafı parıl parıl sarı ışıkla çevrili göz tam karşısındaydı. Ardından renk renk gözler birer birer yanmaya başladı gecenin zifirisine. Kırmızı, sarı, yeşil, mavi gözler; kendileri gibi rengârenk haleleriyle parıldayarak bakıyorlardı. Sicim gibi bir şeyle yay şeklinde birbirine bağlı, arka arkaya dizilerek eliptik bir düzleme yayılmışlardı. Her bir gözün hiç kırpışmadan, dik dik kendisine bakarak, yavaş yavaş yaklaşmasından ürperdi. Korkuyla geri geri giderken kıçüstü düşünce, bazı gözler kıpkırmızı kesilerek patlamaya başladılar. Patlamaların etkisiyle karanlık yarıldı, her yer pasparlak göz alıcı ışığa kesti. Kalbi deli gibi çarparken, tutulup kalmış, düştüğü yerden bir türlü kalkamıyordu. Ne zaman ki, gözlerin tam ortasındaki ışık soğuyup rengârenk bir tavus kuşuna dönüştü, o zaman fark etti tüm gözlerin tavus kuşunun kuyruğuna takılı olduğunu.

Kuş tiz bir sesle bağırarak kuyruğunu kapattı, gözler yitip gittiler.

Nefes nefese uyandığında, gün ağarmak üzereydi. Nadiren yakaladığı uykuyu bu gece de bir tavus kuşunun kuyruğuna asılı onlarca göze kaybetmişti. İşlerini pek kıymetli uykularında, daha doğrusu uykusuzluğunun arasına sıkışmış bölük pörçük rüyalarında çözmeye alışıktı ama bu başkaydı. Kâbus. Rüyaların anlamına inanırdı, durup dururken kafayı takmıştı şimdi. Alacakaranlıkta balkonda kahve ve sigarasını içerken, ufukta parıldayan Venüs'ü görünce, zihninde geçmişten bir ışık çaktı.

Mart sonu olmasına rağmen hava ayazdı, zaten hep böyleydi İstanbul'un baharı, tekinsiz; arabasına kadar yürürken dondu. Hâlâ rüyanın etkisindeydi. 'Çoktan atölyesine gitmiştir,' diye düşünerek, annesini aramaya karar verdi.

"Hayırdır sabah sabah, bir şey mi oldu oğlum?"

"Dali'nin Argus'unu gördüm rüyamda," diyerek heyecanla rüyasını anlattı. Annesi sessizce dinliyordu. "Eee, bir yorum yapmayacak mısın?" diye sordu Kerem.

"Bütün gözler sana mı dikiliydi?"

"Evet."

Kadın düşündü, düşündü, Kerem'e çok uzun gelen bir sessizliğin sonunda:

"Göze gelmişsiniz, biraz hayır yapın, Esin bu işlere inanmaz, ona söyleme," dedi.

"Yorumun bu mu yani?"

"Evet, almak için çoğu zaman vermek gerekir," dedi kadın kararlılıkla.

'Sanki beni tanımıyor, şu yoruma bak,' diye düşündü Kerem. Gençliğinde annesinin resim kitaplarını karıştırırken Argus'a takılıp kaldığını hatırlıyordu ama neden şimdi, yıllar sonra zihninde hortlayıvermişti? İşleri bir süredir bozuktu, sıkıntıdan olsa gerekti.

Az sonra trafik keşmekeşi, yollar boyu akan kalabalıklar, mesai saatinin başlamasıyla durmadan çalan telefonu derken geceyi çoktan unutmuştu. Her sabah işinin yolunu tutarken, aynı ifadesiz maskeyi takınan milyonlardan biriydi artık. Ne vakit o kadar yol geldi farkında bile değildi. Camı tıklandığında, bir gözü kırmızı ışıkta bir gözü telefonundaydı. Hep yaptığı gibi bakmadan, kafasını sallayarak, elinin tersiyle, yok diye işaret etti. Gayriihtiyari kafasını kaldırıp, sol aynadan bakınca, arkaya doğru ilerleyen adamı gördü. Yaşlıydı. Üstünde kirden rengi ayırt edilemeyen incecik montu, montun içinde lime lime kahverengi kazağı, yırtık pırtık pantolonu, kafasında lacivert beresi ve bembeyaz sakallarıyla birini hatırlattı ona. Çok benziyordu. Yaşlı adam tamamen dönünce şaştı kaldı, oydu. Tıpkı yıllar önceki gibi bir elinde siyah poşeti, diğerinde selpakları; bastonuna tutunarak zar zor yürüyordu. Çok zayıflamış, iyice ihtiyarlamıştı. Kerem tam kapıyı açmaya davranmıştı ki, arkasındakiler sabırsızca kornaya basmaya başladılar. Işık yeşile dönünce, her bir sürücünün içinden, avını yakalamaya hazır, beklemeye tahammülsüz birer yırtıcı uyanıyordu sanki. Arkadaki adama okkalı bir küfür savurup, mecburen ilerledi. Çok istemesine rağmen azgın bir nehir misali akan trafikte duramadı.

Rüya, annesinin yorumu, yıllar sonra karşısına çıkan adam; bu üçleme boşuna olamazdı. Kardeşiyle kurdukları şirketin

beklenmeyen yükselişi, pastayı kendi aralarında paylaşmaya alışık rakiplerinin dikkatini çekmiş, türlü ayak oyunlarıyla karşılaşmışlardı. Çabaları sonuç vermişti ki, bir yıldır işleri azalıp, alacaklarını da alamayınca zor duruma düşmüşlerdi. 'Annem haklı,' diye düşündü. Yaşlı adamla, mitolojinin yüz gözlü dev Argus'u zamanın bu noktasında buluşmuş, el birliğiyle, çoktandır ihmal edip, farkına varmadıklarını hatırlatıyorlardı.

Gel gör ki adam hayalet misali bir görünüp kaybolmuştu. Sonraki günlerde aynı yoldan defalarca geçmesine rağmen, yaşlı adamı bir daha göremedi. İlk defa yıllar önce, eski ofisine yakın lambaların yanında görmüştü onu. O zaman da yaşlıydı, hani hep yaşlı olan adamlar vardır ya, onlardan. Arabayla geçerken arada bir selpak alarak başlayan tanışıklıkları, eskiyenlerini getirmeye başlamasıyla ilerlemiş, denk geldikçe verdiği beş on liralarla yaşlı adam yolunu gözler olmuştu. Onu ışıkta bir şeyler satmak için bekleyen onlarcasından ayıran, yüzündeki ifadeydi; hayata teslim olmuş, kaderine razı ifadesi. Garibanlık bir mühür misali yüzünün tüm çizgilerine, çukura kaçmış gözlerinin karasına vurulmuştu sanki. Ona yardım etmek tüm insanlığa yardım etmişçesine bir ferahlama yaratırdı Kerem'de. Ofisini taşıyınca, 'Nasılsa yine giderim,' diye düşünmüş ama İstanbul'un yakını uzak eden trafiğine eklenen iş güç telaşıyla birleşen üşengeçliği, yaşlı adamı zamanla daha az anımsar olmasına, sonra da unutmasına sebep olmuştu.

Aradığını, yaklaşık iki ay sonra başka bir ışıkta beklerken karşısında buluverdi. Bu sefer afallamadı. İki yüz metre kadar ileriye arabasını park ederek, adamın yanına koştu.

"Rıza Amca beni tanıdın mı?"

Adam tanımamış, boş gözlerle bakıyordu. Yıllar önceyi anlattı, tık yoktu. İhtiyarın ne dediği anlaşılmayan alçak sesli konuşmasına bakılırsa; yarı aç yarı tok, yollarda geçen yaşantısı, bedenini olduğu kadar zihnini de tüketmişti. Sanki çoktandır kimseyle konuşmadığından, konuşmayı unutmuş da başka bir dilde kendi kendine söyleniyor gibiydi.

"Karnın aç mı?"

"Aç," dedi ihtiyar utanarak.

"Ofisim yakın, bir şeyler yersin. Hadi koluma gir."

Adam böyle bir teklife alışık olmamanın şaşkınlığıyla kısa bir süre duraksadıktan sonra, denileni yaptı. Ofise girince, Esin'e görünmeden, adamı mutfağa götürüp yemek hazırlattı. Doyurup göndermeyi planlıyordu ama karnı doyup canlanan ihtiyarın çenesi düşmüş; mıdır mıdır ne dediği anlaşılmaz şekilde aralıksız konuşması, derinden gelen bir uğultu gibi tüm ofise yayıldığından, az sonra Esin mutfağa damlayıverdi. Kapıyı açıp da pejmürde ihtiyarla abisini görünce, Kerem'in tahmin ettiği gibi yüzü asıldı.

"Hayırdır abi, aşevi kurduk da haberim mi yok?"

"Rıza Amca yabancı değil, eski ofisin oradan tanıyorum."

"İyi güzel de, dışarda doyursaydın keşke," dedi Esin.

Kerem, o sırada yanına gelen mahcup ihtiyara cüzdanından biraz para çıkarıp verdi.

"Sen ona bakma Rıza Amca, yerimizi öğrendin nasılsa, yine gel."

"Allah razı olsun, sağ ol," diyen adam, sönmüş neşesinin yerine her zamanki zavallı ifadesini takınarak çıkıp gitti. Yüzündeki ifade tüm yalınlığıyla Kerem'e geçmişti sanki.

"Ne ayıp yaptığın Esin! Altı üstü bir kap yemeği çok gördün fakire."

"Ofiste olmaz ki abi, çok istiyorsan dışarda doyurursun."

"Acıkmayı unutan, açlara acıyamaz, diye bir laf var, bu sana cuk diye oturuyor."

"Merhametten maraz doğar, diye de bir laf var abi."

"Ondan ne kötülük gelir Esin? Bir garibana yardım etsek, işlerimiz de açılır belki."

"Abi yapma, Tanrı'ya rüşvet mi veriyorsun?"

"Tamam Esin, kapatalım bu konuyu."

Morali bozulmuştu Kerem'in. Muhtemelen hayatı boyunca horlanmış yaşlı adama değildi üzüntüsü; kardeşinde acıyla karşılaşmamış kişilerin acımasızlığını gördüğüne üzülmüştü. 'Belki de haksızlık ediyorum, o hep böyle aklından geçeni dümdüz söyler,' diye düşünerek işine döndü. Aslında Esin de

söylediklerine çoktan pişman olmuş, ama abisinin abartılı yufka yürekliliğinden bıktığı için yanına gitmiyordu. Şimdi sıkıntıdaysalar biraz da onun insanlara fazla güvenmesi yüzündendi. Sempatikliği ve yaratıcılığıyla çok güzel iş bağlıyordu, çalışkandı tamam da, sıra para istemeye geldi mi tutulur kalırdı. Olur olmaz her isteyene borç vermesi de cabasıydı. Bir de üstüne sokaktan adam toplayıp getirmesi...

Günler birbirini kovalarken, yaşlı adam arada bir uğramaya başladı. Gelip sessizce yemeğini yiyor, Kerem'in cebine koyduğu harçlıkla gidiyordu. Esin de alışmış, abisini kırmamak için sesini çıkarmıyordu. İhtiyarın hep görünürde olan ama görülmek istenmeyen tüm itilmişliklerin aynası misali yüzü, zamanla onu da etkisi altına almıştı. Üstelik adam gelip gittiğinden beri sanki işler açılmış, hepsinin havası değişmişti.

***

O gün önemli bir toplantıları vardı. Toplantı bitip de yüzler gülünce ofiste bayram havası esti; çoktandır peşinde oldukları reklam işini nihayet kapmışlardı. Kerem, tam kutlamanın ortasında çıkagelen ihtiyara, o mutlulukla hatırı sayılır miktarda para verdi. Onu uğuru sayıyordu. Yaşlı adam parayı görünce "Bu çok," dediyse de, Kerem zorla cebine koydu. Şaşkın bakışlarında ışıltılar yanan adam da neşeyle kutlamalara katıldı.

Kerem'in içi içine sığmayan mutluluğu gece çalan telefonla son buldu. Hemen giyinip gittiğinde, ofisin kapısı açıktı, içerideyse güvenlik sistemi yetkilileriyle polis onu bekliyordu.

"Ne almışlar," dedi Kerem.

"Alarm çaldığı için, birkaç dakikada ne alabildilerse. Siz bakıp söyleyeceksiniz."

Kerem içeriyi kolaçan edince, "Laptoplar ve benim odadaki küçük kasa gitmiş. Güvenlik sistemi apaçık görünüyor, ne cesaret!" dedi

"Kalabalıklarmış sanırım, kamera kayıtlarına bakınca göreceğiz," dedi polis.

Kasada dün yapılan anlaşmanın avansı vardı. Akşamüzeri olduğundan bankaya yatırmaya zaman bulamamış, kasaya koymuştu. Allah'tan sabit bilgisayarları ve sunucuyu alacak fırsat bulamamışlardı. Tam da şu zor günlerden kurtulmak üzereyken...

İki gün sonra kamera kayıtlarına bakması için çağırıldı. İzlerken gözlerine inanamadı; Rıza Amca'nın rehberliğinde, sadece gözleri gözüken yüzleri maskeli dört kişi. Rüya; evet, tıpkı Dali'nin Argus'u gibi, şeytani parıltılarla parlıyordu adamların karanlığa yanan gözleri.

"Bu ihtiyar sizin ofise gelip gidiyormuş, önceki kayıtlardan gördük."

"Rıza Amca, ona yardım ederdim. Nasıl olur?"

"Allah'ın acımadığına sen de acımayacaksın. Bunlar hep böyledir," dedi komiser.

Ofise geldiğinde kapkara kesilmişti. Bir türlü inanamıyordu.

"Ne bulmuşlar?" dedi Esin sabırsızlıkla.

"Rıza Amca'nın rehberlik ettiği dört kişilermiş."

“Ne! Hah gördün işte iyiliği abi, seni uyarmıştım,” diye bağırıp, hırsla çıktı Esin.

Haklıydı. Merhameti ayağına dolaşmış, belli ki Tanrı’yla pazarlığı ters tepmişti.

Sonraki günlerde ofiste gergin, ağır bir matem havası vardı. Çalınanlara mı, oynanan duygularına mı, Esin’e karşı mahcup düştüğüne mi yansın bilemiyordu. Kireç beyazı yüzü âdeta şeffaflaşmış, tüm düşüncelerini yansıttığından Esin de abisine pek ilişmiyor ama kızgınlığını atamadığı için fazla da konuşmuyorlardı. Bir hafta sonra komiser tekrar çağırdı.

“Yakaladık seninkini.”

“Ne diyor?” dedi bezginlikle Kerem.

“Sen o gün yüklü bir miktar para vermişsin ona. Bu da akşam barakasında sayarken, yandaki tinerciler görmüşler. Döverek parasını elinden almışlar. Tehditle parayı senden aldığını öğrenip, bunu önlerine katarak senin ofise gelmişler. Sonrası malum...”

“Ne diyorsunuz!” diyerek sustu Kerem. İçini yakan türlü düşüncelerden biri sayıklar gibi döküldü dilinden: “Ölçüsüz merhametimle adamı da kendimi de yaktım desenize.”

“Suçlama kendini. Senin ne kabahatin var?”

“Bencilin tekiyim, önü arkası düşünülmemiş bencil bir iyilikti benimkisi. Para ve yemek verince tamam sandım. Bir gün gidip bakmadım, sormadım, nerde kalıyor diye.”

“Soyulup da kendini suçlayanı ilk defa görüyorum,” dedi komiser.

“Onu görebilir miyim?”

“Tabii.”

Nezarethanenin insanın içini üşüten koridorunda ilerlerken, içi pişmanlıkla kavruluyordu. Parmaklıkların arkasındaki iyice kamburu çıkıp iki büklüm olmuş yaşlı adam, yanındakilerle hiç konuşmadan kendi hâlinde oturuyordu. Komiser çağırınca geldi. Kerem’i görünce; içleri çukura kaçmış gözleri, çökük avurtlarından fırlamış elmacık kemikleri, solgun yüzünün buruşuk donukluğuyla öyle bir baktı ki; insanlığın tüm zulümlerini görmüş, yeter demek yerine, sineye çekip gideceği vakte kadar sabırla bekleyen, yaşayan bir ölü bakışı. Kaçırdığı gözlerinden yansıyan pişmanlıkla harmanlı acı...

“Senin suçun yok, her şeyi biliyorum Rıza Amca. Şikâyetçi olmayacağım, çıkacaksın buradan.”

“Olmaz,” diye atıldı ihtiyar. “Gayrı dışarda hayat yok bana, yaşatmazlar beni. Hem ömrümün sonunda biraz rahat ederim içerde,” diyerek sustu. Sonra parmaklıkların arasından Kerem’in ellerini tutarak, “Sen beni affet yeter.”

Kerem’in suskunluğu utancındandı.

ÖRÜMCEĞİN YAZILMAMIŞ HİKÂYESİ

Emir Çubukcu

Seni evin taraçasında görüyoruz. Üzerinde rengi atmış eşofman altı, beyaz bir gömlek. Gün doğuyor. Gökyüzü kararsızlıkla rengini arıyor. Ormana açılan bahçendeki çimenler ıslak, gecenin çiğiyle parlamış. Her gün bu saatlerde uyanıyorsun. Yemyeşil bir düzlük önünde uzanıyor. Çiçekleri çok severdin. Artık gösteriş gibi geliyor sana o renkler. Yeşilin sakinliğiyle yetiniyorsun. Çıplak ayak yürüyorsun tarazlanmış tahtalarda. Acelen yok. Hareketlerin olağanca yavaş. Taraçanın ucuna geldiğinde burnundan derin bir nefes alıp tutuyorsun. Ormanın, doğanın, yaşamın gece boyu sessizlikte biriken cömertliği çıtırdıyor içinde. Ağzından yavaş yavaş veriyorsun aldığın nefesi. Gözlerin kapalı. Sıkmamışsın. Bunu da öğrendim sonunda diye düşünüyorsun. Bedenimi olağanın ötesinde zorlamamayı. Sabahın serinliği vuruyor sağ avucunun içine. Yıllar var ki ilk orada hissedersin her şeyi. Burada arttı duyarlılığı. Yavaşça vücudunun açıkta kalan yerlerini, ayaklarını, boynunu, yüzünü, gözka-

paklarını, alnını, kulaklarını sarıyor soğuk. Coşkuyla ürperip bahçeye inen merdivenlerin ilk basamağına oturuyorsun. Biz seni uzaktan izliyoruz belki, belki de tam içinden, coşkunun merkezinden. Gözlerini açıyorsun. Güneş ormanın ardından yüzünü göstermeye başlamış. Gök, erinerek mavileşiyor. Kafanı kaldırıp gülümsüyorsun. Ne kadar bekledin bu yaşamı. Yeni hayatını. Güneşin gözünü alamayan güçsüz sarılığı da sana gülümsüyor. Sağ kolun soğumuş. Gömleğinin her dokunuşunda tüylerin diken. Ayağa kalkıp yüzünü eve dönüyorsun. Giriş kapısı açık. İçeri girip üzerine kalın bir şeyler almak için hareketleniyorsun. Biz seni yine uzaktan izliyoruz. Belki de çok yakınındayız. Tam sen hamle ettiğinde evden koşarak çıkan Hera'nın kara tüyleri arasındayız belki. Yıllarca küçücük evlere hapsedip bakışındaki ışığı söndürdüğün bu köpek... hayatının sonuna gelmiş bu ihtiyar yoldaş her sabah seninle uyanıp çimenlere, bulutlara, güneşe karışıyor artık. Kendine sevindiğin kadar seviniyorsun onun bu coşkulu kıvraklığına. Öyle bir arzuyla çağırıyor ki seni, eve giremiyorsun. Onun izinden bahçeye iniyor, bir an durup sonra, parlayan ayaklarına bakıyorsun. Çimenlerin ıslaklığı tabanlarında. Ayaklarının altında ezilip düzleşiyor fakat ayağını kaldırıp adım atınca anında eski hallerine dönüyorlar. Öldüremiyorsun. Biz işte öldüremediğin o çimenlerin arasından izliyoruz seni. Belki de bambaşka çimenleri, betonların arasına çığlık çığlığa sıkışmış soluk yeşillikleri çiğneyip öldürerek aceleyle koşturuyoruz. Köpeğimiz daracık bir sokağın içindeki apartmanda, karanlık bir odada halıya yatmış bizi bekliyor belki. Yürüyorsun. Adım adım çoğalarak, kendini doğanın en derin sırlarından kopup düşmüş bir hayat parçacığı gibi duyumsayarak. Ne şanslısın diye düşünüyoruz. Hera, köpeğin birdenbire durup toprağa çömeliyor. Hayır diye bağırıyorsun gülerek. Ulan zilli diyorsun, sapsarı oldu orası. Seni dinlemiyor, her zamanki yere işeyiveriyor gözünün içine bakarak. İşini bitirip kalktığı yere çömeliyorsun. Affedin onu diyorsun sararmış çimenlere. Sesin sana garip geliyor. Kendi kendine konuşanlara deli denilen yerlerden gelmişsin buraya. Kalkıyorsun sevinçle. Biz neredeyiz o sırada? Az ötendeki ağacın en yüksek dalından mı bakıyoruz sana? Yoksa... zar zor kontrol edebildiğimiz köpeğimiz tasmalı, arabaların arasından delişmen bir huzursuzlukla geçip yolun ortasına çömeliyor. Etrafımıza bakıyoruz, evlerin pencerelerine. Gören varsa utanacağız. Yok. Rahatlamayla devam ediyoruz yolumuza tasmayı çekiştirerek. Sen köpeğin peşinden ormana doğru koşuyorsun şimdi. Güneş iyice yükselmiş. Gece sabaha dönmüş. Sol kolun yerinde, sallanıyor. Taşıyorsun onu da. Merhametle. Ormanın girişine geliyorsunuz birlikte. Hera yine koşarak ağaçların karanlığına dalıyor. Sen ormanın girişi olarak bellediğin o ilk ağacın kenarında duruyorsun. Sağ elini uzanabildiğin kadar kaldırıp yukardan aşağıya okşuyorsun gövdesini. Ağacın yıllarla yaşlanmış gövdesinden dikenler batıyor avucuna. Küçük bir iniltiyle aniden çekiyorsun elini. Avucuna bakıyorsun, ortasında kırmızı bir damla, yavaşça oluşunu tamamlayıp kendi renginde bir yol çiziyor. Hera ormanın derinliklerinden havlıyor. Fazla uzaklaşma

diye sesleniyorsun. Cevap vermiyor köpek, ama seni anladığını biliyorsun. Bu sessizlikte. Başka şansınız yok, öğrendiniz birbirinizi dinlemeyi. Öğrenmeye devam ediyorsunuz. Biz işte tam da o öğrenilmişliğin kıyısından sana bakıyor, hareketlerini görüyoruz. Daracık sokağımızdaki apartmanımıza dönüş yolundayız. Köpeğimiz elimizde, ne kadar çekiştirsek nafile, sağa sola, yanından geçen insanların kucağına atlıyor, havlıyor, salyalıyor. Öfkeyle bakıyor insanlar yüzümüze. Özür diliyoruz. Sonra dilediğimiz özrün havadaki yankısı sönmeden daha sinkaflı bir küfür sallıyoruz arkalarından. Sen elinden bileğine doğru usulca yol alan kana bakıyorsun. İnce sızısı akışın tersi yönüne, parmaklarına doğru yükseliyor. Bir an korkuyorsun. Sol eline çeviriyorsun gözlerini. Ölü. Omzundan aşağıya, ortasından yarılmış bir masal yılanı gibi sallanıyor kolun. Kendinden bir parça olduğunu bildiğin bu büyük şey, yanında taşıdığın bu cisim. Hiçbir hayat belirtisi göstermiyor. Fakat varlığıyla bir zamanlar orada yaşayan bir şeyler olduğunu, akan, devinen benliğini hatırlatıyor sana. Sağ elinden akan kan, yere düşmeden, kolunun kenarında kuruyup kalıyor. Islaklığını hissediyorsun. Yaşayan, kanayan kolunu uzatıp sol kolunu kaldırıyorsun durduğu boşluktan, kucaklıyorsun. Kan, ölü koluna da bulaşıyor. Birbirine bunca benzeyen bu iki varlık, nasıl bu kadar farklı tınlıyor bedeninde? Kucakladığın kolunu bırakıyorsun aniden. Onun yerine sertçe varan düşüşü, bedenini sola doğru çekiyor, sendeliyorsun. Biz ölü kolunun damarlarındayız. Karanlık odaya bıraktığımız köpeğimiz ardımızdan bakarken, evimizin kapısını yüzüne kapatıp çıkıyoruz. Koşar adım iniyoruz apartmanın merdivenlerinden. Kendimizi çok güçlü, kudretli hissediyoruz. Apartmanın demir kapısı gürültüyle kapanıyor. Derin bir nefes alıp bir süre tutuyoruz içimizde. Şehirde gün boyu biriken ne varsa içimize doluyor. Yavaşça veriyoruz tuttuğumuz nefesi. Yürümeye başlıyoruz daracık kaldırımlarda. Kanayan elinle ne yapacağını bilemiyorsun. Üzerine silmeyi düşünüyorsun önce, fakat çok az kıyafetin var burada. Olanlar temiz kalsın istiyorsun. Sana geçmiş hayatını hatırlatmaları için buraya geldikleri ilk günkü gibi kalmaları gerekiyor. Unutmak istemiyorsun o hayatı. Onu unutursan şu anda yaşadığın da tadını kaybedecek gibi hissediyorsun. Yere eğiliyorsun. Ağacın dibinde bir önceki mevsimden kalma solmuş yapraklar yığın hâlinde duruyor. Elini usulca uzatıp alıyorsun bir tanesini. Şeklini, damarlarını, sapının çürümüşlüğünü dikkatle inceliyorsun. Elinden bileğine doğru kurumuş kan yolunu onunla temizleyeceksin. Fakat nasıl yapacaksın bunu? Sol eline bakıyorsun. Yılan. Önce yaprağı yere koyup elinin kanlı yerlerini üzerinde dolaştırmayı düşünüyorsun. Fakat o kadar güzel ki, tekrar yere koymaya için el vermiyor. Yavaşça, incitmeden ağacın gövdesindeki boşluklardan birine yerleştirip ona biçtiğin bu yeni hayata sevinçle bakıyorsun. Sonra sağ elini uzatarak yerdeki yaprak yığınından bir parça alıp avucunda eziyorsun. Kanın dağıldığı her yere zorlukla ulaşmaya çalışıyorsun fakat tek elle bir yere kadar mümkün oluyor bu. Kanın yapraklara bulaşıyor, avucunda iyice pembeleşip silikleşiyor. Tamam olduğuna karar verdiğinde elini

açıp yere düşüşlerini izliyorsun. Fakat onlar kanının kırmızısına bulaşmış düşerken aralarında ufak, siyah bir leke gözüne çarpıyor. İyice eğiliyorsun. Kapkara bir örümcek, yaprakların arasına karışıp senin yabancı avucunun gücüyle ezilmiş. Sendeleyerek yol almaya çalışıyor düştüğü yeşilin üzerinde. Sersemlemiş. Biz o örümceğiz şimdi, senin iyice eğilip acıyla, suçlulukla bize bakışını görüyoruz. Kocaman görünüyorsun gözümüze. Sonra aynı senin gibi kocaman bir kapıdan hastaneye giriyoruz. Haftalardır her bir koridorunu ezberlediğimiz bu soğuk beyaz binanın içinde alışkanlıkla, yolumuzu şaşırmadan ilerliyoruz. Yanımızdan içine içine ağlayan kızının ittiği tekerlekli sandalyeyle ihtiyar bir kadın geçiyor. Merdivenlere yürüyoruz kayıtsızca. Yavaşça çıkmaya başlıyoruz üçüncü kata doğru. O sırada sen, örümceği izliyorsun. Acıyla, suçlulukla. Kendine yapraklar arasından yol açarak ağaca tırmanmaya çalışıyor. Gözlerini ağacın gövdesinde gezdiriyorsun, biraz yukarıda bir oyuk. Yuvası orası mı? Ne işin vardı aşağıda diye soruyorsun örümceğe. Ufacık bir bebeğe sorar gibi. Merhametle. O ise seni umursamadan denemeye devam ediyor. Fakat her seferinde karşısına çıkan ilk eğimde tökezleyerek, gerisingeri düşüyor yaprakların üzerine. Birinci kata varıyoruz. Kalbimiz hızla çarpıyor. Nefes nefeseyiz. Buradan sonrasını asansörle çıkmaya karar veriyoruz. Asansörlerin önü bekleşenlerle dolu. Aralarına giriyoruz. Dakikalarca beklememize rağmen asansör gelmiyor. Tekrar merdivene doğru yürüyoruz. Örümcek birkaç denemeden sonra yaprakların üzerinde kımıldamadan duruyor. Öldü diye düşünüyorsun. Öldürdüm onu. Fakat bir anda hırsla hareketlenip uzun bir atlayış yapıyor ağaca doğru. Biraz dinlendikten sonra ikişer üçer çıkmaya başlıyoruz merdivenleri. Yolu bir an önce bitirip odaya ulaşmak istiyoruz. Şimdi örümcek ağacın kenarına asılı duruyor. Hadi diyorsun. Hadi! Tırman işte! Fakat olduğu yerde duruyor. İyice yaklaşıyorsun. Şimdi anlıyorsun. Altı ince kolun olması gereken yerde beş tane var, eşit aralıklarla yayılmış kolların arasındaki olağandan büyük boşluk gözüne çarpıyor. İyice artıyor acın, suçluluğun. Ben mi yaptım diye düşünüyorsun. Ben mi koparttım? Biz örümceğin olmayan kolunun boşluğundan izliyoruz seni o sırada. Üçüncü kata varıyoruz. Hemşireler haftalar sonunda gülümsüyorlar artık, tanıyorlar bizi. Koridoru geçip en sondaki odanın kapısını sessizce tıklatıyoruz. İçeriden usul ayak sesleri geliyor. Kapı aralanıyor önce. Annemizi görüyoruz. Nasıl bugün diye soruyoruz. Örümcek zorlanıyor fakat vazgeçmiyor. Vücudunun sallanan kısmını çeşitli aralıklarla ağaca doğru itiyor. Kendi bedeninden güç almaya çalışıyor. Yardım etmek istiyorsun fakat korkuyorsun. Dokunursan korkacak, yolunu şaşırıp kendine biçtiği kader yerle bir olacak diye çekiniyorsun. Ne olur diye sessizce fısıldıyorsun ona. Ne olur başar hadi. Sol gözünde bir damla yaş, büyüyor, büyüyor, yanağından akıp yaprakların üzerine düşüyor. Dikkatle izlemeye devam ediyorsun. Odaya giriyoruz. Hastanenin geri kalanı gibi bembeyaz. Yavaşça yürüyoruz. Hiç acelemiz yok. Bugün hep uyudu diyor annemiz. Ama iyi. Rengi eskiye döndü çok şükür. Yataktaki babamıza bakıyoruz.

Bugün tam iki hafta olmuş. Kafası yastığına gömülmüş, kımıldamadan yatıyor. Sadece belli aralıklarla göğsü inip kalkıyor.. Güneş iyice yükselmiş, gövdende ışıyor artık. Örümcek dakikalardır olduğu yerde kıpırdamadan duruyor. Sen de kılını oynatmadan onu izliyorsun. Belli aralıklarla göğsün inip kalkıyor sadece. Bir an nefes alışlarını duyduğunu zannediyorsun. Çabası kulaklarında yankılanıyor. Etrafındaki bütün sesler, ağaç güneş, rüzgâr, ormanın çağırışları hepsi susmuş, sadece ikiniz. Büyük bir sessizlikte uğulduyorsunuz. Elini kulaklarına götürüyorsun. Biz tam elini götürdüğün yerdeyiz, oradan izliyoruz seni. Doktoru oradan dinliyoruz. Yine yüzündeki o öldürücü kayıtsızlıkla konuşuyor. İyi hâline aldanmayın, geçici deyip sevincimizi kursağımızda bırakıyor. Daha önce de söylemişti, en fazla on ay. Tekrarlıyor ve çekip gidiyor. Öfkemizi kontrol etmekte zorlanıyoruz. Sen hâlâ olduğu yerde kımıltısız duran örümceğe bakıyorsun. Ormanın derinliklerinden Hera'nın sesi geliyor. Kafanı çeviremiyorsun ama yaprakların gürültüyle hışırdamasından sana doğru koştuğunu ayrımsıyorsun. Köpeğin sesi iki kişilik uğuldamanın arasında kendini iyice belli ederek dibine kadar geliyor. Bir sana bir ağaca bakıyor Hera. Sonra yavaşça hareketlenip ıslak burnunu ağaca doğru uzatıyor. Şişşt! Diyorsun fısıltıyla fakat sesinin bu kadar yakına bile ulaştığından şüphelisin. Biz o şüphenin tam içindeyiz. Seni izliyoruz. Doktor gittikten sonra dudaklarını titreyen annemize dönüp sakinleş diyoruz sessizce. Tekrar odaya giriyoruz. Babamız uyanmış. Sırtını dikleştirmiş, yatakta oturuyor. Hera, köpeğin iyice kokladıktan sonra gelip senin yanına oturuyor. Baktığın yere aynı istek ve acıyla bakmaya başlıyor. Nasılsın baba diyoruz biz köpeğin bakışından izlerken seni. Bugün daha iyiyim diyor babamız. Çok uyudum. Ne güzel diyoruz, dinlenmişsin işte, böyle böyle iyileşeceksin. İnşallah diyor. Sonra sanki bütün gün bu anı beklemiş gibi aceleyle dönüp yanındaki komidinin üzerinde duran dergiye uzanıyor. Kenarını kıvırdığı bir sayfayı buluyor hemen. Sabah çok ilginç bir hikâye okumuş dergide, bizim de okumamızı istiyor. Hikâyeye göre, ülkemizde de az sayıda bulunan bir örümcek türü var. Bu tür bütün ailesiyle birlikte ağaçlarda, daha doğrusu ağaç kavuklarında yaşıyor. Her örümcek ailesi ortalama yedi sekiz bireyden oluşuyor. Aile üyeleri yaşamları boyunca yuvalarından çok az çıkıyor, besinlerini de ağacın kendisinden alıyorlar. Ancak örümcek ailesinden yaşlı bir birey öldüğü zaman, rivayete göre uğursuzluk getirmesin diye aslında küçücük kavukta boşuna yer kaplamaması için tabii yuvadan dışarı çıkarılması gerekiyor. Bu görev, örümcek ailesinin bedenen en güçsüz ve en genç üyesine veriliyor. Bu en genç ve güçsüz örümcek ölüyü sırtlayıp ağaçtan toprağa indiriyor ve uzak bir noktaya bırakıyor. Fakat yuvasından ilk defa çıktığı ve zaten çok da güçsüz olduğu için bu genç örümcek taşıma sırasında muhakkak ağır bir yaralanma geçiriyor, çoğu zaman da uzuvlarından birini kaybediyor ve aldığı yarayla yuvasına geri dönmesi imkânsızlaşıyor. İşte bu noktada örümceğin ölümcül kararı devreye giriyor. Eğer çıktığı yuvasına dönmeyi zorlayıp kendine yeni bir yuva yeni bir hayat yaratmazsa açlıktan ve bitkin-

likten ölüp gidiyor. Ancak dönüş yolunun bir noktasına hayatının tamamen değiştiğinin ayırdına varıp kendine yeni bir yuva kurup orada yaşamaya başlarsa çok daha güçlü bir şekilde hayata dönüyor. Sen köpeğinle yan yana oturmuş öylece duran örümceğe bakıyorsun şimdi. Biz, senin bakışındayız. Beraber izliyoruz örümceğin kaderini. Ne acayip değil mi diye soruyor babamız. Böyle bir hayvan var. Belki de yoktur diyoruz. Uydurmuşlardır dikkat çeksin diye. Hem sen ne diye bunlarla yoruyorsun kafanı, eğlenceli bir şeyler okusana. Ne yorulması diyor. Hayran oluyorum bu mucizeye. Zaten bir iyileşeyim, gideceğim bu şehirden. Doğanın içinde bir yere yerleşeceğim. Burası hasta etti beni. Hem siz de gelirsiniz bunaldığınızda. Çok güzel olur diyorsun çaresizlikle. Geliriz tabii. Örümcek dakikalardır kımıldamadan durduğu yerde bir karar vermişçesine hareketlenmeye başlıyor şimdi. Heyecanlanıyorsun. Sağ elini götürüp omzundan aşağıya okşuyorsun ölü yılanı. Ayakucunda başlayan sıcaklık yavaş yavaş bütün bedenini sarıyor, ölü kolun hariç. Hera'da heyecanlanmış, fazla gürültü çıkarmamaya çalışarak sağa sola sallıyor kuyruğunu. Biz sizin heyecanınızdayız. Hastaneden çıkıyoruz koşar adım. Sokağın köşesini dönüp, bir kaldırıma başımız ellerimizin arasında çöküyoruz. Örümcek, hareketlerini hızlandırıyor bu arada. Ne yaptığını anlamaya çalışıyorsunuz. Ağacın gövdesinden ufak bir parçayı ileri geri sallıyor örümcek, yerinden oynatmaya çalıştığını anlıyorsunuz. Biteviye tekrarlıyor hareketini. Geride kalan kollarıyla zorluyor, zorluyor. En sonunda küçük ağaç parçası yerinden kopup sessizce düşüyor yaprakların üzerine. İşte tam örümceğin boyutunda yeni bir oyuk açılıyor böylece. Sevinçten ne yapacağınızı bilemiyorsunuz. Hera kuyruğu etrafında hızla dönüyor, sen koşmamak, zıplamamak için kendini zor tutuyorsun. Örümcek gidip biraz önce açtığı yeni oyuğa oturuyor. Nefes nefese diyorsun köpeğine. Çok yoruldu. Bir an durup yeni hayatını izlemeye başlıyorsunuz. Örümcek oturduğu yerden sizi izliyor. Biz örümceğin oturduğu yerden izliyoruz seni. Çaresiziz, başımız ellerimiz arsında. Ne yapacağımızı düşünüyoruz. Sen, mutlulukla sağ kolunu ardına kadar açarak ağaca sarılıyorsun. Hera, yanında merhametle taşıdığın sol kolunun cansızlığına sürünüyor, yalıyor, öpüyor.

ÇAY SAATİ

Ayça Erkol

Elimde annemin tutuşturduğu kek ve börekle soluğu kapılarında aldım. Beyaz, porselen tabağın tam ortasında birkaç yüzyıl önceden kalma kıyafetleri içinde bir kız ve bir oğlan cilveleşerek birbirlerine gülümsüyorlardı. Orman ya da bahçe gibi bir yerdeydiler. Kız, pembe eteğini oturduğu ağaç dalına sermiş, fırfırlı bonesinin altından ustaca yana eğdiği başıyla oğlana davetkâr bakışlar atarken, beriki dizine yasladığı eliyle kırmızı bir çiçeği kıza doğru uzatıyordu. Onlara Henri ve Isabelle adını vermiştim. Elbette bu tabak boşken görebileceğiniz, bayağı karmaşık kurgusu olan bir hikâyeydi. Isabelle zengin miydi? Henri bir tane çiçekle onu baştan çıkartabilecek miydi? Ormanın ortasında başbaşa ne işleri vardı? Etrafta vahşi hayvanlar yok muydu? Bir ormanın ortasında ayılardan, kurtlardan ya da haydutlardan korkmadan nasıl olup da böyle rahat davranabiliyorlardı? Evlenecekler miydi? Henri herkese mavi boncuk dağıtan puştun biri miydi?

Pasta tabaklarına işlenmiş hikâyelerin en kötü yanı, maceranın sonunda ne olduğunu asla öğrenemiyor olmamız. Bu düşüncemi annemle paylaştığımda tuhaf bir çocuk olduğumu söyledi. Kime çekmişim bilmiyormuş. Hemen peşinden ekledi. "Aslında haklısın. Daha da fenası her yıkamada hikâye biraz daha siliniyor. Düşünsene yıllar içinde kızın eteği koyu pembeden neredeyse beyaza dönecek, eğer bu tabak ben ölene kadar kırılmazsa ve onu gelecekteki karına bırakabilirsem, senin çocukların oğlanın elindekinin çiçek olduğunu bile anlamayacak. Çok üzücü!" Ciddi ciddi bir gün evleneceğimi düşünüyordu. Annem, tabağa bir an gerçek bir acıma duygusu ile baktıktan sonra Henri'nin tam üzerine bir parça peynirli kol böreği, Isabelle'in eteklerine de kızın tüm şıklığını bozacak bir dilim vıcık vıcık çikolatalı kek koydu.

Herhangi bir günde, herhangi bir komşuya gitmemek için kısa ömrümde ikinci defa boğmaca olmaya razı olacak ben, tabağı götürmek için öyle yüce gönüllü, öyle fedakâr bir şekilde ileri atılmıştım ki, annem birkaç saniye boyunca sağ alt ikinci azısındaki çürüğün durumunu kontrol edebileceğim şekilde bana baktı.

"Pekâlâ, götür bakalım ama kapıda bekle, tabağı boşaltıp geri versinler."

"Ya vermezlerse?"

"Elbette verirler."

"Ama sen geçen sene onların aşure kâsesini geri vermedin."

"İşte o yüzden sen tabağı alana kadar bekleyeceksin, onlar da vermek zorunda kalacaklar."

"Kâse çok güzeldi ama."

"Evet, çok güzeldi."

Zili iki kere çalmak zorunda kaldım. İçerden avaz avaz klasik müzik sesi geliyordu. Bestecinin kim olduğunu bilmiyordum. Böyle şeylerle ilgilenmezdim. Kaba suratlı, boş bakışlı, bıyıklı Alman ya da Ruslardan biri olmalıydı. Nurhayat Teyze'nin çığlığını zar zor duydum.

"Ceren baksana şu kapıya, duymuyor musun?"

Ceren kapıyı üstünde tütüsüyle açtı. Beyaz, ucuz tülün altından görünen bacakları o kadar ince, uzun ve muntazamdı ki yüzüne değil, bacaklarına doğru konuştum. Onunla ne zaman karşılaşsam gözlerim bacaklarına kayıyordu. Onunla ne zaman karşılaşsam bacaklarını ortada bırakacak şeyler giymiş oluyordu. Kısa okul etekleri, mini elbiseler, şortlar, tütüler. Onlara çok güzel oldukları için bakıyordum elbette ama tek nedenim bu değildi. Bunun ne kadar farkında olduğunu merak ettim. Tüm güzel insanlar gibi odağı kendisindeydi. Zaten gözlerimi tam karşıya diktiğimde de memeleriyle karşılaşıyordum. Memelere bakarak konuşmam da tuhaf bir görüntüydü. Boyu benden en az iki karış uzundu.

"Annem bunları gönderdi."

"Daha önce de söyledim, bacaklarıma bakmamalısın."

Hali kızgın ya da umduğum gibi cilveli değil, bezgindi. Üzerinde her daim uykudan yeni uyanmış da nerede olduğunu henüz kavrayamamış, ya da dünyanın en sıkıcı insanıyla konuşmak zorunda kalmış gibi, yarı şaşkın, yarı bıkkın bir hal olurdu. Isabelle'den ibret alması gerektiğini düşündüm, böyle gi-

derse evde kalacaktı. Tütüsü ve ölü Rus bestecilerle dolu bir hayat. Gri gözleri bana can sıkıcı bir satıcıymışım, ya da Kur'an dağıtıcısıymışım gibi bakıyordu. Öylesine tutturduğu topuzunun dışına taşmış birkaç tutam saç terden ensesine yapışmış, yanakları deminden beri dans için harcadığı efordan pespembeydi. Bu hâliyle yarı sanatçı, yarı her yanından sağlık fışkıran köylü bir kız gibiydi. Her zamanki gibi çok güzeldi. Onunla evlenmeyi isterdim. İsimlerimiz bile kafiyeliydi. Ceren ve Eren. Davetiye üzerinde ne kadar güzel dururdu. Suçlamasına ne cevap vereceğimi düşünürken Nurhayat Teyze üzerinde önlüğü ve ıslak elleriyle mutfaktan koşarak imdadıma yetişti. Soğan kokuyordu. Kısa boylu, tombul ve kahverengi gözlüydü. Bir kez daha Ceren'in nasıl olup da o kadından çıkabildiğine hayret ettim.

"Aaa Eren hoş geldin oğlum."

"Annem bunları size gönderdi. Çay saati geçmeden sıcak sıcak yesinler dedi."

"Ne zahmetlere girmiş. Lütfen teşekkürlerimi ilet."

Tabağı elimden aldı, Isabelle'in yanağına bile çikolata bulaşmıştı. Nurhayat Teyze'yle birkaç saniye karşılıklı bakıştık ve birbirimize anlamsızca gülümsedik.

"Annem tabağı hemen geri vermenizi rica etti. Yarın misafiri gelecekmiş ve yeterli tabağı yokmuş."

"Aaa öyle mi? O zaman içeriye gir yavrum, biraz bekle. Biraz evvel fırına çörek attım. O çıkınca bir dilim koyup öyle vereyim tabağı."

"Neden?"

Sorum onu gafil avladı, huzursuzca güldü. Yardım ister gibi Ceren'e baktı. Bu sırada kız bir bacağını duvara dayamış, kedi kıvraklığı ile esniyordu.

"Tabak geriye boş verilmez de ondan."

"Evet ama neden?"

"Âdetlerimiz böyle Erenciğim. İkrama ikramla karşılık vermek gerekir. Karşımızdakine sevgiden, saygıdan."

"İyi de böyle yaparsanız bu mesele asla bitmez ki. Siz bize çörek gönderdiğiniz için annem size yaprak sarma gönderecek, sonra siz aynı tabağa çilekli pasta koyacaksınız, sonra o bu pasa ıspanaklı börekle karşılık verecek. Bu mantıkla ölene kadar tabak alışverişinde bulunabilirsiniz."

Çok önemli bir bilgiyi bizimle paylaşması gerekiyormuş gibi esneme hareketlerine aniden ara veren Ceren henüz ceviz büyüklüğündeki memelerini sergileyecek şekilde bana doğru eğildi.

"Annem çilekten nefret eder. Yerken çekirdeklerinden çıkan sesi ve onların dişlerinin arasına kaçmasını sevmiyor."

Nurhayat Teyze kızının yorumunu hiç dikkate almadı. Söylediklerim karşısında kafası karışmış olmalıydı ki cımbızla özenle inceltilmiş iki kaşı da yay şekli alarak havaya kalktı. Ellerini önlüğüne silerken bu konuyu daha fazla uzatmak istemediğini belli eden bir hareket yaptı.

"Eren gerçekten âlem çocuksun. Kime çekmişsin böyle bilmiyorum. Hadi ayakkabılarını çıkar da içeri gir."

Nurhayat Teyze ile Ceren, üçlü, kadife kanepeye aynı anda oturdular, bana da hemen karşılarındaki berjere geçmek düştü. Ceren başımın üzerin-

den boşlukta bir yere, annesi ise benim söyleyecek çok önemli şeylerim olmalıymışçasına hevesle gözlerimin tam içine bakıyor, kocaman gülümsüyordu. Sırf bu beklenti yüzünden bir şey söylemek zorunda hissettim.

"Neden diş ipi kullanmıyorsunuz?"

"Anlayamadım Erenciğim?"

"Çilek yediğinizde çekirdekleri dişlerinizin arasına kaçıyorsa, neden diş ipi kullanmıyorsunuz? Babam diş ipinin faydalarını saymakla bitiremez. Sırf bu yüzden böyle şahane bir meyvadan mahrum kalmamalısınız."

Nurhayat Teyze'den beklediğim cevap Ceren'den geldi.

"Pekiyi Bay Bilmiş, dişi çözdük ama sesi ne yapacağız? O çatır çutur sesi duymamak için de annem kulaklarına tıkaç taksın istersen."

Nurhayat Teyze genç bir kız gibi kikirdedi. Ellerini dizlerine vurarak ayağa kalktı.

"İlahi çocuklar, âlemsiniz. Ben mutfağa geçiyorum, siz rahat rahat sohbet edin. Cerenciğim şu Çaykovski'yi de kıs lütfen, arkadaşını duymayacaksın."

Doğru tahmin, bıyıklı, ablak suratlı, ölü bir Rus. Ceren salınarak odanın diğer ucuna yürüdü ve müziği tamamen kapattı. Onu ilk gördüğüm ânı düşündüm. Apartmana taşındıklarında geçen sene yaz başıydı. İki arkadaşım otoparkta teke tek maç yapıyor, ben de onlara hakemlik ediyordum. Maçta yapılmadık yavşaklık kalmadığından ben de dâhil, sağlam küfürleşiyorduk. Hava mayıs sonu olmasına rağmen çok sıcaktı. Sırtımdan ter dere olup akıyor, bacaklarım diğer ikisine ayak uydurmak için harcadığım çaba yüzünden alev gibi yanıyordu. Saçı şimdiki gibi topuz değil, açıktı. Beline kadar. Arada kumrala çalan tutamlara rağmen sapsarı.

Nurhayat Teyze mutfağa bir şarkı mırıldanarak girdi. Annesinin iyice uzaklaştığına emin olana kadar sustuktan sonra çemkirdi.

"Niye hep böyle tuhaf şeyler söylüyorsun?"

"Sen de çok normal sayılmazsın."

"Normal olmak gibi bir derdim yok, ben sanatçıyım."

"Ben de öyleyimdir belki."

"Ne sanatıymış bu? Boş konuşma sanatı mı?"

Peş peşe darbeler. Kılıç keskinliğinde. Meksika biberi tadında. Yine de bana şefkat ya da acıma duymasından iyiydi. Daha ilk gün benden hoşlanmamıştı. Onu gördüğümde topu kolumun altına almış, diğer ikisine beklemelerini söylemiş, annesi ile kafalarına darbe almadan apartmandan içeri girebilmeleri için kendimce jest yapmıştım. Teşekkür etmek yerine boş boş bakmıştı. Nurhayat Teyze kapıcıya rastlayıp bahçenin diğer köşesinde sohbete dalınca biz üç oğlanın yanında kalmayı tercih etmiş, hiçbirimizle konuşmadan, sırtı gerçek bir balerin zerafeti ile dimdik, öylece durmuştu. Sınıf arkadaşım ve gerçek bir salak olan Ali durup dururken ona ismini sormuştu. Ali benden de kısa ve şehla gözlüydü. Salak olduğunu söylemiş miydim? Durumun buysa, Ceren gibi kızlarla konuşamazsın. Onlara adını soramazsın. Öyle kızların senin varlığının farkında olmalarını bekleyemezsin. Köşende arkadaşlarınla top oynar, ter kokar ve küfredersin. Nitekim kız soruya cevap vermeden bize arka-

sını dönüp annesine doğru yürümeye başlamıştı ki Ali, pek de kısık olmayan bir sesle "kendini beğenmiş orospu" diye söylenmişti. Yanıt, geriye dönmeyen, sadece bir an duraklayan kızdan anında gelmişti. "Seni duydum orospu çocuğu, o elindeki topu götüne sokarım." Böyle muhteşem bir kızdı.

Nurhayat Teyze mutfakta gerçek bir çaba içindeydi. Dolaplar gıcırdayarak açılıp kapanıyor, tezgâha bir şeyler konuyor, tezgâhtan bir şeyler alınıyordu. Küçük ev aleti dedikleri yaratıkların birinden cılız bir çığlık yükseldi. Hepsi bana tabağı dolu vermek içindi. Her şey Isabelle ve Henri bir saniye huzur bulmasın, yüzleri gözleri hamurla dolsun, bir an bile başbaşa kalmasınlar diye.

"Ben öykü yazıyorum. Size getirdiğim tabaktaki resimle ilgili bile bir öyküm var. Dinlemek ister misin?"

"İsterim."

Bunu beklemiyordum. Beni gafil avladı. Hiçbir şeyle ilgilenmeyen, gözlerindeki boşvermiş bakışı hiçbir şeyin bozamadığı taş gibi bir kızın benim boktan hikâyelerimle ilgileneceğini nereden bilebilirdim ki? İşin kötüsü ortada tam olarak bir hikâye yoktu. Sadece iki karakter vardı ama geçmişleri ve gelecekleri benim için de muammaydı. Pasta tabağındaki insanlara isim verecek kadar yaratıcı bir çocuk olduğum için kendimle gurur duyuyordum. Ötesini düşünememiştim. Ceren'in yaptığım ya da yapabileceğim hiçbir şeyle ilgilendiğini sanmıyordum. Öyle boşlamış, öyle aldırmaz bir hâli vardı ki. Anneme göre annesi ile babası boşanmış olduğu için böyleydi, erkeklerle ilişkilerinin problemli olması normaldi. Benimkiler boşanmamıştı ama benim kızlarla ilişkim de problemliydi. Bunu söylediğimde nedeni gün gibi ortada olsa da annem konuyu geçiştirdi, her zamanki gibi kafamın tuhaf işlediğini belirtti. Kime çektiğimi bilmiyormuş.

"Hikâye Henri ve Isabelle ile ilgili. Henri Isabelle'e çok âşık. Isabelle çok zarif, güzel ve yetenekli. Piyano çalabiliyor, şarkı söylüyor ve bale yapıyor."

Ceren'in normal şartlarda mimikten arındırılmış yüzünde bir gamze belirdi.

"Henri aslında çirkin ve tuhaf bir çocuk. Olmadık yerlerde tuhaf şeyler söylüyor ama Isabelle'in kalbinin ta içini görmek gibi bir yeteneği var. Orada küçük bir buz dağı olduğunu, dağın günden güne büyüdüğünü, eğer birileri bir şey yapmazsa Isabelle'in tüm vücudunu kaplayacağını ve kızın donarak öleceğini biliyor. Isabelle hem çok güzel hem de biraz buzlu olduğundan başta Henri'ye yüz vermiyor. Kabasın ve çirkinsin, seninle vakit geçiremem diyor. Henri'nin diğer yeteneği ise sözcüklerle oynayabilmesi. Tıpkı annesinin hamurdan çörek ve kurabiyeler yaptığı gibi, o da sözcükleri yoğuruyor, kabartıyor, pişiriyor ve onlara türlü şekil veriyor. O sözcükler sayesinde bir gün Isabelle'i kendisi ile birlikte perili ormanda yürüyüşe çıkmaya razı ediyor."

"Isabelle'in kalbine buz dağı nasıl girmiş?"

"Babası ünlü bir kâşif. Kuzey kutbundaki keşif gezisi sırasında, kendi kızak köpekleri tarafından parçalanarak ölmüş. Isabelle babasını ve nasıl talihsiz bir şekilde öldüğünü asla unutmamak için kalbini yavaş yavaş küçük bir buz dağına çevirmeye karar vermiş. Ka-

dınlar bunu yapabilir. Kalplerini neye isterlese ona çevirirler."

"Çok saçma bir hikâye bu. Kızak köpekleri insanlara saldırmaz."

"Bunlar sıradan köpek değilmiş ki. Isabelle'in babasından nefret eden ve kutupları ondan daha önce keşfetmek isteyen rakibi tarafından köpek kılığına sokularak kampa sızdırılan vahşi kurtlarmış. Neyse, ikisi ormadan yürürken birden sık ağaçların bittiği açıklık bir alana gelmişler. Çok yorulan Isabelle, yaşlılıktan ve alçak gönüllülükten başını yere eğmiş bir çınarın dallarında oturup dinlenmeye başlamış. Henri o sırada ağacın köklerinin hemen dibindeki alev çiçeklerini fark etmiş. Üç yapraklı, boyunları bükük ama çok güzel çiçeklermiş bunlar. Hem isimlerini aldıkları alevler gibi kıpkırmızı hem de muhteşem kokulularmış."

"Nasıl kokuyorlarmış?"

"Alev çiçeği gibi. Bunu tanımlamam ya da bir şeye benzetmem çok zor. Üstelik sihirliymişler."

"Eren, hikâyendeki her şey sihirli!"

"Evet, neredeyse her şey. Sadece kurtlar sihirli değil, unutma. Bildiğin vahşi, hain kurt onlar ve kızın babasını öldürüyorlar. Çiçeklere gelince. Alev onlara sadece renklerinden dolayı verilen bir isim değilmiş. Kalbi buz tutmuş genç kızların buzlarını eritme güçleri de varmış!"

Nurhayat Teyze'nin şen sesiyle irkildik. Annemin tabağı henüz dumanı üzerindeki çöreklerle tepeleme doluydu. Vanilya ve un kokusu genzime dolarken keşke şu çörekler ben hikâyeyi bağlayana kadar pişmeseydi diye düşünüyordum.

"Erenciğim, işte tabağınız. Annene sevgilerimi ilet. Çay saatinde sıcak sıcak yersiniz şimdi. Onu da en kısa sürede oturmaya bekliyorum ona göre."

Ayağa kalkıp, şortumu çekiştirdim, Ceren hâlâ kadife kanepede oturarak bana gri gözleriyle eziyet etmeye devam ediyordu.

"Yavrum arkadaşını geçirsene."

O benim arkadaşım değil demesini beklediysem de böyle bir şey söylemedi. Ben makosenlerimi ayaklarıma geçirmeye çalışırken Nurhayat Teyze mutfağına dönmüştü bile. Eşikte Ceren, ben ve bedenlerimiz arasında ciddi fiziksel bir engel oluşturan ucuz tütü kalmıştık.

"Hikâye nasıl bitiyor sormayacak mısın bana?"

"Hayır, sormayacağım çünkü nasıl bittiğini tahmin edebiliyorum. Henri kıza sihirli çiçeği verir, kız onu kokladığı anda kalbindeki buzlar erir, Henri'ye âşık olur ve ikisi sonsuza dek mutlu yaşarlar!"

"Bilemedin."

"Bilemedim demek?"

Gözleri ilk defa bezginlik dışında bir ifade ile bakıyordu. İlgi ve merak benzeri bir şeyler görmek beni hem heyecanlandırıyor, hem de onun karşısında üstün bir konuma getiriyordu. Boy farkımızın kapandığını hissettim.

"Henri tam çiçeği Isabelle'e uzatacağı sırada Ceren ve Eren isimli iki çocuğun anneleri çay saati için bir araya gelirler ve zavallı çiçeğin üzeri sıcak ıspanaklı börekle kaplanır. Isabelle'in buzları da sihirli çiçek sayesinde değil, bir dilim ıspanaklı börek sayesinde çözülür!"

Ceren kocaman bir kahkaha attı, bir an için tüm dünyanın sahibi oldum. Daha güzel görünmesi mümkün olsaydı, güldüğünde daha güzel göründüğünü söylerdim.

“Sen gerçekten tuhaf bir çocuksun.”

“Annem hep fazla normallik sıkıcı olmanın bahanesidir der.”

“Pekiyi buzlar eriyince ne oluyor?”

“Hikâyenin sonunu ben de bilmiyorum. Şimdi tabağı götürmem, içindekileri yemem ve Isabelle’e sormam lazım. Eğer ne olduğunu merak ediyorsan bu Cumartesi benimle sinemaya gelirsin.”

“Bilemiyorum.”

“Bacaklarına baktığım için mi? Kötü bir niyetim yok. Yani çok güzeller ama sadece onun için bakmıyorum. Ben herkesin bacaklarına bakıyorum. Elimde değil.”

“O yüzden değil. Gerçekten. Sana takılmak için bakmamanı söyledim.”

“Bana başka türlü de takılabilirsin.”

“Bacağına ne oldu?”

İşte yine yaptı. Aniden. Samimi bir merakla. Acıma yok, hüzün yok. En zor konulara öyle büyük bir doğallıkla giriyordu ki. Başka hiç kimse bana bu soruyu, bu şekilde sormamıştı. Genellikle konuya hiç girmezlerdi. Gerçeği başkalarından öğrenirlerdi. “Zavallı Eren, demek öyle. Çok yürekli çocuk. Hâlâ ne kadar sosyal, ne kadar özgüvenli. Helal olsun ona da, annesine de!” Ya da ezilip büzülerek, kelimelerini tartarak, gözlerini kaçırarak, âdeta özür dileyerek sorarlardı. Sanki her şey onların kabahatiydi.

“Çocuk felci geçirmişim.”

Sadece “Hmmm,” dedi. Beni tepeden tırnağa süzdü. Bu bakışta ölçen, yargılayan hiçbir şey yoktu. Bir gerçeği öğrenmişti ve sadece onu sindirmeye çalışıyordu.

“Hangi filme gitmek istiyorsun?”

Demin görünüp kaybolan gamze tekrar ortaya çıkmış, gözlerindeki soğukluk yerini muzip pırıltılara bırakmıştı. Cevap verene kadar uzunca bir süre ona baktım. Geçen sürede yeni gezegenler doğmuş, Afrika ile Asya kıtaları biraz daha uzaklaşmış, yeryüzünde sekiz tür daha ortadan kalkmış olabilir. Buraya gelirken onu sinemaya davet etmek gibi bir niyetim yoktu. Bazen içime bambaşka bir çocuk giriyor. Bir anda kontrolü ele alabiliyor. Benden daha cesur, daha fırsatçı. Ağzı da iyi laf yapıyor keratanın. O çocuğu seviyorum. Neden sonra gösterimde olan birkaç filmin adını sayabildim. Hem hangi filme gittiğimizin ne önemi vardı ki?

Hoşça kal demeden hemen önce güzel boynunu ileri uzatıp, annesinin duyamayacağı bir sesle fısıldadı. “Daha cumartesiye çok var, bakarız.” Yüzüme kapanan daire kapısını öpebilirdim. Gözetleme deliğine dudaklarımı yaslayıp, dilimi oradan içeri sokmayı hayal ettiysem de kapının tekrar açılma ihtimali beni durdurdu. Cumartesiye gerçekten de çok vardı. Öte yandan o güzelim gamzeyi yerinde tutacak yeni hikâyeler uydurmak, annemi yeni bir kot almak için kandıracak, ölü Rus besteciler hakkında bilgi edinecek kadar zaman var mıydı? Elimdekileri dökmemek için insanüstü bir çaba harcayarak bizim daireye doğru koşar adım ilerlerken, Henri’nin Isabelle’e çapkınca göz kırptığına yemin edebilirdim.

FOTO: MUHSİN AKGÜN

ORÇUN ÜNAL

SÖYLEŞİ

Hazırlayan: Eyüp Tosun

“Bir fotoğrafın hakiki içeriği görünmezdir, zira biçimle değil zamanla ilgili bir etkileşimden türer,” diyor John Berger. Bu cümleyi, *Bu Ben Değilim*’deki öyküler için uyarlarsak neler söylersin?

Zamanı asla fiziksel bir olgu olarak ele almadım. Bu, bana hep fazla bilim kurgusal geldi. Zaman dâhil her şeyi, insanla, insan bilinciyle ilişkisi dâhilinde değerlendirmeyi seviyorum. Bu yüzden zaman demek, benim için bellek demek. Bellek ise, geçmiş ve anı demek. *İnsanın zamanı* olarak geçmiş... Geçmiş ise acı dolu. İnsanın kimliğini şekillendiren, belleği ve belleğindeki geçmişle bağı. Verdiği kararlarla ilişkisi. Artık geri döndürülemez şeylerle, yol üstünde yitirdikleriyle nasıl başa çıktığı.

Zaman; değişim, yıkım ve çürüme olarak görülebilir belki. Bellek ve geçmiş ise görülemiyor ama her daim orada. İkincil etkileri, emareleri hissedilebiliyor. Benim metinlerimde de, saklı ya da açık olarak, insanın geçmişiyle sürdürdüğü mücadele var. Karakterler, ya da *metin kişileri* diyelim, başkalarıyla değil, kendileriyle ve geçmişleriyle güreş tutuyorlar. Ne yazık ki bir hayaleti yenmek mümkün değil. Göze görünen ama elle tutulamayan bir hayalet ancak kovulabilir, def edilebilir ama alt edilemez. Bu hayalet –iyi kötü– hepimizin üzerinde salınıyor. Ağır ağır silinmeye mahkûm bir hayalet. Buradaki ikilik çok önemli. Bitmiş iyi şeylerin de kötü şeylerin de hatırası musallat oluyor insana.

Diğer yandan, zaman *insanın ömrü* olarak da algılanabilir. Hepimizin bu dünyada belirli bir zamanı var. Sınır noktasını da ölüm belirliyor. Belirsiz, oynak bir nokta. Orada, ama tam olarak nerede, söylemek mümkün değil. Algılanan bir şey olduğu için zamanla oynamak da imkânsız değil. Tıpkı "Sonsuzluk ve Bir An" öykümde anlattığım gibi. Sonsuzluk illa ki zamanın sorunsuzluğu değildir; bir an da sonsuz kılınabilir: zihnimizde. Geçmişi ve geleceği şimdi yaptığımızda, o "sonsuz an" gelmiştir. "Azakrib ya da B. B. Otobüste" öyküsünde de belirsiz bir sebepten dolayı zaman geriye işliyor, *insanın ömrü* tersine dönüyor. Kaybedilen her şey teker teker geri geliyor. Ama ne yazık ki geri dönen, yalnızca algılandığı şekliyle, boyutunu yitirmiş bir geçmiş oluyor. "God is a VJ" öyküsünde yazdığım gibi: "Onlar olmuşu olmamış, varı yok kılmak istiyorlar. İmkânsız tek şeyi."

Felsefeyle epey içli dışlısın. Öykülerin geneline de sirayet ediyor hâliyle. Öyküleri düşünürken ya da yazı için oturduğunda "felsefî okuma&düşünmelerin" nasıl bütünleşiyor metinlerinle?

Bir hikâye anlatırken altına felsefi bir fikir yerleştirmeyi seviyor, hatta çoğunlukla gerekli görüyorum. Bu fikir esasında metnin temelini değil, iskeletini oluşturuyor. Onu ayakta tutuyor. İyi bir hikâye, yalnız gözlemle yetinip kendine özgü bir fikir ya da tespit sunmuyorsa yavaş yavaş çökmeye mahkûm diye düşünüyorum. Tabii ki amacım okuyana bir şeyler öğretmek, belletmek, bilgiçlik taslamak değil. Felsefi okumaların yanı sıra –ki bunların çok sistematik olmadığını itiraf etmeliyim– kendi kendime belirli kavramlar, açmazlar üzerine düşünmeyi seviyorum: ölüm, zaman, tanrı, benlik, gerçeklik... Kafamda oluşan fikirler, kendimce ulaştığım neticeler de ister istemez kaleme aldığım metinlere sızıyor ve metinler arasındaki yarı şeffaf bağı oluşturuyor. Bir yerinden bu fikrin ucunu yakalayan okur aslında

bütün kitabı ilmek ilmek sökebilir gibi geliyor bana. O zaman zihnimin anatomisi de apaçık çıkar ortaya. Doğru noktayı yakalayan, çırılçıplak görebilir beni. Bu fikir çok heyecan verici.

Kitaba içinde bulunan bir öykü adı verildiğinde neyse de genel bir ad verildiğinde merak ediyorum hikâyesini. Kitaba neden bu adı verdin?

Belki okuyanlar vardır. “Bu Ben Değilim” birkaç yıl önce yayımladığım bir öykünün adıydı. Şimdi o öykü kitapta “Bir Rüya İçin Ağıt” adıyla yer alıyor. Kitaba isim ararken bir düzine ad buldum. Bunları ne kendime ne de yakın çevremdekilere beğendirebildim. Bir gün öykülerin üzerinden geçerken “Bu Ben Değilim” isminin kitap için en uygun isim olduğunu fark ettim. Sonunda öykünün adını değiştirip kitaba bu adı verdim. Aslında kitaptaki metinlerin çoğunda, kişinin, olduğuyla olmak istediği arasındaki gerilim gizli. Tabii ki “O(sman Hamdi) Homem Duplicado” ve “Bir Rüya İçin Ağıt” metinlerinde bu tema daha bariz. Her ne kadar bilincimizde tek bir ben var gibi davransak da –aksi hâlde bütünleşik olamaz, dağılırdık zaten– birçok ben’den oluşuyoruz: geçmişteki ve şimdideki ben, olduğumuz ve olmak istediğimiz ben, karakterimizde, tabiatımızda, bedenimizde barışamadığımız özellikler... “Ben” diye kandırdığımız, kandırıldığımız, bir koro aslında, bir kakofoni. Huzursuz bir zihinde aksi mümkün değil. Bu kakofoniyi bastırmış, koroyu tek sesli hâle getirmiş kişinin ise ya küçük bir despot ya da çok huzurlu bir insan olduğunu söylemek mümkün. Peki, doğa bu gerilimi neden yaratıyor? Zihnimiz buna neden izin veriyor? Neden içten içe ikiye yarılıyoruz? Aynı soruyu toplum için de sormak mümkün. Başka bir kültüre özenip kendisininkini hor görmek, sonra örf âdet elden gidiyor demek benzer bir durum.

Kitabı okurken kafamda gezinen sözcüklerden biri “yabancılaşma”. Özellikle 1+1 bölümündeki üç öyküde daha çok hissettim bunu. Okura yansıyan bu “yabancılaşma” niye?

Bölümün adı tam olarak o yüzden “1+1” zaten. Bireyin ikileşmesi, çoğullaşması. Esasında bu yabancılaşma, kendimizi kim olarak gördüğümüz ve toplumun bizi kim olarak gördüğü arasındaki çatışmadan türüyor. Günlük hayatta bazen isteyerek bazen zorla yapay kimlikler giyiyoruz üstümüze. Olmak istemediğimiz kişiler oluyoruz, arzulamadığımız davranışlara sürükleniyoruz. Belirli bir süre sonra fark etmeden o giysileri, maskeleri kabul ediyor, yavaş yavaş kendimizi

onlarla özdeşleştiriyoruz. Bu arada esas olduğumuz ya da olmak istediğimiz kişi, kıyafetlerin arasında eriyor, yok oluyor. Biz de "O(sman Hamdi) Homem Duplicado" metninde bahsettiğim gibi bir dekordan ibaret kalıyoruz. Dışarıdan göze görünen, aldatıcı, göz boyayan ama arkası boş. Sadece kendini ayakta tutan bir cephe. Taşıdığı hiçbir şey olmayan sahte bir duvar. Ama insanın hayatında öyle bir an geliyor ki bedenine ait olmayan bu kıyafetlerden, maskelerden kurtulmak istiyor. Aynaya bakıp tekrar kendini görebilmek... İşte o zaman geri giden yolu bulmak biraz zor olabiliyor. İnsan o zaman da kendine, özüne döndüğünü zannederken bambaşka biri oluyor, ilk olduğu ya da olmak istediği değil, üçüncü bir kişi. Birken iki, ikiyken üç oluyor.

***O(sman Hamdi) Homem Duplicado*, en sevdiğim öykü oldu. Öykünün son kısmından hareketle ve bir dilci olarak, dil ve kurgu meselesini biraz irdeleyelim mi?**

Bu dosyada yalın kurgudan, kurgu-için-kurgudan elimden geldiğince uzak durmaya çalıştım. Bir noktada, kurgu aldatıcı bir unsur olarak görünmeye başladı bana. Öncesinde kurguyu amaç olarak görürken araç olarak görmeye başladım. O yüzden bu dosyada birinci tekil şahıs anlatıcılar arttı, olay örgüleri basitleşti. Çünkü karşı tarafa geçirmeye çalıştığım, bir duyguydu. Okuru kurmacanın içinde boğmak istemedim. Olaydan daha az olaya, hatta duruma geçiş yaptım. Kurgu karmaşıklaştıkça kolayca yapaylaşabiliyor. Ben de sanırım bu "doğal görünmeye çalışan

yapaylık"tan kaçındım ve "O(sman Hamdi) Homem Duplicado" metninde yaptığım gibi tarihsel gerçekliği çarpıtarak "yapaylığını belli eden yapaylık"a sığındım.

Cem İleri'nin, "Yazının da Yırtılıverdiği Yer"de bir saptaması var: "Göçmüş Kediler Bahçesi, bütün olarak ele alınması gerek bir kitap, tek bir yapı, yapıt; beğendiğimiz birkaç masalla yetinebileceğimiz bir derleme, asla, değil." Ben de Bu Ben Değilim için düşünüyorum bunu. Öykülerin birbiriyle ruhsal ve tınısal benzerlikleri var. Katılır mısın? Dosyayı toparlama sürecinde böyle bir şeye dikkat ettin mi?

Böyle bir şeye bilinçli olarak dikkat ettim desem yalan söylemiş olurum. Ancak çok takıntılı bir insan olduğumu da itiraf etmeliyim. Zihnimde uzun süre boyunca aynı düşüncelerle, fikirlerle uğraşıyorum. Bu takıntı hâli de ister istemez metinlere yansıyor. Bunun her zaman avantaj sağladığını söyleyemem çünkü bir süre sonra yazdıklarınız birbirine benzemeye başlıyor. Ama bu dosyanın oluşum sürecinde kendime küçük küçük meydan okudum. Örnek olarak, beğendiğim bir öykü kitabını bitirdikten sonra kendime daha lirik bir şey yazıp yazamayacağımı sordum, kendime meydan okudum, "Zemin'i Beklerken" ortaya çıktı. Metinleri yazarken değilse de dosya için nihai elemeyi yaparken böyle bir ruhu tutturmaya özen gösterdim sanıyorum. Sevdiğim başka metinler de vardı ama kitabın adına, ruhuna uymadığı için dosyaya dâhil etmedim. Bunun dışında, *Bu Ben Değilim*'in içinde *Dekadans ve Ölüm*'e de göndermeler var. Aslında her kitap ayrı bir proje. Ama onları yazan, tek bir hayat yaşıyor. Yazar farklı dönemlerden geçse de eserleri arasında mutlaka yarı şeffaf bağlantılar olmalı.

Oyun da yazıyorsun aynı zamanda. Ama "Kutsal Olmayan Üçleme" ve "Sessizliğe Bakmak, Boşluğu Dinlemek" öykülerine bakınca aslında film senaryosu havası da veriyor. Anlattıklarının tür olarak nereye varacağının bir hesabı kitabı oluyor mu?

Hiç bu açıdan düşünmemiştim. Bu metinlerin görselliğinin diğerlerine göre fazla olduğu konusunda şüphesiz haklısın. Kitabı okuduktan sonra fikrine değer verdiğim başka biri de "kitabın sinemayı selamladığını" ifade etti. Bir uzman olmasam da sinemayı severek takip ediyorum. Edebiyatımın sinemayı selamlamasını anlıyorum. Ancak hiç istemeyeceğim bir şey varsa o da metinlerimin sinematografik anlamda görselleştirilmesi. Edebiyat, hamuru dil olan bir sanat. Edebiyat ile sinemanın çok güzel iş birlikleri

mevcut. Ama ben bunu edebiyatın özünün katli olarak görüyorum. Diğer yandan kelimelerin, okuyanın aklında bir sinemaya dönüşmesi –kendi deneyimimden biliyorum– müthiş bir keyif, bunu sağlamak da –sağlayabiliyorsam– gurur verici bir başarı.
Tür konusunu ise hiç kafaya takmıyorum. Yazdıklarımın bazılarına öykü denmesinden de hoşlanmıyorum, daha doğrusu yerinde bulmuyorum. Deneyselliğe yakınlığımla alakalı değil. Muhafazakâr, kalıpçı, türcü hiçbir fikirden hazzetmiyorum. Benim anlatmak istediğime hangi tür daha iyi hizmet ediyorsa o türden faydalanıyorum. Tek umursadığım, metnin bir ruhu olması. Ruhu olmayan metin bir ölü doğumdur ve hiç kimsenin zihninde yeşermeyecektir.

Öyküleri okurken kafası kesik biri canlandı bende hep. Ölmesi gerek ama hiç ölmeyen bir şeyler. Anlattıkların aslında genel olarak hep ölüme çıkıyor. Ama kurgun ve biçimin dipdiri. Yakalayan için umut da var tabii. Ölümle derdin ne senin?

Dosyayı okuyan başka bir dostum, "Öykülerini okurken durmadan yürüyen, yapayalnız bir adam canlandırdım," diye yazmıştı bana. İkisini birleştirirsek kafası kesik ama yürümeye devam eden bir adam çıkar ki bu da benim ölüme yaklaşımıma çok uyuyor. Ölmekte olan ama direnen biri. Ölümü bilen ama kabul etmeyen biri. İnsanın, ötesini bilmeden ölümünü bilmesi ama yola devam edebilmesi ortadan kaldırılamayacak temel bir tezat. Sanırım ben bütün bu yok oluşun, silinişin ardında gizli bir mantık arıyorum. Dirilik ve umut da arayışımdan, hâlâ arayışımdan kaynaklanıyor.

"Ölmeyen Hayvan" öyküsünde *Ipse dixit* diyorsun, görünmeyen, bilinmeyen "muğlaklıklar"... Kesin olan, gördüğün ve her şeyiyle belirgin olan seni tedirgin mi eder?

Tam tersine, kesin olan şey beni heyecanlandırmaz. Yazmak biraz da zihnimizi, ruhumuzu tahlil etmek, çözümlemek anlamına geliyor. Bu yüzden bazen kendimize yabancılaşmak, kendimizi nesneleştirmemiz gerekiyor. Latince *ipse dixit* ifadesi "o kendisi söyledi" demek. Hukuki bir kullanımı da var. "Ölmeyen Hayvan" öyküsünün sonunda "eleştirmenin son notları" başlığıyla sunulan bir kısım bulunuyor. Üçüncü bir şahsın ağzından öyküme dair yazılmış gibi görünen, tabii ki benim yazdığım bir kısım. Bu bölüm *ipse dixit* sözüyle bitiyor, yani "hepsini yazarın kendisi söylüyor." Yazar kendini açıklıyor, yorumluyor. Âdeta etini kaldırıp iskeletini okura gösteriyor. En

önemli soru şu: Yazar, kendi ürettiği bir şeye ne kadar uzaktan bakabilir? Ne kadar mesafe alabilir? Bunu ne kadar başarırsa hem edebiyatta hem hayatta o kadar başarılı olur diye düşünüyorum.

Rüyalar, öyküler için elverişli bir sığınak. Neden bu kadar seviyorsun rüyalara bulaşmayı?

Rüyalar, *Dekadans ve Ölüm*'de de sıkça başvurduğum bir araçtı. Çünkü rüyaları diğer bir "gerçeklik" boyutu olarak görüyorum. Her şeyin farklı olabileceği bir düzlem. "Başkalık" bu kitaptaki temel kavramlardan biriydi zaten. Aslında "başkalığın mümkünlüğü" de denebilir. Rüyalar bu başka olma/olabilme hissiyatını sunuyorlar. Düş âlemi, akışkan bir gerçeklik benim için. Gerçeklik ya da fizikî dünya, kısıtlı bir özgürlük alanı sunuyor insana. Bunun üstüne, toplumsal ve sistemsel baskılar ekleniyor. Kısıtlı alan daha da kısıtlanıyor. Bu kısıtları azaltmak için mücadele etmek tabii ki önemli. Ama geçilemeyecek bir sınır çizgisi var. İşte o noktada rüyalar yardıma koşuyor. Hem hayatta hem edebiyatta.
Deleuze'ün dediği gibi, düş aynı zamanda korkunç bir güç istencidir ve başkalarının düşlerinden sakınmak gerekir. "Bir Rüya İçin Ağıt" adlı öykümde kendini küçük bir çocuğun rüyasında bulan bir adam anlatılıyor. Kendisinin ve çevresindeki bütün dünyanın çocuğun rüyası olduğuna ikna oluyor. Başka birinin düşünün, rüyasının malzemesi olmak ne demektir? Hayatta hep kendimizi merkeze koyarız. Gözden çıkarılabilir ve ikincil olmak, kabul etmek istemediğimiz bir durumdur. Çünkü bilincimiz bir kara delik gibi etrafındaki her şeyi kendine çeker, yutar ve merkezi kendi üzerine inşa eder. Bu merkezden vazgeçip onu başkasına devretmek bilinci ve benliği alt üst eder. Öyküdeki adam ise bunu başka birine dönüşmek için fırsat biliyor. Ama çocuğun rüyası bitiyor. Çocuk Külkedisi gibi eski hâline dönerken adam da başka birine dönüşemediği gibi içten içe ölüp etrafındakiler için tanınmaz hâle geliyor.

Bildiğimiz anlamda diyalog kurmuyorsun, karakterin neredeyse yok. Öykü çizgini bu yönde kurmandaki sebep nedir?

Muğlaklığı seviyorum. Anlatılarımın ve kişilerimin dünyevileşmesine, somutlaşmasına izin vermiyorum. İdealize demek istemiyorum ama şöyle bir benzetmeyle açıklayabilirim belki: onlarca kişiyi üst üste koyuyorum, ortaya bulanık bir insan çıkıyor. Bu insan artık o veya şu değil, kendini bile tam tanımıyor, kendine bile yabancı. Tek başına değil ancak başka bir şeyle –olaylarla, kişilerle, nesnelerle–

ilişkisi dâhilinde görünür, betimlenir, anlatılır oluyor. Esasında bana da yabancı biraz. Böylece o kişiyle özdeşleşmiyorum. Yarım bir heykel, bitmemiş bir tuval gibi. Hatları, konturları seçilen, neliği belli, ama eksik ve eksik kalmaya mahkûm. Diyalog konusunda çok düşündüm. İyi diyalog yazanları hep kıskanmışımdır. Ama kendimi bildim bileli diyalogdan kaçtım. Daha ziyade suskunluğu, diyaloğun imkânsızlığını yazmaya çalıştım. Dilin, hele de günlük dilin gerçek bir iletişim olmadığı hissini besledim hep. Dilin deva değil, yara olduğuna ikna oldum. "Zemin'i Beklerken" metninde olduğu gibi, "ikiyi bir etmiş" çift bile sadece söylemlerde, basmakalıp tespitlerde bulunuyor, neredeyse nutuk atıyor ama diyalog kuramıyorlar. Dilsiz bir iletişim onlarınki. Bir iletememe durumu.

Kitapta beş bölüm ve her bölümde üç öykü var. Kitabın geneline sinen ritim burada da var. Müzikle aran nasıl, ne kadar içinde yazarlığının?

Dekadans ve Ölüm'de olduğu gibi bu kitapta da adıyla bağlantılı bir bölümlendirme yapmak istedim. Dosyam bir "öykü yığını" gibi görünsün istemedim. Bu, öykü kitaplarında sıkça gözüme batan bir durum. *Dekadans ve Ölüm*'de dört bölüm ve 3-3-3-1 şeklinde bir gruplandırma vardı. Bölümler, Türkçeye "dekadans öncesi", "dekadans", "dekadans sonrası" ve "erken ölüm" olarak çevrilebilecek şekilde adlandırılmıştı. Bu kitapta 3-3-3-3-3 şeklinde bir gruplandırma yaptım. Daha simetrik olsun istedim. Bölüm başlıklarını da "ben"le, yani "1" sayısıyla ilişkili olarak düzenledim. Müzikle ilişkim edebiyattan eskidir. Bir yazandan ziyade bir müzisyen olmak istedim ilk gençliğim boyunca. Ancak zamanla hayatımın ağırlığı müzikten edebiyata kaydı. Ne var ki müzik benim için merkezde kalmayı sürdürdü. Hâlâ derdimi sıkıntımı alması için ilk olarak müziğe sarılırım. Müzik yazdıklarıma nasıl etki ediyor dersen bunu cevaplamak biraz zor. Bazı çağdaş deneysel müzik eserlerinden yapısal olarak ilham aldığım oldu. Sevdiğim şarkı sözlerini hem Dekadans ve Ölüm'deki hem Bu Ben Değilim'deki bazı metinler içinde fark ettirmeden kullandım. İyi dil, başlı başına bir müzik zaten. İkinci kitabımda buna bilhassa özen gösterdim.
Dilin müziğine.

Son olarak şunu sorayım, öykülerin çoğunda karşımıza çıkan Tanrı kavramının kaynağı nedir?

Tanrı benim metinlerimde bir "kavram" olarak çok merkezî bir yer tutuyor. Ama tekil değil, çoğul olarak karşımıza çıkıyor: farklı yüzleri, farklı kavranışlarıyla. Bir yaratıcı, bir baba, bir bağışlayıcı, bazen de yanılan ve acı çeken bir varlık olarak.

Tanrı yanılabiliyorsa onun suretinde yaratılan insan nasıl yanılmasın? Tabii ki bu, kurguyla ortaya atılan bir soru yalnızca. İnsanın her zaman hata yapabilen ve aldatılabilen bir varlık olduğu gerçeğiyle nasıl yüzleşmemiz gerektiğine dair bir soru.

Almanya'ya gittin iki yıl, belki daha fazla, kalacaksın orada. Bu durum yazın hayatını nasıl etkiledi?

Çok kısa cevap vereceğim: Kötü etkiledi. Şunu anlıyorum, beni besleyen kendi coğrafyam, kendi şehrimmiş. Demek ki yazar her yerde yazacak bir şeyler bulur savı benim için geçerli değilmiş. Ama her türlü değişimi sindirmek için zaman gerekiyor. Bünye gibi zihin de belli bir süreye ihtiyaç duyuyor yeni çevresine uyum sağlamak için. Umuyorum bu uyum süreci tamamlandığında zihnim ve kalemim tekrar işlemeye başlayacak.

Öykülem'de "eleştirmen" kimliğinle de tanışmış olduk. Behçet Çelik, *Kurbağalara İnanıyorum* da şöyle diyor: "Eleştiri tuhaf bir uğraş, bütün ölçütlerini daha önce yazılmış metinlerden yola çıkarak oluşturup bu oluşturulduğu anda "eskimiş" ölçütlerle yepyeni bir metni tahlil etmeye çabalamak." Sen neler söylersin bir metne eleştirel gözle bakmak hakkında?

Bir metne veya herhangi bir şeye eleştirel yaklaşmak doğuştan gelen bir yetenek değil. Edinilen bir bakış açısı. Ben de bu bakış açısını edinebilmek için egzersiz olarak yazmaya başladım. Çünkü bu yola tastamam girmek diye bir şey yok. Yaza yaza açılacak kalemim. Esasında eleştiriyi, bir metni alımlarken vardığımız olumlu ya da olumsuz yargının açıklaması olarak görüyorum. Çoğumuz bir metni değerlendirirken "kötü", "zayıf" gibi sıfatlar kullanıyor, yargımızı en fazla birkaç cümleyle açıklayıp geçiyoruz. Aynı tespitleri sayfalarca yazmak, temellendirmek başka bir şey. Henüz başarılı olduğumu söyleyemem ama emek verdiğimi inkâr etmeyeceğim. Üzerine eleştiri yazdığım eserleri defalarca okuyorum. Bu süreçte bazen fikrimin değiştiği, ilk bakışta görmediğim bağlantıları fark ettiğim bile oluyor. O sayede şu kanaate vardım: Bazen bir metni olumsuz değerlendirmemizin sebebi metnin eksikliği değil, bizim eksikliğimiz olabilir. Bu yüzden bizim için yeni olan her metne kendimize eksi puan vererek başlamalıyız.

Dekadans ve Ölüm **çıkalı neredeyse dört yıl olacak. İlk ve ikinci dosyanda "hazırlık" olarak ne gibi farklılıklar yaşadın?**

Çok farklı oldu iki kitabın hazırlık süreci. Aradaki fark ise çok açık. Birincisi, üç buçuk yılda edebî açıdan deneyim kazandım, bunu inkâr edemem. Hem okudum, hem yazdım, hem edebiyat üzerine düşündüm. İkincisi –ki esas fark bu– ilk dosyamı hazırlarken çevremde güvenebileceğim, metinlerimi okutabileceğim çok az kişi vardı. İkinci dosyamı hazırlarken çok güvendiğim dostlarıma okuttum metinlerimi. Daha önemlisi, yaptıkları eleştirilerin hepsini dikkate aldım. Öyle ki, bir dergide yayımlanan öykümü okuyup internette kısacık bir yazıyla değerlendiren yazarın eleştirisini bile es geçmedim, ona göre değiştirdim öykümü. Eleştiriyi görmezden gelmek, kovalamak yerine kucakladım. Sanırım bu süreçte öğrendiğim en değerli ders buydu.

İki Öykü Bir Dünya: Nâm-ı Diğer

"Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi"

Bengü Vahapoğlu

Yaratıcı yazının, atölyelerin de katkısıyla hızla "kuramsallaştığı" son yıllarda "iyi bir öykü yazmanın altın kuralları"nın başında ad seçiminin geldiğini artık hepimiz iyi biliyoruz. Gerçi kendini genç yaştan itibaren olumlu bir dil ve edebiyat eğitiminden geçirmiş her yazar, öykü adının önemini sezgisel de olsa erkenden kavramıştır. Aynı roman adının, üstelik aynı tarihlerde iki farklı yazarımızca öykülerine ad olarak seçilmesiyse edebiyat tarihimizin en latif anekdotlarından biri olsa gerek. 1969'daCemal Süreya'nın *Papirüs* dergisinin yazıhanesinde Selim İleri ve Füruzan'ın yolları kesişir. Füruzan, sohbet sırasında Cemal Süreya'ya "Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi" adında bir öykü yazdığını, bitirince getireceğini söyler. Selim İleri çok şaşırır, çünkü kendisi de aynı adlı bir öykü yazmaktadır. Her iki genç yazar da kendi öyküsünden fedakârlık göstermeye hazırlanır. Büyük bir zarafetle adı birbirlerine teklif etseler de mesele o gün bir sonuca bağlanamaz. İki ay sonra öyküler yayımlanacaktır. Selim İleri "Duyarlık" demiştir öyküsüne, Füruzan "Piyano Çalabilmek"...[1] Güzide Sabri'nin, döneminde epey popüler olmuş aşk romanı *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*'nde, edebiyatımızın iki usta kalemi pek çok incelik bulmuşlardı kuşkusuz. Yine de ne "Duyarlık"ın ne de "Piyano Çalabilmek"in söz konusu romanla organik bir bağı olduğunu söylemek mümkün değil. İlhamın kaynağı, romanın vaatkâr adında saklı olmalı.

Selim İleri – "Duyarlık"[2]

Öncelikle bizi pek öyle kolay bir okuma deneyiminin beklemediğini belirtmeliyim. "Duyarlık" biçim olarak okura meydan okuduğu gibi metne işlenmiş tarihsel, kültürel, toplumsal göndermeleri yerli yerine oturtup metnin anlam dünyasında yol alabilmek için de belli bir birikim istiyor ondan. Bir kere anlatıcımız uzun hayatının son demlerini yaşayan bir demans hastası ve onun bulanık zihni metnin bütün yüzeyine yansıtılmış. Zaman, mekân, kişi oryantasyonunu, bellek, dikkat, dil yetilerini kaybeden demanslı bir zihni ve bu zihnin kesik kopuk, tekrarlara dayanan konuşmasını; sentaksı bozan, çağrışımlara yaslanan, zaman-mekân-kişi kategorilerinin birbirinin içine geçtiği bilinçakışı tekniğinin imkânlarıyla örtüştürerek vermiş Selim İleri. Yönlendirici bir yazardan mahrum olan okur, zihni dağınık anlatıcıyla baş başa. Onun akışı bozulmuş düşüncelerinin dalgalarıyla bir başına boğuşması, bilişsel karmaşayı bir düzene sokması, belleğinden arka kalan ve metnin her yanına saçılan parçaları toplayıp kendisi için anlamlı bir bütüne ulaşması gerekecek.

Cezbedici bir ad, okuru atmosferinin içine hızlıca çekiverecek bir 'intro' ve etkiyi uzun süre koruyacak bir 'outro'-malum altın kurallar- iyi bir öykünün sac ayakları neredeyse. Fakat "Duyarlık"ta giriş, şimdilerde

1 Bkz. Selim İleri, "Cumartesi Öyküleri", *Hatırlıyorum*, İyi Şeyler, Eylül 1996, 64; *Füruzan Diye Bir Öykü*, haz. Faruk Şuyün, TÜYAP, 2008, s. 37-38.

2 Selim İleri, "Duyarlık", *Pastırma Yazı*, Everest, 2014, s. 33-41. Alıntılar söz konusu baskıdan yapılmıştır.

ezberlediğimiz bu hesap kitapların dışında, birkaç bakımdan önemli: "Atatürk beni dansa kaldırmıştı. Ah! başkaydı, **gördüm tabii**, gelin alayı gibi," (33) cümlelerinde geçen "gördüm tabii" ifadesi anlatıcının biriyle sohbet ettiğini, onun bir sorusunu yanıtladığını, hatta isteği üzerine bir hatırasını anlatmaya başladığını düşündürüyor. Bu cümleyi takip eden "Ta Fenerbahçe'de, Belvü gazinosu önünde, o gazino vardı bir de, yaz geceleri fokstrot oynardık, temmuz muydu ne, sandallarla giderdik, **deden** yaşıyordu daha, **senin büyükdeden**, kızardı annem [...]" (33) uzun cümlesi bu görüşü pekiştirir ve anlatıcının karşısındakinin torunu olduğunu anlarız. Fakat bu andan itibaren sohbet, anlatıcının uzun bir monoloğuna dönüşür, ya da öykü diyaloğun bittiği yerde başlamıştır.

Ve bu açılış ânıyla beraber, anlatıcının kişisel tarihine doğru bir yolculuğa çıkar, onun bellek labirentinde oradan oraya savruluruz. Metne bırakılmış ekmek kırıntılarını toplayarak hangi zaman aralığında gidip geldiğimizi anlamak için bir dizge çıkarmaya çalıştım:
"[...]Esma Hanım'ın kayıkhanesi boşalmış o gün, **Cumhuriyet'in ilanında**, resim gibiydi." (33) Cumhuriyet'in ilanının birinci yıl kutlamaları olmalı: 1924 –"[...] **dolup taşmamıştı İstanbul bu dağ ayılarıyla**, ininde yaşardı bunlar, ne şehir kaldı, ne karşı yaka." (33)İç göç dalgası: 1950 sonrası – "[...] **ayaklanınca Anadolu** çok korkmuştuk, İstanbul'u basar diye, köşklerimizi soyup soğana çevirir Allah etmesin [...]" (34) Kurtuluş Savaşı'nın başlaması: 1919 – "Salt Feride nine birkaç aydın kadın olarak, **Abdülhamid sürüldüğünde** kira arabasıyla Selanik'e gelmiş [...]" (36) II. Abdülhamid'in İttihatçılar tarafından sürgün edilmesi: 1909 – "[...] sabaha karşı çıktıklarında yağmur yağıyormuş **büyükbabamın o ilk melon şapkasına** gizlemişler [...]" (36) Kılık kıyafet inkılâbı: 1925 –"[...] Rus salatasının iyisini **Kızıl Muhafızlar'dan kana bulanıp kaçan Kırım'dan vapura bindikleri gibi**, **Boğaziçi düşman işgalindeydi** [...] (38) Ekim Devrimi'nden kaçan Beyaz Rusların İstanbul'a ilticası, İstanbul'un işgali, Mütareke dönemi İstanbul'u: özellikle 1917-1920 arası – "[...] bir de şarkısını dinliyorsunuz, ibibikler öter ötmez ordayım." (38) Bekir Sıtkı Erdoğan'ın, "Kara Gözlüm Efkârlanma

Gül Gayrı" adlı güftesinin tarihi: 1963 – "Hayırsız çıktı baban, ben onu büyük depremde ayak yolunda doğurdum [...]" Son büyük İstanbul depremi: 1894 –"[...] büyükbaban da,**Türkiye Nasıl Küçük AMERİKA Olur?'u yazıyordu** paşa büyükdedenin kalem takımıyla o sıralar [...] (39) Demokrat Parti yılları: 1950-1960 arası – "**Takvim değiştirince** çam da süsledik Şişli'deki o ilk apartman katında [...]" (39) Miladi takvime geçiş: tekrar 1925.

Yukarıdaki dizge, öykünün zikzaklar çizen, kırık kronolojisini daha bir seçilir kıldı sanırım. Yedi sekiz sayfalık bir öykü içinde, Osmanlı'nın son yüzyılını; II. Meşrutiyet'i, İttihat ve Terakki dönemini, I. Dünya Savaşı yıllarını, sefalet ve sefahat sarkacındaki işgal İstanbul'unu, Kurtuluş Savaşı'nı, erken Cumhuriyet'i (Cumhuriyet'in ilanı ve devrimler), Demokrat Parti yıllarını ve nihayet öykünün yazıldığı 27 Mayıs Askeri Darbesi sonrasını kapsayan bir zaman diliminin içinden, otobiyografisi Türkiye'nin yaşadığı bütün majör toplumsal, siyasal değişim ve dönüşüm dönemleriyle çakışan anlatıcımızın tanıklığında geçmiş olduk. Kişisel bir tarih anlatısından kalkmıştık, oysa şimdi nesnel bir tarihe vardık; onun kişisel belleğinin parçalarını bir araya getirmeye çalışıyorduk, toplumsal bellekle birleştik.

Peki kimdir bizim bu tanık anlatıcımız? Paşa bir babanın kızı, paşa bir kocanın karısı, "zenginler zengini" ciciannenin üvey evladı, tiksindiği yanaşmaların küçük hanımefendisi, "senin baban küçük memur" diye hor gördüğü muhtemelen en aşağı milletvekili bir oğulun annesi. Köşkler katlar sahibesi. Biraz şair, çokça kumarbaz. Bir açıdan *Kiralık Konak*'ın Naim Efendisi, bazen *Sodom ve Gomore*'nin Leyla'sı, biraz *Ankara*'nın Selma'sı. Egemenliğini yitirmiş Osmanlı saray aristokrasisinin artığı, Cumhuriyet'in yapıştırma burjuvası... Trajik bir çöküş hikâyesinin (anti) kahramanı. Anlatıcımız her şey olabilir, her şeyi de olmuş olabilir. Bir şey hariç. Demans, ölümcül bir hastalıktır. O, şimdi'nin dışına düşmüştü, gelecek'e ise hiç sahip olamayacak. Anlatıcı ve onun çarpık gerçeklik algısının, yoz dünya görüşünün bütün temsilleri ölmeye mahkûm. Biteviye kayıplarını sayıklayan bu kadın, iktisadi çöküşünü zaten yaşamıştı; malını mülkünü, mücevherlerini, "teneke teneke altunlarını" ya kaybetmiş ya kumarda yemiş, kalanlara da oğlu el koymuştu. Toplumdaki konumunu iseyeni türedi zenginin simgesi adap erkân bilmez gelinine kaptırdı.

Mensubu olduğu sınıfın zayıf ahlak anlayışını "biz insanın değerini elmaslarının temizliğiyle ölçerdik," (38) cümlesiyle özetleyen anlatıcı, "sarıyakutlarla topazlarla bezenmiş" "altun" sürmedanını, pisliğini temizlettiği, her işini gördürdüğü yanaşmaları Feride Abla'sına vermeye kıyamamıştı. Kendini kuyuya atarak intihar eden Feride Abla'nın dramı, 'bastırılmış olanın geri dönüşü'ne uygun bir biçimde öykünün ortalarında kısa bir süre yüzeye

çıkmış, fakat hemen metnin/zihnin içine gömülüvermişti. Feride Abla intihar ederken bir yığın toplumsal yozlaşmayı da ardından sürükledi. Çürümenin kökenini ise anlatıcıyla Feride Abla arasındaki ikili ilişkide aramalı. Bachmann'ın kulaklarını çınlatmanın sırasıdır. Sofistikeleşmiş bir biçimde de olsa ve içselleştirilmiş bir sömürü ilişkisi kılığında da karşımıza çıksa, kötülüğün diğer adı faşizmdir onların arasında yaşanan. Anlatıcı ve Feride Abla toplumsal faşizmin bireysel aktörleridir, sürmedan da aracısı.

Alelade, taşsız "elmassız", "herhangi bir sürmedan"ı bile çok görmenin, paylaşamamanın ertelenmiş hesaplaşmasıyla kapanır öykü: "[...] verseydim keşke," (41). "İki Öykü Bir Dünya" yazısının çıkış noktası ad meselesiydi hatırlanacak olursa. Öykü adı yalnızca bal arılarını çeken hoş kokulu bir çiçek değil elbette, aynı zamanda ve daha önemlisi öykünün kurucu unsurlarından biri. Hal böyle olunca, başlıkla içerik arasında bir bağlantı aramadan edemiyor insan ve soruyor kendine "duyarlık" bu öykünün neresinde diye? Selim İleri edebiyatının da anahtar sözcükleri arasında sayılabilecek "duyarlık", ilk anda fazla kırılgan bir ruh halini, arızalı bir duygusallığı akla getiriyor. Ancak yazarın sözlüğünde işler biraz farklı. Bir kere, Selim İleri'de "duyarlık" sözcüğü santimantal çağrışımlarından soyulmuştur. Akıl ötelenmez burada; bilakis duyarlık, bilinçle kol kola yürümektedir. "İnsanın duyarlı olabilmesi, ancak bilinçlilikten geçer,"[3] demişti Selim İleri. Duyarlık, bilinci gerektirmektedir. Kötülüğe ise ancak bilinçle yoğrulmuş böyle bir duyarlıkla karşı konabilir. Ama yine Selim İleri'ye göre duyarlık büyük ölçüde yitirilmiştir. "Duyarlık" öyküsündeki bilincini kaybetmiş zihinden gelen gecikmiş özür de toplumsal bir aksaklığı onarmaya yetmez; aynı sebep, vicdan azabının hakikiliğini de örseler.

Anlatıcı, bütün yoz değer yargılarıyla beraber daha hayattayken devrini kapamıştı. Yine de kişisel tarihini (ki bunun nesnel tarihten ayrılamayacağını yukarıda gördük) torunu aracılığıyla geleceğe aktarabilirdi. Nihayetinde nine-torun ilişkisi, bir tür kuşaklararası aktarım ilişkisidir ama diyalog eksikliği pedagojik nitelikteki böyle bir ilişkiyi topal bırakır. Öykü boyunca torunun sesini duymuyoruz ama bu durum ninesini tevekkülle dinlediği anlamına da gelmiyor. Konuşmuyor belki ama bir eylem içerisinde, hem de bir karşı-eylem. Ninesinin "figanı hatıratını" kesiyor. Öykünün iki kısa cümlesi söyler bunu bize: 1) "[...] hadi kâğıtları keseceğine bir koşu kutuyu getir." (34) 2) "[...] o kâğıtları niye kırpıp, elyazım, elyazım değil mi onlar figan-ı hatıratım, hayatı hakikiye sahneleri işte." (38) Anlatıcı, kesilenin bütün bir geçmişi olduğunu anlasa da eylemi engelleyemez, dikkat yetisini kaybettiğinden ânda uzun süre kalamaz, hızlıca hatıralarının

3 Selim İleri, *Çağdaşlık Sorunları*, Günebakan, Temmuz 1978, s. 179.

derinliklerine geri çekilir. Toplumsal belleğin, devamlılık içinde geleceğe taşınmasının yollarından biri sözlü iletişim, ama biz bu yolun tıkandığını öykünün daha girişinde sezmiştik. Bir diğeri ise yazıdır, bu ihtimal de torunun hatıra defterini kesmesiyle kayboldu. Diğer taraftan torun, bu yıkıcı eylemiyle yeni ve işlevsel bir tarih anlatısının yazılması için alan açmış oldu. M. Mead'in de belirttiği gibi "her kuşak kendi tarihini yazar." Anlatıcının "Senin arkadaşların. Hani Halil mi diyorsunuz, o kara kuru, sümüklüböcek kılıklı çocuk, seviniyor köşklerim yıkıldı diye, hepsi benimdi," (38) dediğine bakılırsa ve öykünün yazıldığı zaman dilimi de hesaba katılırsa torunun politik görüşü, 1960'tan sonra yükselişe geçen sol gençlik hareketine yakın. Devrimci romantizmin sonradan karikatürleştireceği, proleter sınıfın mücadelesiyle özdeşleşmek isteyen genç burjuva tipi bu. Başlangıçlar hep ilgimi çekmiştir. Yukarıda da bu öykünün girişi birkaç bakımdan önemli demiştim. "Atatürk beni dansa kaldırmıştı" ilk cümlemizdi, yani öykü bir geriye bakışla açılıyordu; anlatıcı dönüp bakıyor, baktığı yerdeyse yeni bir başlangıç ânının yaratıcısı tarihsel bir figürle karşılaşıyordu. Bu başlangıç ânı, olaylar zincirinin koptuğu, eski ve yerleşik düzenin yerine yenisinin konduğu, takvimin değiştiği, tarihin yeniden yazılmakta olduğu geniş bir 'devrim' ânıdır. Anlatıcının tam olarak durduğu yer ise Cumhuriyet'in birinci yıl kutlamaları, yani aynı görkemin bir daha yakalanamayacağı, aynı coşkunun tekrarlanamayacağı tarihteki eşsiz ve büyülü bir zaman parçası. İşin ilginci, yeni bir tarih yazmak ya da bütün bu tarihi yeniden yazmak üzere ninesinin hatıra defterini kesen torunun da bir parçası olduğu 1968 kuşağının en etkili sol fraksiyonları, bu devrim ânının hemen öncesindeki Kurtuluş Savaşı'nın anti-emperyalist retoriğini benimsiyordu. Anlatıcının bilincinin en büyük yarayı aldığı tarih kesiti, torununun dâhil olduğu yeni kuşağa devrimci bir enerji veriyordu.

Üretim ilişkilerinin yeniden düzenlemesiyle sınıfsal sömürüye son verecek yeni bir döneme (Feride Ablaların intihar etmeyeceği bir döneme örneğin) geçiş yapmaya hazırlanan genç kuşak, bütün bir tarihi en baştan yazmaya girişecek. Yazımı böyle bir cümleyle noktalayabilirdim aslında. Ama bellek kavramını baştan sona kat eden Selim İleri edebiyatı üzerine söz söyleyeceksem kestirmelere uğramamam gerekir.[4] Acaba okuduğumuz öykü, bu parçalı anlatı, torunun kestiği hatıra defterinin kırpıntıları olabilir mi? Yazar, bu kırpıntıları mı birleştirip önümüze koydu? Tam olarak böyle olmasa bile İleri'nin, anlatıcının belleğiyle kurmaca alanı büyük bir ustalıkla iç içe geçirdiği, bireyden topluma, bellekten yazıya ve tarihe uzanan bir kanal açtığı ortada. Biz bu kesik kopuk anlatıyı aldık ve onu anlamlandırma çabamız sırasında geçmişin öyküsünü

4 Konuyla ilgili ileri bir okuma için bkz.: Hasan Bülent Kahraman, "Selim İleri, Bellek ve Gelenek," *Selim İleri Kitabı: Şimdi Seni Konuşuyorduk*, haz. Handan İnci, Doğan Kitap, Ekim 2007, s. 51-80.

tutarlı bir biçimde yeniden kurduk. Bu rekonstrüksiyon işlemimiz aynı zamanda bir konstrüksiyon da değil miydi? Belki de tarih yırtılıp bir kenara atılamıyordur. Belki de tarihin yırtılıp atılması değil de onunla hesaplaşılması gerekiyordur. Belki Selim İleri tam da bunu söylüyordur. Her halükârda "Duyarlık" gibi kısacık bir öyküde, modernleşmeyle sorunlu ilişkimizin bir panoramasını bulabiliriz.

Füruzan – "Piyano Çalabilmek" (1969)[5]

"Piyano Çalabilmek" öyküsüne, Füruzan edebiyatına dair okumalar, -kendiminki de dâhil- bütün belleklerden silinmiş olarak yaklaşabilmeyi çok isterdim. Baka baka eskittiğimiz, alıştığımız için körleştiğimiz şu her günkü dünyayı, Füruzan öykülerinin çocuk anlatıcıları sanki bir anda yeniler. Böyle taptaze bir çocuk bakışı edinebilsem kendime, çözümlemem kim bilir ne körpe filizler verirdi. Ama Füruzan edebiyatı, öykülerin henüz dergilerde boy gösterdiği dönemden başlayarak iyi anlaşılmış bir edebiyattır. Bu edebiyatın daha önce ortaya konmuş kodlarını kullanarak "Piyano Çalabilmek"te yoksulluk gibi Füruzan öykücülüğüne damgasını vurmuş çok boyutlu bir temanın, anne-kız ilişkileri sarmalında, ayrıntıların özenle dokunduğu, dokunaklı bir üslupla karşımıza çıktığını söyleyebilirim.

5 Füruzan, "Piyano Çalabilmek", Parasız Yatılı, YKY, Nisan 2017, 33-41. Alıntılar söz konusu baskıdan yapılacaktır.

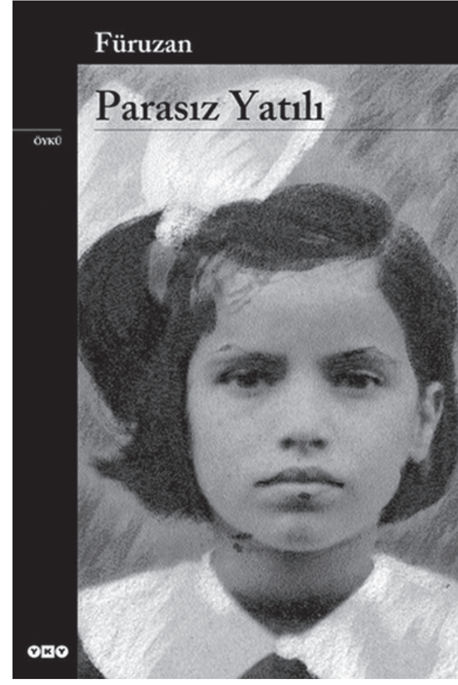
"Piyano Çalabilmek" öyküsünde yoksulluk, çocuk anlatıcımızın gözünden perde perde sahnelenir. Öykü, bir şeker bayramında geçmektedir ama "Annemin diktiği bayramlıklarla, üstten bağlı sağlam erkek kunduralarıyla, kafamda koca bir saten kurdeleyle kapıda dikiliyordum," (33) diyen anlatıcı, çocuklara özgü bayram neşesinden uzak gibidir. Annenin "**Bak o basmayı Sümerbank'tan kaça aldım.** Bastım suya çirişleri gitti. Bir de ütüledim. Bayrama yetiştirip dikiverdim," (33) dediğine bakılırsa bu ailenin, orta gelir grubuna hitap eden Sümerbank'tanbile alışveriş edebilecek maddi gücü yoktur. Ayakkabının güzelinin değil de dayanıklısının seçilmesi, annenin yumuşak geçen kışa sevinmesi yoksulluğun altını çizen can alıcı ayrıntılar olsa da bunun ne ölçekte yaşandığını "**Bir odamız vardı**,"(33) cümlesini takip eden betimlemeyle kavrayabiliyoruz: "Hemen kapıdan giriliyordu odaya. Mutfak yoktu, köşedeki masa, yemek için ve mutfak olarak kullanılıyordu. Beyaz badanalı duvarların kiri hava ısınıp sokak kapısı açılınca belli oluyordu. Köşedeki pencere varla yok arasındaydı. **Babam niçin bayramları da çalışır? Kedilerine bayramda da ciğer alanlar mı var?**" (33-34) Bir evleri yoktur onların, başlarını sokacakları tek göz bir odaları vardır. Bu ağır yoksulluk tablos unutamamlayan iki basit soruysa, eşitsiz yaşam koşullarının acımasızlığını tokat gibi çarpar. "Duygu dengesini"

sağlamak konusunda örnek bir yazar Füruzan. Yoksulluk teması, Füruzan'ın maharetli ellerinde, asla melodram tuzağına düşmüyor, ardında kâğıt kesiğini andıranince bir sızı bırakarak sakin ve alçak bir tonda derinden ilerliyor. Yoksulluğa eklenerek onu derinleştiren ikincil bir temaysa göçmenlik. Anlatıcının baba tarafı, Rumeli göçmenidir. Göçmen bir aile ancak şehrin periferisinde, bir gecekondu mahallesinde eğreti bir hayat sürebilir.

"Piyano Çalabilmek"te bir kız çocuğunun hikâyesi konu edilmez yalnızca. Babaannenin ve annenin geçmiş zaman anlatıları da ona eşlik eder. Bu bakımdan "Piyano Çalabilmek", üç kuşak kadının hayatını içine alan bir 'çatı öykü'dür. Öte yandan küçük kızın hayatı, gerçek anlamıyla başlamamıştır, o henüz babaannesinin ve annesinin hikâyelerinin taşıyıcısı. Onlar, altın suyuna batırılmış bir geçmiş içinde yaşarken küçük kızın şimdilik yalnızca bugünü var. Babaanne ile annenin hikâyelerinden seçip içselleştirdikleri veya dışarda bıraktıklarıyla kendi hikâyesini kuracak. Gerçi bu iki kadının anlatılarındaki ortaklıklar da azımsanamayacak miktarda. Her ikisi de varlıklı ailelerden gelmiştir örneğin. Babaanne, sılada bağlar bahçeler, köşkler, hizmetçiler bırakmıştır. Anne, "varlık, onur görmüş konakların kızı"dır (34), ilk evliliğini de varlıklı bir ailenin oğluyla yapmış fakat kocasını savaşta kaybetmiştir. Füruzan, Türkçe öyküde bir yoksulluk anlatıcısı olarak öne çıkarılır. Halbuki o, varsıllığı da yoksulluk kadar etraflı ve başarılı anlatmıştır. "Piyano Çalabilmek"te geçmişteki varsıllığa yapılan her vurgu, içinde bulunulan yoksulluk koşullarını daha da acılaştırır. Babaannenin ve annenin arasındaki en elle tutulur fark, birinin taşra diğerinin kent kökenli olmasıdır. Yaşam görgüleri farklı bu kadınların, her ikisi de yerlerinden edilmiştir. Babaanne Balkanlar'daki karışıklıktan kaynaklanan zorunlu kitlesel göçün bir parçası olarak İstanbul'a gelmiştir. Arka arkaya önce ilk kocası İhsan'ın, sonra dayısının ve annesinin ölümleriyle sarsılan Müberra ise büyüyüp yetiştiği Kadıköy gibi bir 'burjuva kartiye'yi terk etmek zorunda kalmıştır. Malları mülkleriyle beraber sosyal statülerini de kaybeden bu kadınlar, aşinası olmadıkları bir zeminde, İstanbul'un bir kenar mahallesinde buluşurlar. Yerinden edilmişlik her iki kadında da geçmiş yaşantıya tutunma biçiminde tezahür eder, geçmiş her ikisinin söyleminde de olumlanır ve ona duydukları özlem en baskın duygularıdır. Mekânsal uzaklaşma, kültürel ve psikolojik bir kopuş olarak yaşanamadığından yeni yere uyum sağlanamaz, bu da yabancılaşmayı beraberinde getirir. "İstanbullular bizimle alay ederler be gelin," (36) diyen babaanne yeni yerde kabul görmemenin sıkıntısını yaşamaktadır. Kimliğini konak kültürü almış bir şehirli olarak tanımlayan Müberra ise hem içinde yaşadığı mahallenin kadınlarını hem de "dağlı" diye nitelediği kocasının ailesini küçümser. Yaşadığı çevreden

kendini soyutlayan Müberra, yerinden edilmenin psikolojik etkilerini babaanneye kıyasla daha derinden yaşar; sıkı sıkıya tutunduğu geçmiş zaman, onun gönüllü sürgün yeridir âdeta. Oğuz Demiralp, Sevim Burak öykülerindeki konak insanlarıyla ilgili "[...] konak içinden gelenlerin ruhsal tarihinde mitsel dönem niteliğindedir. Bu kişilerin dünyasından konak yaşantısı çıkarıldı mı geriye hiçbir şey kalmaz. Sonuçsuzluğu bile bile yaşanan bir özgeçmiş tutkusu alınyazıları olmuştur. Bu tür konak insanı kendini konak dışında bir tür *varolan* olarak görememektedir. *Varlığı* konaktır,"[6] demişti. Benzer bir "varolamama", "Piyano Çalabilmek"in Müberra'sı için de geçerlidir. Bu bakımdan, yerinden edilme, onun hikâyesinde metaforik bir anlam da kazanır.

Anlatıcı ne annesinin ne babaannesinin geçmiş yaşantısını ucundan kıyısından olsun deneyimlememiştir. Buna rağmen annesinin hikâyesine daha mesafelidir: "Anlatırdı hep annem, gene anlatıyordu. **Onu çok yabancılıyordum. Çevremizin dışındaydı anlattıkları.** Hele o piyano çalma lafı yok mu, en korktuğumdu." (35) Piyano, yabancılaşmanın uç noktasıdır burada. Gençliğinde piyano ve ud çalmış, Acıbadem'in Ziverbey'in köşklerinde yaşamış, paşazade kızlarıyla ahbaplık etmiş annenin şimdiki hayatıyla arasında en ufak bir koşutluk bulunmayan

geçmişi, anlatıcının gözünden yansırken tekinsiz bir atmosfere bürünür. Öyle ki okur bile Müberra'nın yitik geçmişi konusunda kuşkuya düşebilir. Annenin evdeki tek eşyasının bir konsol olduğu bildirilir, fakat eşya ayrıntısı vermeye özellikle düşkün yazarımız nedense bu konsolu bize betimlemez, Kadıköy'de yaşadıkları söylenen akrabalarsa müphem çizgilerle kalırlar. Kızının onu yabancıladığı kadar anne de kızını yabancılamaktadır. "Benim vaktiyle ceylan derisi ayakkabılarım vardı. Sende kibarlığa özenti yok ki. Ne de olsa kandır çeker. Dağlılara benzeyip çıktın." (36) Haksız değildir Müberra. Daha öykünün girişinde annesinin kendisine diktiği elbiseyi yadırgadığını hissettiğimiz kız, öykünün sonunda seçimini babası

6 Oğuz Demiralp, "Konak Artıkları," Adam Sanat, S:11, Ekim 1986, s. 78.

Demir Ali'den yana yapar. Annesi Kadıköy'deki akrabalara bayram ziyaretine gitmeyi önerince kız, "Yarın Kozma'nın [babasının memleketten arkadaşı. B.V.] oraya gitmek istiyorum. Kadıköy'e gitmek istemiyorum," (41) demiştir. Bu durum, kızın dolaylı bir şekilde babaannenin hikâyesine sahip çıktığını da gösterir. Nine-torun ilişkisi Füruzan öykücülüğünde en az anne-kız ilişkisi kadar önemli olmakla birlikte incelemelerde çoğunlukla anne-kız ilişkisinin gölgesinde kalır.

Babaannenin ve annenin tarihçelerine dikkatle bakılırsa iki kadının hayatındaki dönüşümün de Osmanlılık'tan Cumhuriyet'e geçişin yaşandığı aynı sancılı sürece denk geldiği görülür. Öyküdeki diğer sosyal göstergeler; göçmen aile, gecekondu mahallesi, seyyar ciğercilikle ailesini geçindirmeye çalışan "ayak esnafı" baba, konak kültürünün son temsilcilerinden olan anne vb.de bizi hep Türkiye'nin belli bir tarihsel dönemine; kapitalistleşmeye bağlı olarak kentleşmenin hızlandığı, apartmanlaşmanın arttığı, bununla beraber konak kültürünün ve "paşazade sınıfı"nın çözüldüğü, diğer yandan da gecekondu mahallelerinin yapılaştığı, yani şehrin demografisinin ve kültürünün değiştiği 1950'li 1960'lı yıllara gönderir. Özelde Füruzan öykücülüğü, genelde 1970 dönemi öykücülüğü sosyolojik veriler açısından oldukça zengindir. Bu bakımdan, sosyoloji formasyonundan geçmiş bir bakışın bu dönem öykücülüğüne eğilmesinin gerekliği hissedilmektedir.

İki Öyküde Edebiyatın Başat Sorunu Yazmak ve Yayımla(t)mak

Hasan Öztürk

"İnsan kendi özgünlüğünü edinmeden önce nelere katlanıyor." cümlesi, edebiyat dışında herhangi bir ortam için söylenmiş olsaydı değişik yorumlara neden olurdu. Sözü edilen cümle, Jules Renard'ın, günlüklerini içeren *Yazmak Üzerine Notlar* (2014) kitabının açılış cümlesi olunca dolaşım alanınızın edebiyat ile sınırlı olduğu kesinleşiyor. Yazan kişinin "kendi özgünlüğünü" direnerek kazandığı edebiyat ortamının işleyişi çoklukla yazar, eser ve okur üçlüsüyle tamamlanmış bilinir. Kuşkusuz 'yazar', 'eser' ve 'okur', her biri kendi bağlamlarında ayrıca değerlendirilmeleri gereken üçlüdür bu ortam için ancak yazarın yazdığını okur ile buluşturan 'editör/yayıncı' olmaksızın edebiyat ortamının işlevselliğinden söz etmek olanaklı görünmüyor.

Yaratıcı yazarın, kendisi olma yolundaki 'yazma' edimi, kuramsal ve kurmaca biçimindeki pek çok metnin konusudur. *Kurmaca Nasıl İşler* (James Wood) birinciye, *Romancının Romanı* (J. M. Coetzee) ikinci biçime, sayısı kabarık örneklerden yalnızca bireridirler. Kurmaca metin yazarının 'niçin' ve 'nasıl' yazdığı sorusu, okurun -alımlama estetiği bağlamında- 'niçin' ve 'nasıl' okuması gerektiğinden bağımsız bir sorun değil elbette. Okur beğenisi, önceliklerinin önde geleni olduğunda, yazarın 'niçin' sorusuna 'nasıl' kaygısı da ekleniyor doğallıkla. Benzer soru/n, okur için de geçerli kuşkusuz; yaşamın bunca seçeneği arasından okumayı 'niçin' seçtiğini belirleyen okurun, bu eylemi 'nasıl' yapması gerektiği, yaratıcı yazarın 'nasıl' kaygısıyla buluşuyor bir noktada. Jules Renard'ın, "özgünlük" vurgulu cümlesine dönüldüğünde yazarın başat sorununun, bir biçimde okur karşına çıkmak olduğu söylenebilir. Yazarın okur karşına çıkmasının somut göstergesi dergi/kitap türündeki basılı bir metindir ki bu, yazar için 'başkalarına katlanma'dır. Okur karşısına yeni, özgün bir metinle çıkmak, sanatsal bir yaratıcılığı gerektirir ki bu da yazarın 'kendine katlanma'sıdır denilebilir.

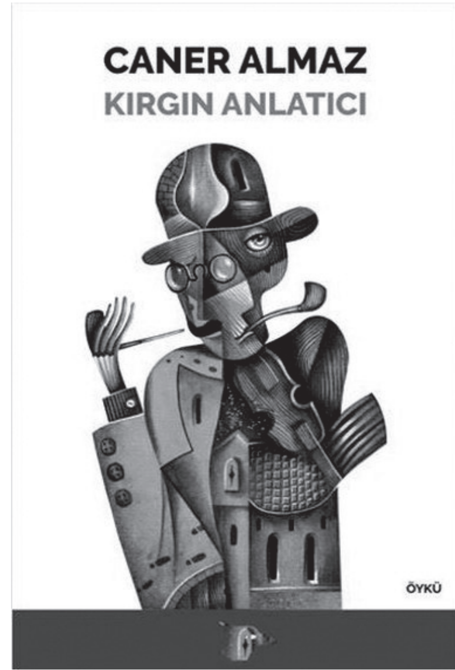
İlk kitapları aynı yılda yayımlanmış iki genç öykü yazarının birer öyküsünü, yazarın "kendi özgünlüğünü edinme" çabasının sözünü ettiğim iki farklı alanında okunması gerektiğini düşünüyorum. Sözünü etmek istediklerim, Caner Almaz'ın, "Kırgın Anlatıcı" (*Kırgın Anlatıcı,* 2017) ile Oğuzhan Yeşiltuna'nın "Yanık Kafiye" (*Ev Yapımı Hüzünler,* 2017) adlı öyküleridir. Her iki öykü de 'yazan' kişinin, metnini ulaştıracağı okuru ile 'yazar' olarak var olma çabasına bir biçimde vurgu yapmaktadır.

Öykü yazmak mı öykücü olmak mı?

Geleneksel tedavi yöntemlerini denedikten sonra bir türlü iyileşmeyen "hasta" öyküsünü özel edebiyat doktoruna götüren öykücü Suat'ın yazı uğraşı "Kırgın Anlatıcı", Michel Foucault'nun kurmaca metnin ne'liğine dair sorusuna karşılık gelecek bir edebiyat çabasının öyküsü: "Eser nedir? Eser adıyla belirtilen bu tuhaf birim nedir? Eğer bir kişi

yazar değilse, onun yazdığı ya da söylediği şeyin, kâğıtlarında bıraktığı şeyin, sözlerinden aktarılabilecek şeyin bir 'eser' olarak adlandırılması mümkün müdür? (*Sonsuza Giden Dil*). Foucault'nun sorusundaki "yazar değilse" koşulu önemli çünkü bu, bir şeyi yapmak/öykü yazmak ile bir şey olmak/öykücü olmak ayırımına vurgu yapıyor. İçsel bir dürtüyle "hasta" öyküsünü özel edebiyat doktoruna götürmeye karar veren Suat, 'bir şey olmak' çabasında katlanmayı göze alabiliyor. "Kırgın Anlatıcı" öyküsünün Suat'ı, 'yazan' ve 'yazıcı' aşamalarından geçip 'yazar' olarak rüştünü ispatlamayı seçen sanatçıyı örnekler ki onun bu seçimi, "sisifos efsanesi" ilintilidir bir yönüyle.

"Kırgın Anlatıcı", yaratıcı yazarın var ettiği metne başkalarından önce kendisinin "eser" diyebilmek sürecine tanık ediyor okuru. Öykü yazılmış ancak sağlıksız ve söz yerindeyse kocakarı ilaçlarıyla iyileşmeyen bu "hasta öykü" yazarını da 'rahatsız' etmektedir. Öykünün hastalığının öykücüyü huzursuz etmesi, doğal bir durum yazar-eser ilişkisinde çünkü pek çok yaratıcı yazarda olduğu gibi "metin onun her şeyi" demektir. Bu ilişki, Kazancakis'in "Yarattığın sürece, kendi içiyle oğlunu besleyen kadının hastalığı senin de hastalığın olur." (*El-Greco'ya Mektuplar*) deyişidir. Hasta ve hastası olan herkesin güvenilir bir doktora gidişine benzer biçimde öykü yazarı Suat da, öyküsünü "eline gelen rahatsız metinleri yepyeni ve gürbüz bir hale kavuşturuyor" olmakla ünlenmiş doktora çekinerek de olsa götürür. Elias Canetti'nin, dört ciltlik dosyası, usta yazar Thomas Mann'dan "okunmamış olarak" geri gönderilen *Körleşme* romanı ile yıllar sonra Nobel alışına bakılırsa Suat'ın uzman doktora gitmekle doğru seçim yaptığını söyleyebiliriz. Hastanın düzelmesi, tedavi sürecinin işleyişine, doktorun tavsiyelerine uymaya bağlıdır elbette; her iki yazarın -gerçek ve kurmaca- yüzleşme sonrasında yeni okumalara yönelişleri bunu doğruluyor.

Edebiyat doktoru Metin Selarabulucu, beş önemli neden sayar Suat'ın öyküsünün hastalığı için. Hastalığın ilk nedeni, yazarın okuduklarının etkisinden henüz kurtulamamış ve böylece de kendi dilini kuramamış olmasıdır. Adına özellikle dikkat edilmesi gereken edebiyat

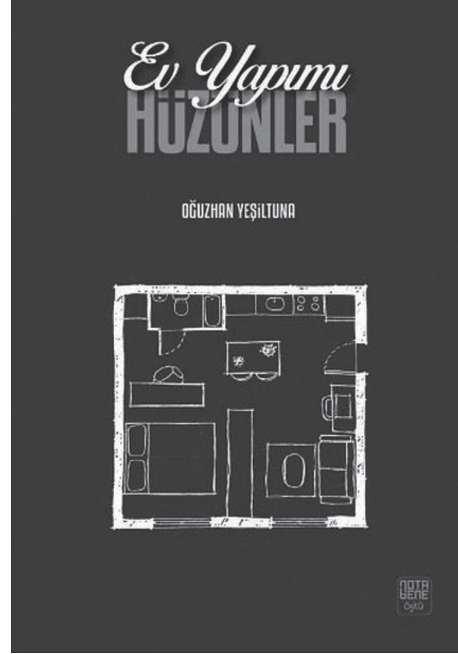
doktorunun; Eco, Sartre, Grass ve biraz da Kafka okumuş yazara, öyküdeki "bunalım izleri muhtemelen oradan kaynaklı" cevabı, bu etkisinden çıkılamamış etkilenmeyle ilgili bir sorundur. Suat'ın, iki haftada yazdığını söylediği öykünün hastalık nedenlerinden biri de aceleciliktir. Doktorun, "öyküyü kısa sürede yazmış olmanız beni endişelendiren noktalardan biri" açıklamasının ardından öykünün "dinlendirilmesi" tavsiyesi, tedavinin olumlu sonuç verebilmesi için önemli. Öykünün rahatsızlığının bir başka nedeni "karakter incinmesi" belirtisidir. Doktorun, "Karakterleriniz, onları iyi anlamadığınız ve düşündükleri gibi lanse edilmedikleri için incinmişler," saptaması, yazarın kurmaca metinde karakter yaratmada sorunları olduğunu gösteriyor. Görünen o ki öyküde karakter sayısının fazlalığı "karakterler içerisinde depresif bir görüntü doğurmuş" ayrıca anlatımda dil değişiklikleri de "anlatıcının yitmesine" neden olmuş. Muayene sonrasında doktor, "öyküye içirme"si için ilaçlar yazar öykücüye: *Cesur Delikanlı* (William Saroyan) ve *Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı* (Vladimir Nabokov) , "bulabilirseniz çok iyi olur" der. Yaratıcı yazının gizliliğinde doktorun gözlemlerinden biri de öykü metninin vaktinden önce görücüye çıkması, paylaşılmasıdır: "Çok gün ışığı görmüş metniniz, çok fazla insanla haşır neşir etmeyin artık," der yazara, nasıl olmasa öykü, "kendi dengesini bir süre sonra bulacaktır" sabır gerekir.

Ahmet İnam, yukarıda 'yazan', 'yazıcı' ve 'yazar' sözcüklerini aldığım "Yazarlık Okutulur mu?" (*Hece*, Mart 2005) başlıklı yazısında "Her yazan yazar değildir," yargısına ayrıca " Yazıcı olmak, yazan olmaktan yeğdir, hiç değilse 'usule göre' yazıyorsunuzdur," aşamasını ekliyor. Yazarlık, önceki ikisinden farklıdır Ahmet İnam'a göre ve "teknik ötesi" özelliği olan bir "duruşu" gerektirendir 'yazar' olmak. "Edebiyat tarihi ayaklanmanın tarihidir. Bunun için yazma heveslisi ayaklanmalı, kendini ve dünyayı yazma açısından keşfe çıkmalıdır. Kendine ve dünyaya karşı dürüst olabilirse, yazan mı, yazıcı mı, yazar mı olduğunu anlayabilir." Caner Almaz, "yaratıcı yazarlık" etkinliklerinde başucu metni olabilecek "Kırgın Anlatıcı" öyküsüyle "yazarlık öğretilebilir mi?" sorusuna olumlu bir yanıt verileceğini imliyor kanımca. Bu imleme, bazı uyarıları da barındırıyor bir yandan. Yazı bir yalnızlıktır elbette ancak edebiyat metni son kertede -okura ulaşmadan önce- onaya gereksinim duyar. Ne var ki "metin sahiplerinin kullandığı dil yüzünden zehirlenen fakat özünde tertemiz" olanlar hadi neyse de "iyiden iyiye endüstriyelleşen bu sektör içerisinde kalifiye olmayan doktorlar yüzünden yapılan yanlış teşhisler" nedeniyle hastalıklı metinlerin ortamı kuşatması kolay atlatılacak bir tehlike değildir. Edebiyat ortamında "kalifiye olmayan doktorlar" edebiyat ortamında birbirinin benzeri donanımsız editörler, eleştirmenler ya da atölye eğitmenleri olabilir ki "çözemedikleri metinlere

sıradan demeye bayılır" onlar bu nedenle yazar, Metin Selarabulucu ayarındakileri bulmalıdır. Öyküsünün iyileşmesi için özel doktora gitmeyi göze alan Suat'ın, önerileri umutla dinlerken "Öyküm iyileşecek mi doktor bey?" sorduğunda köpeğin havlamasına bakılırsa bu yöntemin de bir bedeli vardır. Yazarın, metniyle kişiliğini aynileştirmeden metnine yönelik eleştirilere saygısı, kolay öden(e)meyen kişilik bedelidir.

Genç yazar, kapıda bekleyen taşralı

"Yanık Kafiye" öyküsünde, şiirini gönderdiği dergiden "tam on yedi gün" geçmiş olmasına karşın geri dönüş alamayan maden işçisinin, günlüklerine yansıyan heyecanlı bekleyişinin ölümle sonlanışı anlatılır. On üç ayrı gün için yazdığı günlüklerinde, yaşama ve şiire dair umutlarını gördüğümüz genç maden işçisi, "M****a'nın S**a ilçesinde özel bir şirket tarafından işletilen kömür madeninde meydana gelen ve ***lerce işçinin ****üyle sonuçlanan" kazada göçük altında kalarak ölmüştür. Genç madencinin ömrü, şairliğini görmeye ve kanıtlamaya yetmemiştir ne yazık ki. "Allah'ın her günü pet şişeye işeyen, mezarında bulgur pilavı yiyen, bulursa su içen bir adamın güzel laflar edebileceğini görsünler," diye şiirlerini dergilere gönderen madencinin umutsuz bekleyişi, Joseph K.'nın (Dava) "katedralde" rahipten dinlediği "taşralı adam" öyküsüne benzer. Anlatılan öyküde, yasanın önünde duran "kapı bekçisi" nasıl geçiş izni

vermez de taşralı adama, adam uzun yıllar boyunca beklemekten "gözleri zayıflar ve gerçekte çevresinin mi karardığını, yoksa gözlerinin mi kendisini aldattığını bilmez olur" genç madenci de benzerdir dergiden haber/onay bekleyişte. İlk olan "28 Nisan" günlüğünde, "on yedi gün" geçmiş olmasına karşın dergilerden "ne bir arama ne bir posta" olmadığından yakınan genç, bekçinin kürkünün yakasında gördüğü "pirelerden de ona yardımcı olmalarını ve bekçinin fikrini değiştirmelerini" istemesindeki çaresizlikle "10 Mayıs" günlüğüne, "Beğenmelerini, yayımlamalarını geçtim, okuduklarını bilmeye bile razıyım." yazar. Umudunu yitirmez, "kimseyle konuşmadan, yazmaya çalıştığı" şiirini düşünür de "Yazdığım şiirlerin yayımlandığı, değer gören

bir şair olduğum hayaliyle tatmin ettim kendimi" diye yazar "8 Mayıs" günlüğüne. Rahibin anlattığı öyküyü dinleyen Joseph K., "Demek ki kapı bekçisi adamı aldatmıştı," der çünkü beklediği yasa kapısını kapatmıştır kapı bekçisi. Maden işçisi şairin öldüğü öykünün sonunda "bir gazete haberi" acılı annenin, "yüzü tanınmaz hale gelmiş oğlu F.A.F'yi elindeki yarısından çoğu yanmış kâğıt parçasından buldu[ğunu]" bildirir. Şairlik heveslisi maden işçisi ölmüştür ancak gazete haberinin devamında, gözü yaşlı annenin sağlığında hiç mi hiç önemsemişken "oğlunun esasen şair olmak istediğini, kendisinin de gizliden gizliye bu şiirleri okuduğunu" söylemesine benzer ironiyle bekleyişleri boşa çıkaran dergi de Ferhat Ali Figan'ın "yanık kafiye" başlıklı şiirini yayımlamıştır yeni sayısında.

Ev Yapımı Hüzünler kitabının yayımlanış aşamasında karşılaştığı güçlükler -dosyaya gecikmeli geri dönüş, pek çok yayınevinin olumsuz karşılığı vb.- Oğuzhan Yeşiltuna'nın, yayınevlerince kendisine yöneltilen "yazacağın dönemi iyi bilmelisin" karşılığını boşa çıkardığını gösteriyor. "Yanık Kafiye" genç öykü yazarının edebiyat ortamına yakın tanıklığına kanıttır bence.

Yeni yazarların, "edebiyatın atardamarı" bilinen dergiler aracılığıyla adlarını duyurma çabası "Yanık Kafiye" adlı öyküyü, *Martin Eden* yazarı Jack London'ın, "Meslektaşlarımızdan biri dergilere iki üç şey sattığında ya da bir yayıncıyı kitabını basmaya ayarttığında, bütün arkadaşları hemen, bunu nasıl başardığını sorarlar." cümlesiyle başlayan "Baskıya Girmek" (Çev. Yiğit Yavuz) başlıklı yazısının kılavuzluğunda okudum desem yeridir, öyle ki 1903'te yayımlanan bu yazı, 1909'daki *Martin Eden*'ın ön hazırlıklarındandır. Edebiyat dünyasına bir biçimde girme çabasındaki pek çok genç yazardan biri olan Ferhat Ali Figan benzeri Jack London da okuduğu dergileri hazırlayan "THE EDITOR'dan habersiz" olduğundan yazarların "buraya nasıl girmeyi nasıl başardığını" merak etmiştir. Neyse ki Jack London, "kurnaz düzenek" dediği matbaa ortamından müsveddelerinin hiç olmazsa geri gönderişilini kâr saymıştır kendine. Söylenen doğruysa eğer, *Mai ve Siyah* romanındaki sevimsiz Raci karakteri, Halit Ziya'nın vaktiyle İzmir'den gönderdiği yazılara İstanbul'da yayım izni vermeyen Muallim Naci'dir. Sabahattin Ali'nin, kendisine sorulan "İlk neşredilen yazınız ve bu neşir esnasındaki heyecanlarınız?" sorusuna "İlk yazımı unuttum. Bir vilayet gazetesinde çıkmıştı. Bastırmak için o kadar uğraşmıştım ki, çıkınca heyecan duymadım," (*Markopaşa Yazıları ve Ötekiler*) karşılığı, genç yazarların umut yolunu kesen bu güçlüğü apaçık anlatır.

Oğuzhan Yeşiltuna'nın "Yanık Kafiye"de, başat sorunu yazar adaylarının edebiyat ortamında yer bulmalarındaki güçlükleri madenci şair üzerinden anlatırken seçtiği "maden" metaforu bıçak sırtındaki konumuyla önemli. Günlük yaşamda

maden ocaklarında çalışmanın bedensel güçlükleriyle tehlikeleri, çalışanların emeklerinin karşılığını alamayışları, masa başındaki güç karşısında çalışanların güçsüzlükleri bilinen gerçeklerdir. Öyküdeki yarısı örtük göçük olayının bir de politik yanı var kuşkusuz. Buna karşılık, 'maden' seçimiyle sanatçının "fildişi kule" yerine "fildişi kuyu" içinde yazdığına yönelik önemli vurgusu var öykünün. Maden ocaklarının derinlikleridir şairin ruhu; derinliklerden yorucu uğraşlarla yukarıya çıkarılacak maden, şairin "Allah'ın her günü pet şişeye işeyen, mezarında bulgur pilavı yiyen, bulursa su içen bir adamın güzel laflar edebileceği" şiirleridir ki yayım için dergilere göndermiştir onları. İşletmenin patronu, derinlerden gün yüzüne yorucu uğraşla ürün çıkaran geçim derdindeki madencinin emeğini önemsemez; dergi editörü de sancısını çekerek var ettiği sanat metniyle "edebiyatın dikenli yollarına adım atmaya" heveslenen genç yazarın yazdıklarını hor görür, umutlarını yıkar, yüksek duvarlar örer yoluna. Maden işçisi, işletme şefini tanımaz genç yazar da dergi editörünü ancak onlar gayet iyi bilirler birbirlerini. "Yanık Kafiye"nin, sözcükler ve noktalama işaretleriyle oynayan dil ustalığı, bu iki karşıtlığı işçi ücreti ile daktilo tuşlarında birleştirmesidir. Maden işçilerinin aylıkları ödenmemiş, daktilonun da tuşu kopmuştur bu nedenle "2 Mayıs" için yazılan "günlük" sözcüklerin bazı harfleri eksiktir. Öyküde, "1 Mayıs" için günlük yazılmamış olmasını, Milena'ya mektubunda "Bizler çoğunlukla iyi olduğumuz zaman susarız," diyen Kafka'nın yazma gerekçesine bağlamak mümkün.

Edebiyat ortamında listeye ad yazdırmak

Yazı, arayış yoluna çıkan kişinin kendine yönelen içsel bir yolculuğudur ilkin, ne var ki sonu bir başkasına ulaşmayı ve paylaşmayı amaçlayan bir yolculuktur bu. Kim bilir, bu ötekine ulaşma arzusuyladır belki yazar olmanın/bilinmenin oldum olası bir çekiciliğinden söz edilir edebiyat çevrelerinde. Edebiyatın çileli yollarında yürüyerek bu "kurnaz düzenek" ortamında adından söz ettirmek isteyenlerin türlü gerekçeleri vardır kuşkusuz. Gençleri önceleyerek bu yazma gerekçeleri sıralanacak olsa 'umut' ilk sıradır da 'para kazanmak' sonlardadır kuşkusuz. Yazmaktan başka çaresi/seçeneği olmadığı için yazdığını söylemek, yaygın bir söylem biçimi olsa bile dünyayı yazarak düzeltmek örtük bir tutkudur hemen her yazan için. Ne var ki yazar, yazarak düzeltmek istediği "büyük ve bereketli" dünyada, Çehov'un anlatıcısının sitemiyle "kendine yer bulamıyor" (*Yeni Bulunmuş Hikâyeler*) olmaktan muzdariptir çoklukla. Yazarın, dünyada kendisine yer bulamayışı farklı nedenlere bağlanabilir elbette ancak bu sorun, büyüsüne kapıldığı edebiyat ortamına girişteki ilk engellemelerle çıkar genç yazarın karşısına. Gazete ve dergilerde heyecanlı bekleyişlere karşın adını

görememek, dosyasının yayınevlerinden geri gönderilişi ya da basılsa bile kitabının satılmayışı, yazarak dünyayı düzeltmek umudundaki yazar için umutsuzluğa düşme nedenidir. Yazan kişinin kararlılığı, yazı uğraşında kendini sorgulayarak yeni yöntemler, yollar denemesi umutlarını yeşertebilir yeniden. Emerson'un "Her duvar bir kapıdır," sözünden esinle "Karşısında yaşadığımız duvardan başka hiçbir yerde ne kapı arayalım ne bir çıkış yolu," uyarısıyla Camus, yazarın dünyada kendisine yer bulabilmesinin yine onun karşılaştığı güçlüklerin içinde saklı olduğuna vurgu yapıyor gerçekte. Yazarın, yolunu kesen duvar, çok defa taşlarını kendi eliyle ördükleridir ki 'fildişi kuyu'dan aydınlığa çıkma çabasıdır bu sıradanlık duvarını aşmak. Yazarın edebiyat dünyasında yer bulması, Schopenhauer'un "göktaşları" ve "gezegenler" aşamalarını geçerek "sabit yıldızlar" kategorisindeki 'yazar' olmak, yazarak dünyayı değiştirmek öncesinde yazmayı öğrenmek, yaza yaza yürüyenlerin deneyimlerini bilmektir.

AĞLAYACAK NE VAR SANKİ

Aliye Zorlu Mit

Bütün kuytular sahipli bu günlerde. Tavan araları, ağaç kovukları, Şoför Ali'nin steyşının kaportası. Hepsi sahipli.

Balkonlarda istiflenen tahta parçaları, muşambaların altında. Su saatleri gazetelendi. Yıldızlara yazılı hava raporuna göre bulutlar yüksek. Yarın yağmur yok demek ki. Zeytin yorgunu bedenler için uyku yastığa bir karış.

* * *

Nerden geldiği belirsiz bir şıngırtı duyuldu sonra. Dışarıda unutulmuş rüzgâr çanı belki. Gemi tabanlarına tutunarak dünyanın bütün denizlerini dolaşmış, mercan adalarını görmüş, incecik saydam kabuklar. Biriktirdiklerini; ömürlük çınarlara, Seklik Tepesi'ne, oradan Ören fotoğrafının vazgeçilmezi Karataş'a anlatırcasına çığlık çığlığa dolaşıyordu. Ana caddenin içi geçmişti nerdeyse, kasaba girişindeki köprüde bir kadın belirdi. Hızlı hızlı yürürken elektrik direğine yaklaşınca yavaşladı. Solgun ışı-

ğın altında durdu. Bulutların ardında görünüp kaybolan dolunayın korkuluk demirlerinde yarattığı tuhaf ışıltılarda gezindi parmakları. İki damla ıslaklık ince kristallere dönüştü. Uzaktan evlerin çatıları, bacalara kondurulmuş teneke şapkalar, direklerin gerisinde parıldayan minarenin şerefesi seçiliyordu. Pencereler birer kara oyuk. Karakışın ortasıydı. Bu mevsimde gürül gürül akan dereyi, alüvyonlar incecik kollara ayırmıştı. Dere boylarında ne varsa elden geçirilmiş, Karadere yaylalarından sürüklenen köklerle dal parçaları, Arap mahallesinin tek gözlü kondularında çoktan sobaya girmişti. Yaz sonu tayfaya başladığında sepetine bir çuval sokuşturdu. Akşamları bomboş gelen tek onunki olsa da. Nasıl bu kadar denk geliyorsa, hoca ikindiyi Allahuekber dediğinde günlük odunları bitiyordu. Sanki hiç "biz idare ederiz, kimse gelmese bari" dememişler gibi, ille komşulardan biri, "Huu evde misiniz!" diye başını uzatırdı. "Gezentiler girecek kapı bulamamışlar yine." Kahveleri başı önünde geçerek, ninesinin damından odun aşırmak ona düştüğünden, çarçabuk öğrendi.

Göbeği zeytin başağında kesilen Sultan, "Aç gözünün çayırını Nazan Abla," demişti. "Toprakta tümsek görürsen deşeceksin. O kendini belli eder zaten." Çalıların ardına uzadıklarında biraz dolandılar. Ayakkabının burnu bile iş görüyordu.Tam da o günlerde gri duvarlar önünde çekilmiş bir fotoğrafta; kireç benizleriyle poz verenlerden uzun boylusunun, bileklerinin açıkta olduğunu fark etti Nazan. Kazağının kolları düdük gibi kalmıştı. Hadi saç sakal asker tıraşıysa da ellerinin üstünde erkeklere özgü kılları var mı diye bakıyordu aslında fotoğrafa. Hırka örsem baş edebilir miyim, diye tarttı kendini. Tabutlukta bile sıcak tutacak yünleri nerden bulmalı?

O zamana kadar tek adres dokuz yüz doksan dokuz çeşitti. Yumaklarla çileler, yan yana üst üste istiflenir ve istediğiniz neyse çekirdekten yetişme Muhterem Abla şıp diye önünüze çıkarırdı. Mevtanın başucuna bırakılacak testi, düdüklü tencerelere yedek lastik, on dört numara gaz lambası, asmalar için göztaşı. Daracık raflara sıkıştırılmış irili ufaklı kutular doğumdan ölüme her şeyiniz tamam duygusunu verirdi.

"Neden bin değil Muhterem Abla?"

"Söylemesi bile sallı soplu! Ağzını doldura doldura. Bin dersen bin işte!"

Çiğdem Yün Evi açıldığında elişi meraklıları, konuştuğu çocuğu görebilmeyi, yetmiş numara yumak için dışarı çıkmaya bağlayan kızlar -üstelik ayakaltı değilken- kapıyı tıklatmada gecikmediler. Gözlerinin sürmesi eksik olmayan Ülfet Hanım dergi modellerinden ördüğü kazağıyla karşılarındaydı. İkide birde üflese püflese de emekli ikramiyesinin hatırı vardı. Manken edasıyla taşıdığı yeleklerle şalları, iki kilo şekerine yapılan günlerde ballandıra ballandıra anlatılınca, ertesi hafta Sebat otobüsleri bagajlarına yün kolilerini sığdırmak, muavinlerin maharetine kaldı.

"Angoranın yün oranı fazla ama ağır gidiyor," diye uyardı Ülfet Hanım, "beklersiniz!"

Çift kattan ördü müydü hırkayı kış bana mısın demezdi. Duvarların soğu-

ğuyla baş edecek nasıl bir giysi hayal ettiyse, hırkanın bedeniyle kollarını birleştirip, karşıdan baktığında Godzilla geldi gözünün önüne. Hayal kurarak örerken ölçüyü kaçırmak da, bu kadar olurdu yani. Yumakları peyderpey alınca mı karıştırdı ki!

Gelir giderken kasanın yanında duran gazetenin, okumayı istediğinden olduğunu gördüğünde, aklına geleni sormadan edemedi.

"Zahmet olmazsa ertesi gün geri getirseniz, akşamları gelip alsam olur mu?"

"Elbette. Neden olmasın!"

Traktörden iner inmez elini ayağını yıkayıp, gün boyu yaşmağın altında iyice yapışan saçlarını düzelterek, pasajın yolunu tuttu. Gazete arada unutuluyor ya da kullanıldığı oluyordu. Olan biteni bazen iki üç gün sonra öğrendi. Her akşam yüncüye görünmeyi ihmal etmedi ama.

O kış erken mi gelmişti? Ekim başında bile titrediği kaldı aklında. Bitmeyen ayazın bitirilen hesapları vardı.

Kalemi kırılmış dosyalardan biriydi. Maraş mahallesinin lunaparkçı genci, kimsesizler mezarlığı defterine otuz ikinci ada, on yedi bin altı yüz doksan dört parsel olarak kaydedildi.

Belki utanç belki öfke ya da adı konamamış ne varsa birlik oldu ve Gümüşpala'daki baba evinden duman bile tütmedi.

Nefessiz beklenen günlerdi. Hiç sönmeyen lambaların aydınlığında, uzayıp kısalmayan gölgelerin vurduğu yüzler sustu arada. Nöbetçiler değişti. Anıların ikinci turu bitti, yeniden başladı. Sözcüklerin sırası değişmeden. Kahkahaları nasıl patladıysa, saklandıkları yerde yenilerini beslediler. Hücreler arası karikatür dergisi çıkardılar. Üç sayı olmuştu şimdiden. İsim şehir hayvan oyununda ustalaştılar. Lakin Çemişgezek mi Çemişkezek mi tartışmasının sonunda puanı silinen, tanyeri atmadan az önce uzandığı yatağından sessizce götürülürken 'Müdür çağırıyor dediler ama öteki tarafa gidiyorum galiba' diye seslendi hücre arkadaşına. Bu kez Burdur Kapalı da kırılmıştı kalem.

Ajans haberleri, kırağı ayazında silkilen zeytinlerle birlikte düştü. Ocak başında gözlerine duman kaçtı bolca. Hava raporu yağışlı dendiğinde seviniyordu. Yağmur soru sormaz.

Çomaktan insan arıyormuş. Kendinden bile saklamış meğer. Sağlık ocağına ilaç yazdırmaya gittiğinde lafın nereden evrildiğini anlamadan yeni mezun pratisyenin peşine takılmıştı.

Askeri lojmanları geçince, inşaat alanındaki bitmiş bloğa doğru yöneldiler. Yanlarından geçen cemse, köprü ayaklarının bağlantı kuşaklarını sarstıkça adımları sarsaklaşıyordu. "Uzaktan telefonla olunca iyi kazıklanmışız anlayacağın. Doğum da yakındı. Zaten sıkıntılı günler. Yaz bir gelse." Bir gelse... Merdivenleri çakmak yardımıyla çıktılar. Kapıyı kısa saçlı, narin genç bir kadın açtı. Gülümseyen yüzüne tezat, soran gözleri bir de upuzun boynu kalacaktı aklında. Elindeki torbayı uzatırken, "Eşim Zeynep," dedi adam. Sonra ona döndü.

"Bu abla kim biliyor musun? Şirinyer'de senin adaşınla birlikte kalmış. Buralıymış." Gülüşü aydınlandı. Dişleri inci gibi. Elini daha candan sıktı. Uzun koridora önden buyur etmişler-

di. Geride, “Bütün günü süt sağarak geçirdim. Ancak otuz cc içirebildim,” diye dertleniyordu.

Biraz sonra başına büyük gelen şapkası ve ekşi suratıyla mızıldandı mızıldanacak bebeği pışpışlayarak masanın hazırlanışını izliyordu. “Ne iyi ettiniz de geldiniz,” dediler. Gülümsedi. Evet, oksijen çadırında gibiydi. Ne iyi etmişti.

Küçük tabaklarda peynir, baharatlanmış yoğurt, biraz turşu, buzluktan çıkarılmış köftenin yanında yerini aldı. İncecik bardaklarla çın çın yaptılar. Masada kadavra şakalarıyla acildeki nöbet anıları dolaştı. Yükselen kahkahaları Zeynep’in yan odayı işaretiyle ölçülü gülüşmelere dönüştü.

Söylenecek ne çok şey vardı.

Çekirdek Sanat Evi amatör denebilecek kayıtla Pencere Önü Çiçeği’ni çıkarmıştı. Bir de Seni Düşünmek vardı. İlk orada duydu, döne döne dinlediler o gece. Çayla sigara içmeyi böyle gecelerde sevdi.

Öksürünce, duman altı olmuş odanın buğulanan penceresine uzandı, açmasıyla kapatması bir oldu. “Buz kesmiş hava. Bak yine aralıksız şıngırdayan o ses,” diye söylendi genç kadın.

Gevşemiş sesiyle mırıldandı adam. “Bize kızımızın sesi yetiyor değil mi canım?”

Aynı hikâyenin farklı duraklarında bulunmuşlardı. Anılarla masadan çok uzaklara gidiyorlar, oralarda kalabilmek için birbiri ardına yenilerini ekliyorlardı. Cümleleri heyecanla sıralarken sesinin titrediğini, tınısını fark etti. Susturulmak zamanla susmanın kendisi olur muydu? Bu noktaya nasıl gelmişti? Ah hayat! Hiç boşluk bırakmıyordu. Bugün sağlık ocağında takvime sıkıştırılmış karakalem resimdeki imza, görülmüştür damgasının aşinalığı yasağı delmiş, anlık bir ışık çakımında yüzlerindeki buzlar çözülmüştü. Kırk yıldır duymamışçasına seslerini, dillendirmedikleri sözlerini, şarkılarıyla aynı meydanda bulunmuş olmayı bile sohbetlerine katık ediyorlardı.

Sonrası boşluk. Lambanın sinek pislikleri. Tavanın köşesinde sallanan örümcek ağı. Anahtar deliğine sıkıştırılan sünger. Bu andan sonrası fazladan bir dubleyle sızmaktı. Ertelenen hayallerin, girilecek uzmanlık sınavının sıkıntısına gelmişti sıra. Karşıda duvara dikili gözleriyle kendine konuşuyordu adam.

Gecenin neresindeydiler? Saat kaçtı?

Yan tarafta dolaşan adımları dinledi. Zeynep’in terlikleri. Ne zamandır? Bebeğin mızıldanması kesiliyor, sonra kaldığı yerden devam ediyordu. Arada yanlarına gelmiş olmalıydı. Elindeki termometreyi anımsadı. İnce yüzü sıkıntısını ele veren alın çizgisiyle gözlerinin önünde.

Küçücük bir bebeğin dünyasına sıkışmış genç kadının yalnızlığı aniden ‘zınk’ diye oturdu içine.

Masaya baktı. Tabakta yarım köfte, buruşmuş peçete, takılmış kasetin mekanik sesi. Gördükleri tanıdık ama kendi yabancı.

Çok geçti. Soğuktu. Gidilmezdi.

“Bu saatten sonra yalnız mı?”

“Olsun,” dedi.

“Rüzgâr çanı arkadaşım olur. Dolunay da katılır bize.”

İKİNDİ

Mehmet Mümtaz Tuzcu

Çok gelen olmuş o gün. Sonra öyle konuşuldu. Bölük bölük insan gelir gider oysa her gün.

Yalnızım. Küçük çamın dibine büyükçe bir çukur açmaya uğraşıyorum. Affan Bey mavi Desoto'sunu yıkatıyor asfaltta.

Dilenci Deli Hasan parmaklığı sarsıyor. Sabah da yan kapıya gelmişti.

Yapma, diyorum. "Aç o zaman, karnım aç!"

Büyük Hanım nerde, söyle geldiğimi, karnı açmış, de. Para da versin. Beni İtalyanlar zehirledi. Çizmeme ilaç koydular.

Anneannem namaz kılıyor.

Kılsın! Geldiğimi söyle, para da versin.

Az sonra biri giriyor bahçeye: Romanyalı Zeynep Hanım.

Bu sıcakta bir sürü şey geçirmiş üstüne.

"Size limonata getirdim. Kendim yaptım. Termosta ısınmıyor, buz gibi duruyor."

Ekşi sesiyle bir yığın şey anlatıyor teyzeme. Ağlıyor bir ara. Kahve içiyor, fal bakıyorlar.

Çok üzülüyorum, çok üzülüyorum, deyip duruyor.

Canım sıkılıyor benim de. Bir içeri, bir dışarı. Birol gelmez daha. Onlar geç yiyorlar, sonra da mutlaka yatıyorlar.

Annem sesleniyor cumbadan: Fazla kalma güneşte, bugün çok sıcak.

Hem altta hem üstte oturuyoruz ilk defa. Kiracımız çıktı, yenisi gelmedi.

Orman mühendisi Fahrettin Bey var, eylülde belki onlar gelecek Ankara'dan. Soyadları Es.

Kızı Esin Es. Esin Abla. Hanımı Baise Es. Annemlerin çok sevdiği bir aile. Daha önce de kalmışlardı bizimle.

Cumbada bir peruka göründü birdenbire: Karahafızların Bitli Süeda. Anneannemin arkadaşı. Yanında evlatlığı Yıldız.

Eşber soruyor yan taraftan: Sinama var mı bu akşam?

Bilmiyorum, daha konuşmadık.

Yukarıya çıkıp dergi okuyorum biraz: Çocuk Haftası, Doğan Kardeş, Kinova, Tarzan...

Annem mutfağa inmiş. "Arkadaşlarını arka bahçeye aldım. Seni bekliyorlar."

Eşber'in annesini görmüyoruz ama duvarın arkasından laf atıyor, şakalaşıyor bizimle. Lale'yi sesinden tanıdım, diyor, aferin güzel kızım, gene takdir almışsın. Annene söyle, Affan Amcan babana mutlaka uğrayacak bu hafta.

Birol'la birlikte Lale de gelmiş. Hale de gelecekti ama uyudu kaldı. Geceleri roman okuyor boyuna. "Yeter artık!" diye bağırdı babam geçen akşam. Biraz da annenize yardımcı olun.

Bir sürü şey konuşuyoruz. Arka bahçede sıcak daha az.

Eşber'in annesi erik istedi, duymadınız mı?

"Çok ayıp oldu," diyor Lale, "hemen koparıp verelim!"

Ağaca ben çıkacağım; Birol'un fıtığı var.

Eriklerimiz çok güzel. Dışları buğulu, mor. İçleri koyu sarı.

"Taşlığa iskemle koydum, ön bahçeye geçin isterseniz, Yıldız'ı da çağırın, sıkılıyor yukarıda."

Bitli Süeda çok yaşlı şimdi. Gençliğinde güzellik kraliçesi seçilmiş. Dört defa plaj güzeli olmuş. Kirli sarı bir peruka takıyor. Kendi saçı yok; çikolata yemekten. Erlangen'li Handan Teyze gibi. Süeda Hanım'ın soyadı Göloğlu. Yıldız'ın soyadı Pörçin. Kızı üstüne geçirmemiş. "Kendi kanımdan olmayanları pek fazla sevemiyorum," diyor.

Sansar Kadri geçiyor kaldırımdan. "Gelsene bir dakika!"

Bodur palmiyenin altına çekiyor beni.

"Birol'la aranız iyi bakıyorum. Neşeniz yerinde."

"O esmer, kalın bacaklı kız kim?"

"O kıvırtıyor, siz de cepten gidiyorsunuz, öyle mi?"

"Öğretmen senin yazılarını, resimlerini kaldırıp gösterince, ne var, ben de yaparım aynısını diyor bu senin Birol'un. Arkadaş seçerken dikkatli ol."

Sansar Kadri bizden iki yaş büyük. Midesi delindi, turşu suyundan.

Biraz sonra Nebi Erkan geliyor. Terzinin oğlu. Birol'la konuşuyorlar. Hepimiz aynı sınıftayız.

Lale iki sınıf üstte, Leman Öğretmen'de okuyordu, ama okulu bitirdi bu sene.

Şükrü'yle tanışsak o da gelir, ama tanışmıyoruz daha. Tanışmamıza üç yıl var.

Erdal'la tanışmamıza da üç sene var. Ama Erdal tanışsak da gelmez. Her gün Dedebaşı'na gider, amcasının dükkânına.

Atilla sık gelemiyor, evleri uzak çünkü. Yazlık sinemaları var, hemen hemen her gün orada oluyor, yardım ediyor babasına.

Nezih'le Güven geçiyorlar sokaktan.

Kuyumcunun kızı Hatice geçiyor.

Ünal'la Metin geçiyorlar koşarak. Bakkalın oğulları. Öğretmenin sinirini bozan kardeşler. Asfalta oturup teneke çalıyorlar.

Çay getiriyor annem. Birer bardak daha veriyor sonra. Yanında bisküvi. "Püskövet," der anneannem. Misafiri için aldırmış demek ki birisine.

Şanver, Mesude Hanım'ın bahçe demirini tutmuş, bize bakıyor merakla.

"Gelsene bir dakika!"

Sansar Kadri gibi o da beni palmiyenin altına çekiyor.

"Beyaz elbiseli kız kim?"

"Birol'un ablası. Bizim okulda. Ama bitirdi bu sene."

"Esmer kız kim?"

"Misafirin kızı."

"Akşama sizdeler mi?"

"Olabilir. Bilmiyorum."

"Yan bahçelere sokarlar mı sizi?"

"Niye sokmasınlar?"

"Oraya götürüp sarılalım. Ama geceye çok var daha. Ya da şimdi koşmaca oynayalım, çelme takar düşürürüz, eteği açılınca bacaklarını görürüz."

Balkondan Yıldız'ı çağırıyorlar. İşleri varmış, gidiyorlarmış.

"Biz de gidelim," diyor Lale, "geç kalırsak annem kızar."

İskemleleri içeriye taşıyorum. Bir ağlama sesi geliyor yukarıdan. Kontrplak kapıyı yarım kapatmışlar. Sokağa açılan küçük kapı da aralık. Müzeyyen Hanım'ın acayip pabuçları duruyor merdivenin başında. O'nun ağladığını düşünüyorum önce; her gelişinde mutlaka ağlar çünkü gelininden söz açıldıysa. Sonra bakıyorum: ağlayan annem. Elinde bir kâğıt var.

"Tuğrul Dayı'n..." diyor, "dayıcığının duruvermiş kalbi. Ah canım ağabeyciğim benim, güzel kardeşim..."

"Anneannem..."

"Bir-iki gün gizlesek mi acaba?"

"Ya teyzem, duydu mu o?"

"Refet Bey zile basmadan girmiş..."

Islanmış telgraf sarsılıp duruyor parmaklarında.

Çok gelen olduysa, kötü haber şaşmaz gelirmiş gün varmadan geceye.

Bölük bölük insan gelir oysa bize her gün.

CELALETTİN'İN YATAĞI

Sinem Baş

"Eh, ne hâliniz varsa görün be!"

Eminanne'nin ilk çıkışı değildi bu. Son da olmayacaktı elbet. Her Cumartesi aynı şey olurdu. Kendince geniş mutfaktaki o küçücük radyodan "Ankara Radyosu Çoksesli Şarkılar ve Türküler" yükselir, Eminanne kendisi de eşlik ederek hem radyonun gür sesini hem de arada çıkardığı tabak çanak şangırtılarını bastırırdı. Evin her bir köşesinde kıvrılıp yatan elleri yüzleri rüyaları kadar güzel bir sürü çocuğa çaktırmadan bir "uyanın" zili çalardı böylelikle. Bu şangırtılara uyanmayan çocuklar olursa onlarla ayrı ilgilenirdi, çünkü bilirdi onların hayatlarındaki yan yollara saptıklarını. Bali, tiner, başka ne olabilir? Hepsini öğrenene kadar sorguya çeker, yok olmadı onları takip eder, attığı adımları ezberleyene dek peşlerinden seğirtirdi de kimsenin ruhu bile duymazdı.

"Anne, kapatsana şu müziği ya!" radyodaki çok sesliliğe inat Ferhat'ın tek sesi Eminanne'ye ulaştı.

Böyle başlamıştı bu sabahki tantana. Öyle ya sabahın köründe siyah kıyafetlerini giymiş ciddi görünüşlü bir sürü kadın ve adam bir araya gelerek "Aşkın kanununu yazsam yeniden..." diye neyi anlatmaya çalışırlardı ki? Hayır, tabii ki kapatılmayacaktı o müzik. Eminanne kendisi de şarkıya eşlik ederek daha yüksek perdelerden sesini, uyuyanların kulaklarından girip beyinlerini deşen uzun ve ince bir iğne gibi kullanarak inadına gitti Ferhat'ın. Her çıktığı yüksek ton, daha da inceliyor, titrete titrete söylediği her nağme çocukların uykularını kesen o bıçağı daha keskinleştirir gibi bileyliyordu.

"Eminanne ya!" Ferhat bir köpek yavrusu gibi inlemiş, ardından diğer çocuklar vızıldanmaya başlamıştı.

Eminanne aslında bu kadar mızmızlığa pabuç bırakmazdı ama önceki gece sokaktan gelen bir ufaklığın yüzü suyu hürmetine uzatmadı bu uyandırma faslını. Kendince kestirdi attı:

"Eh, ne hâliniz varsa görün be!"

Çocuklar, Eminanne'nin bu çıkışına alışkın oldukları için dediğini yaptılar: Ne halleri varsa görmek için yataklarından kalkmaya başladılar. Zira o noktadan sonra yataktan kalkmazlarsa Eminanne onlara hallerini bizzat gösterirdi.

Kimsenin keyfinin kaçmayacağı sabah şangırtılarından belliydi zaten. Kim vızıldanırsa vızıldansın, kim çıkışırsa çıkışsın her şey seyrinde gidecekti o gün.

"Iıııh!"

Eminanne elinin ıslağını bir yerde kurulayıp sese doğru gitti. Dün kucağında ölü gibi yığılmış getirdiği minik yavru uyanıyordu. Onu korkutmamak gerekirdi. Hemen saçlarını okşayarak türküsüne başladı: "Seher dağı yağmur yağmur boran olunca... Akar canözüme sel gizli gizli... Bir tenhada can cananı bulunca... Sinemi yâreler yar oy yar oy yar oy yar oy yar..."

Tüm çocukların gözleri doldu: Hepsi bir tehnada bulunmuşluklarıyla mutlu olduklarından. Ufaklığın yanına yöresine toplandılar. Yaşlarından beklenmeyen ama yaşanmışlıklarıyla donanmış kalender bir sessizlikle olanı biteni izlemeye başladılar.

Eminanne saçlarını okşarken minik uyandı. Yıllar olarak az ama yollar olarak çok ömrünün en huzurlu gülümsemesi yüzüne yansıdı. Daha gözlerini açmamıştı. Belki de bunun bir rüya olduğunu düşündüğünden, gözünü açmamakta direniyordu. Bunca çocuğun anası olmuş kadın, usul usul uyandırdı: "Kuzum, kuzum aç o güzel gözlerini."

Ufaklık, çiçekli bir dünyaya, kapkara bir geceden yavaşça inmiş gibi hissetti. İlk gördüğü şey Eminanne'nin gülümseyen yüzü oldu. Korkmadı. Öyle baktı. Sonra çevredekileri gördü. Bir sürü çocuk. Onun gibi kara, kuru ama elleri yüzleri tertemiz.

"Anne?"

Bir ucundan diğer ucuna görüleni ve görülmeyeni, bilineni ve bilinmeyeniyle evren titredi.

"Kuzum..."

Ufaklık annesinin yüzünü hatırladığı kadarıyla böyle olmadığını fark ettikten sonra sessizce ağlamaya başladı. Aynı anda başlayan ve bacaklarını tümden saran bir ıslaklık ile... Ağladı.

Eminanne bunun böyle olacağını biliyordu, hazırlıklıydı. Her iki yanına

doğru başını çevirip tatlı sert bir sesle azarladı: "Çıkın bakayım dışarı haylazlar! Gidin kahvaltı sofrasını hazırlayın!"

Çocuklar sessizce çıktılar. Bu seremoniyi hepsi sadece bir kez yaşamıştı. Ama ömre değer olduğunu çok iyi biliyorlardı.

"Annem nerede?"

"Kuzum... Gel üstünü değiştirelim."

"Annem nerede? Anne! Anneeeeeee..."

Bu yeniden doğuş demekti. Bu ikinci kez doğmanın çığlığıydı. Dünyayla bir olmanın, insan olmanın, belki de tüm kutsal kitaplarda yazan o "Yaratan ile bir olma"nın en saf hâliydi. Eminanne bunu biliyordu, bunu yüz bin kez yaşamıştı çünkü.

Ellisine merdiven dayamış, yılların daha yaşlandırdığı kadın bir süre durdu. Miniğin nefeslerinin düzelmesini, haykırışlarının dinmesini bekledi. Sonra hep sorduğu ilk soruyu sordu: "Adın ne senin?"

"Ahmet."

Gerçekten adı bu muydu, kimse bilemezdi. Belki de ona hep böyle seslenmelerini istediği için belki de sadece bu ismi duyduğu için sokağa düştüğü ilk anda işittiği ve zikrettiği ilk kelime ismi olurdu bu çocukların: "Kulaksız Ahmet", "Paçalı Ahmet", "Dönek Ahmet", "Tırro Ahmet", "Ahmedim Ahmet"...

Burada sadece "Ahmet" olacaktı. Diğer hepsi gibi.

"Ahmet, ne güzel ismin var."

"Sen kimsin?"

"Bana Eminanne der herkes. Buradaki tüm çocukların bir nevi annesiyim ben de."

"Annesi olanların bile mi?" Ahmet'in gözünden incecik bir yol iniyordu Eminanne'nin yüreğine. Yakıyordu. Saçlarını okşamak için elini uzattı. Çocuk geriye doğru attı kendini. Sevdirmeyecekti, belli.

"Annesi olanların bile. O nedenle bana kimse anne demez. Eminanne'dir benim adım."

"Annesi olanların annesi nerede peki?"

Çok küçüktü bu yavrucak. Annesi her neredeyse her saniye içinin eridiği, aktığı, bittiği, her saniye yeniden öldüğü bu yavrunun gözünden okunuyordu. Eminanne yüreği dağlanarak yanıtladı: "Bilmiyorum kuzum." Ve sonra Ahmet'in başka bir şey sormasını bekledi bir süre. Baktı sessizlik uzayacak, o sordu: "Aç mısın Ahmet?" Ahmet başını aşağı yukarı salladı.

Mutfaktan çok güzel kokular geliyordu. Eminanne her sabah kuşlardan bile erken kalkar, mayaladığı hamuru yumuk yumuk elleriyle yoğurur, şekil verir, her çocuğa yetecek kararda ekmek yapardı. Evdeki misafirlere göre ekmeğin boyu kimi zaman büyür kimi zaman küçülürdü. Ama hep fırından sıcacık çıkmış ekmek yerlerdi çocuklar, çoğu zaman kahkahalarını katık ederek.

O sabah da evi kokular sarmaya başladığında Ahmet ile Eminanne konuşmanın sonuna gelmişlerdi. Dünyanın Ahmet'e ait olduğu, dünyanın Ahmet'in etrafında döndüğü o büyülü anlar sona ermek üzereydi. Eminanne "Haydi gel, önce üzerine hangi kıyafet olacak bir bakalım, üstündeki leş gibi şeyleri yıkayıp tamir edene kadar..." diyerek kalkacakken Ahmet bir anda

Eminanne'nin elini yakaladı, onu durdurdu. Gözleri kenetlendi. Bu acayip bir duyguydu. Minik yavrucak, koca kadının elini tutmuş ve o şişman, savaşçı, tuttuğunu koparan kadının iri cüssesini, dünyayı tersine döndürür gibi döndürmüştü. Ahmet Eminanne'nin elini daha sıkı tuttu, kaldırdı ve başına götürüp o koca avucunun içinde kendisini bir kedi yavrusu gibi okşattı. Eminanne Ahmet'in bu sessiz isteğini kırmadı. Sonra ikisi de birbirine sımsıkı sarıldı. Bu evde yeni bir çocuk daha dünyaya gelmişti.

Diğerleri ekmeğin kokusunu duyunca darıya koşan civcivler gibi toplaşmışlardı mutfağın kapısına. Eminanne "Acıktınız mı yavru kuşlarım?" diyerek seslendi tümüne. Bir şey söylemelerine gerek yoktu ki. Hepsi hem kıkır kıkır hem kıpır kıpırdı zaten. Bu ev çocuk kahkahasıyla dolup taşıyordu sabahtan akşama kadar. Eminanne bir sürpriz yaptı çocuklarına: "Bugün tarhana çorbası var. Haydi bakalım, gelin kahvaltıya!"

Ahmet üzerine giydiği yeni kıyafetleri ile ortama uyum sağlamaya çalışıyordu ki iri kıyım Cemre, abladan çok bir abi gibi kucaklayarak döndürdü onu: "Minik kuzu gelmiş!"

Cemre, Eminanne'nin şefkatli dünyasından bu tetikte olmak zorunda olduğun, sürekli arkanı korumak zorunda kaldığın dış dünyaya hazırlamak için hızlandırılmış bir kurs niteliğindeydi buraya gelen çocuklar için. Ahmet Eminanne'nin cennetinden normal dünyaya düştü bir anda. Çok korktu ilkin. Sonradan ısındı kanı Cemre'ye. Cemre'den sonra tüm çocuklar kucakladılar Ahmet'i. Hepsi "Minik kuzuuu!" diye sevdiler onu.

Ne zamandır yüzü ilk kez gülümsüyordu. İçindeki kanayan o tek yaranın, ana kucağı özleminin asla kabuk bağlamayacağını bilerek.

Masanın başına oturdular. Küçük oldukları için mi yoksa hepsi birden sığabildikleri için mi bilinmez, hepsi için kocaman bir masaydı bu. O gün yaklaşık on çocuk vardı masanın etrafında. Ömürlerinin en güzel geçmesi gereken zamanlarında ya işçi olarak çalıştırılmış ya kaçırılmış ve dilenmeye mahkûm edilmiş ya da evden uzakta annesini arar sorarken herkes bir kedi yavrusuna gösterildiği kadar şefkat göstermiş, sonra yollarına devam etmişlerdi. Doğru ya kime güvenilirdi ki bu memlekette. Hep aynı soru olurdu kaldırımın boyuna uygun yüksekliğinde oturan yavruya: "Aç mısın?", "Annen nerede?", "Kayıp mı oldun?" dünyanın tüm meselelerini sorardı sanki utanmazlar. Nereden bilebilirdi ki aç mı, kaybolmak ne demek ve annesi nerede. Sonra birbirlerine bakıp, "Vah zavallı, polise de götürsen olmaz ki. Çocuk Esirgeme'lerin de durumu içler acısı..." gibi sosyal bir mesaj ile yollarına devam ederlerdi. Muhtemelen akşam yemeğine oturduklarında, "Ekmeği uzatsana"dan hemen sonraki konuşma konusu kadar ömrü olurdu bu anının. Ertesi gün hiç.

Karanlık çöktüğünde her yer mezarlıktır çocuklar için. Her yerde bir ıslık çalarak dolaşmalılar belki ama onların bildiği dokuz türkünün dokuzu da anne üzerine. Eminanne de Ahmet'i bulduğunda böyleydi. Yorgunluktan ve ağlamaktan baygın düşmüş, kaldı-

rım taşına küçücük kafasını koymuş, iç çeke çeke uykuya dalmıştı. Hayatının en ürkek uykusu.

Bir an rüyasında kendisini anasının koynunda görmüş olacak ki uykunun derinliğine dalmış, Eminanne'nin onu kucaklayarak götürdüğünü, yumuşak bir yatağa yatırdığını, saçlarını okşadığını ve yüzünün sümüğünü salyasını sildiğini bile hissetmemişti.

Eminanne sokakta bulduğu her çocuğa bunu yapardı ya Ahmet'teki farklıydı sanki. Masada koca lokmalarla boğulurcasına yemek yiyen çocuklar gibi değildi o. Sanki "Az önce yedim ben, çok teşekkürler," diyecekti neredeyse. Ağzında bir parça ekmek, etrafındaki çocukları izleyip duruyordu.

Ferhat rahat durmuyordu. Cemre'nin önündeki ekmeği aldı gülerek. Eminanne müdahale edene kadar Cemre kıyameti kopardı. Çocuklar bir anda galeyana geldiler ve hepsi seslerini yükseltmeye başladı. Eminanne, "Durun, susun! Celalettin uyanacak şimdi!" diye uyarmaya çalıştıysa da hiç birisi bu uyarıyı duymadı. Cemre tüm gücüyle çığlık atıyor, Ferhat onun ekmeğini ısırmakla ısırmamak arası bir yerde gülmekten kırılıyor, Ahmet o kocaman ela gözleriyle ürkmüş bir halde olanları izliyordu. Eminanne çocukları yatıştırmaya çalıştı. Ama olmadı. Az sonra evin uzun koridorunun en dip odasının kapısı "Çaaat!" diye açıldı.

Celalettin bir zebani gibi görünüyordu. Tek gözü açık teki kapalıydı. Tüm gece direksiyon sallamıştı ve hakikaten bu sesler onun sinirini fena halde zıplatıyordu. "Hooop!" diye seslendi. "Uyuyan bir adam var burada lan!"

Çocuklar dondu kaldı. Celalettin mutfağa geldi. Gece kokuyordu. Gelir gelmez Ahmet'i yakaladı gözleri. "O, Eminanne? Yeni mi buldun bunu? Bak bak ne de ürkek bakıyor. Lan, erkek değil misin sen Allah'sız? Altına edecek korkudan yahu!"

Eminanne, "Çocuklar kahvaltıda Celalettin. Bi rahat bırak," dediyse de Celalettin Ahmet'in dibine kadar sokuldu. Ahmet tir tir titriyordu. Koca adam, ormanda ilk kez bir tavşan görmüş yabani bir hayvan gibi Ahmet'i kokladı uzun uzun... Sonra Eminanne'ye dönüp: "Süt kokuyor daha bu!" dedi ve sordu:

"Senin adın ne?"

"A-Ahmet."

"Benim kim olduğumu biliyor musun?"

Ahmet gözucuyla Eminanne'ye baktı. "Hayır bilmiyorum."

Celalettin gözleri büyüdü: "Neee? Bu zibidilerden kimse anlatmadı mı sana beni?" Çocuklar birbirlerine baktı.

"O zaman kalkın lan kahvaltıdan!"

Çocuklar sus pus kalktılar.

"Demiyor muyum ben size ben uyanana kadar ses etmeyeceksiniz diye? Ahmet, sen de kalk. Geçin bakayım odama."

Eminanne müdahale etmek için çalıştıysa da ağzının kenarında edilmemiş laflarıyla oracıkta öylece kalakaldı. Ahmet'i de önüne katan Celalettin, çocukların hepsini odasında topladı.

"Çıkın lan yatağa!"

Hepsi sessizce çıktılar. O kadar küçüklerdi ki Celalettin'in iki kişilik yatağında hâlâ boşluklar vardı. "Ahmet sen de çık!"

Ahmet tek başına çıkamadı. Celalettin ona yardım etti. "Açın bakayım bana ön tarafı!"

Çocuklar yatakta bir yana büzüştüler. Celalettin, yatağın ön tarafına doğru geçti. Çocuklara sırtını döndü. Ayaklarını yatağın boşundan aşağı salladı. Hemen yan tarafından büyük bir minibüs direksiyonu çıkardı: "RrrrnnnnRrrrrrnnnn"

Çocuklar çığlık çığlığa bağırmaya başladılar. Celalettin elini kaldırdı. Hepsi bir anda sustu. Ahmet'e döndü gülümseyerek: "Celalettin'in minibüsüne hoş geldin evlat. Söyle bakalım, nereye gitmek istersin?"

Ahmet ürke ürke yanıtladı: "Annemin yanına"

"Haydi bakalım, Ahmet'i annesine götürüyoruz... Sıkı tutunuuuun! Rrrrrrnnnnn!"

Eminanne, sofrayı toplamaya başladı. İçerden çocukların kahkahaları geliyordu. İçeri doğru bağırdı: "Celalettin, dikkatli kullan, çocuk taşıyorsun!"

"Merak etme anne, Ahmet'i evine götürüyoruz!" diye sesi geldi Celalettin'in... Eminanne, yeni bulduğu çocuğu karakola bildirmek için evden çıkarken çayın altını kapatmayı unutmadı.

YOL

Anıl Mert Özsoy

Üstümde rahmetlinin ördüğü kırçıllı hırka. Gün, yüzünü kuşluk vaktine dönmüş. Camdan sarı, kirli bir ışık parçası vuruyor yüzüme. Koltuğun kenarındaki kemere sıkıştırılmış perdeden kesik yiyor. Ağzımda, yorgun bir uzun yol kokusu. Dudaklarımın etini yola yola... Geceden sabaha, Ankara'dan buraya.

Sırtımda bıçak kesiği bir ağrıyla doğruldum. Kokmuş apış aralarından, terli koltukaltlarından, tüm gece ağlamaktan uyuyamamış bebekten, yaşlı bir amcanın prostat sancısından, muavinin "Abey su" demesinden, ilki kesmeyen, ikincisi bitmeden otobüse bindiğim sigaralardan, mola yerlerinin hep rutubetli, hep ekşi kokulu lokantalarından, kardan, buzdan, baharın görünmeyen mutluluğundan, gürgen dallarından, paslanmış çamaşır iplerinden, gözümün değdiği kızlardan, böbreklerimde taş olan ayazdan, durup dururken içimde büyüyen intihar

arzusundan, yarım bırakılmış kitaplardan, sigara paketlerine yazılmış eksik cümlelerden, öğretmen lojmanlarının soğuk demirinden, kara akan musluklardan, kesilen elektrikten, şarkılardan, evlerden, göğsümde bir tomurcuk olup açan, susuz, güneşsiz, topraksız, bir başına büyüyen kahırdan, babamın üstüme yük olan küslüğünden... Kurtuldum.

Otobüsün kapısından inen inene, aşağıda besbelli bir çift göz bekliyor onları. Sıcak, yeni örülmüş bir hırkayla güzel bir sevdalı yahut tırnakları kirli, işçi başı bir baba yahut bir ana, elleri soğan kokulu, yahut bir kardeş, bıçkın, bıyıkları yeni terlemiş, -yeminli büyük şehrin yolunu tutmaya- yahut bir dost, kavgadan bu zamana kalan bir dost, müebbet bir hasretle bekleyen... Kimse yok.

Necmi Dayı, emanetçilerin olduğu köşede bekliyor. Göz göze geliyoruz. Elinde mavi çizgili beyaz bir mendil, işaret ediyor: Buradayım. Mendiliyle alnını siliyor. Gerisin geri kasketinin kenarına sıkıştırıyor. Birbirlerinin ellerinden bavulları alanlar kenara çekiliyor.

"Hoş geldin Erdal."

"Hoş bulduk Necmi Dayı."

Peşi sıra yürüyorum. Yüküm yok, çok kalmayacağım. Sıcak, asfaltı eritiyor. Serinlikte döneceğim, dönmeliyim.

"Rahmetli çok çekmedi. Küt diye... Öğleden sonra."

Kulağıma bildik bir rüzgârın uğultusu doluyor. Böğrüme çarpıyor. İçimi gıdıklayan serin bir ses... Benden başkası duymuyor, belli.

"Seni de işinden gücünden ettik ama... Rahmetli adını çok sayıkladıydı."

Ellerim üşüyor. Parmaklarımda kıt bir titreme. Yol boyu yediğim tırnak uçlarım kanamış. Varsın kanasın. Etme, dediği sabah gibi her şey... Öfkeli, gencecik, körpe ve düşmeyi bilmeyen bir kara yağız delikanlı vakitler.

Arabaya biniyoruz, Necmi Dayı Ford'u değiştirmiş, otomatik vitese geçmiş.

"Köyün yollarını yaptılar devlet büyüklerimiz. Akşam demeden yetişiriz inşallah."

Dağlar, sarıdan kızıla, kızıldan kahverengiye, karaya, koyuya... Dağlar kalmamış. Karınca yoluna benziyordu yollar, genişletmişler.

"Sen de öğretmen çıkmışsın. Kahvede konuşup dururuz seni."

Bilirim, adımın üstüne bir ağaç dikti babam. Benden aldığını ağaca verdi. Büyüttü, yeşertti. Kışın etrafına badana attı, hastalanmasın diye. Kaç mevsim geçti, saymadı. Çürümeye döndü yüzünü yapraklar. Kendinden kattıklarını bilemedi. Yemin içirdi herkese. Adımın üstüne toprak attı. Öyle evlat olmaz olsun. Ele güne karşı boynumuzu büktü, yüzümüzü düşürdü.

Köyün başındaki çeşme yıkılmış. Kahvenin önüne asfalt atmışlar. Tahta masalar kalkmış, köşedeki fırının önünde oynayan çocuklar yok.

"Sen yatılıda okuduydun değil mi?"

Başımı sallıyorum. Yatılıda, sekiz yıl.

"Valilikten büyük adamlar geldi, üç derslikli bir okul diktiler. Koca okul bir yazda bitti. Haydar Dede'nin adını koydurmadılar ama gene de pek güzel oldu."

Haydar Dede'nin ağzında dönüp dolaşıyordur dualar. On iki imamların yüzü suyu hürmetine. Buğu kokusu sokaklara yayılmıştır. Köyün kadınları ellerini göğüslerinde kavuşturmuş, sallanıyorlardır bir sağa bir sola.

Arabadan iniyorum. Işıkları yanıyor evin bütün odalarının. Kapının önünde köyün ileri gelenleri tütünü tütüne basıyor. Birbiri ardına yanıyor sigaralar. Bahçede bir ateş, gençlerden biri harladıkça harlıyor. Ya bir gelene ya da gidene yakılır bu ateş.

Haydar Dede, ateşe doğru yürüyor. Ardında babam. Pos bıyıklarıyla, çorapsız ayaklarıyla ayakkabısının arkasına basarak yürüyor. Gölgesiz. Başı öne eğik, gözleri şişmiş. Elleri toprak kesiği, hasat zamanı geçmiş ellerinden. Ovuşturuyor avuçlarını. Nefesiyle ısıtıyor. Bir sigara çıkarıyor gömlek cebinden. Çakmak uzatıyorlar. Eksik olmayın. Uzanıyor ateşe, ucunu değdiriyor sigaranın. Telaşsız. Birkaç nefes üst üste çekiyor, közlüyor sigarasını. Saçları dökülmüş. Alnında uzun bir hasretlik birikmiş. Çizgi çizgi... Gözünü

uzağa dikiyor. Soğuğa, patikanın uzandığı karanlığa. Sırtını ateşe veriyor. Elleriyle kendini sarıyor.

Kapının önünde irili ufaklı ayakkabılar. Yeni yetişen gencecik bir kız çay dolaştırıyor bahçede. Şeker kalmamış da... Çayını alan bir muhabbete ortaklığın peşinde. Haydar Dede'nin yanına ilişmeye niyetleniyorum. Uzun bir nefes alıyor. Sesler kesiliyor. Çekiyor gövdemi kendisine, bastırıyor. Buğu kokusu kapının önünde.

"Başımız sağ olsun evladım."

Haydar Dede'nin sigaraya teslim ettiği sesi ateşin başında yankılanıyor. Babamın eline uzanıyorum. Yüzünü ateşe dönüyor. İçeride yatıyor rahmetli. Omzuna hırkamı bırakıyorum. Titremesi diniyor biraz olsun. Köyün kızları tek tek kapıdan çıkıyor. Beni gören kıkırdıyor. Haydar Dede, içeri doğru adımlıyor. Elime bir çay tutuşturuyorlar. Dibi kalmış, yenisi demleniyor.

Çay elimde soğuyor. Pencerenin pervazına yaslanmış akrabalar aralarında fısıldaşıyorlar. Bu ufak oğlan değil miydi? Anarşist olan.

Eve giriyorum. Babaannemi salonun ortasına yatırmışlar, etrafta gül kokusu. Beyazlara sarmışlar, yüzü açık. Kıbleye doğru çevirmişler, benzi soluk. Çenesini bağlamışlar, karnında bıçak.

Kapının önüne çıkıyorum. Çaylar tazelenmiş, babamın dili çözülüyor.

"Çok çektirmeden aldı canını Azrail." Uzağa bakıyor babam, karanlıkta görünene. Başı ilk kez dik, gözleri tek bir yerde. Kulağını kapattığı dedikodular bir bir çınlıyor o uzun yolda.

Annemin gittiği gün, köyden biriyle... Âşıklarmış, patika boyunca koşarken görmüşler.

"Adını sayıklardı."

Sayıklardı, Necmi Dayı'nın evindeki telefondan arardı. Paran, pulun var mı oğlum? Bak uyma sen onlara. Devletin polisine kafa tutulmaz. Hadi çok tutmasın. Kapatıyom.

"Mesleğe atanmışsın. Rahat mısın?"

İçi rahat etmezdi babaannemin, arardı gizli saklı. Ördüğüm hırkayı giyiyon demi oğlum? Bak on iki imamlar geldi. Etten, sütten uzak dur. Bu yaz gel e mi guzum. Damın üstüne ev çıkcaz. Bi göreyim seni dünya gözüyle.

Babam ateşi izliyor. Gidenler için. Yüzünde yanmış bir hayatın kızarıklığı... Ateşte bir fotoğraf görüyor. Yan yana dizilmişiz, annem babamın sağ omzuna elini koymuş, babaannemin kucağında ben. Kimse gülmemiş.

İçeriden Haydar Dede'nin sesi yükseliyor. İmam Hüseyin'in aşkına...

Babam, sigarasından son bir nefes çekiyor. Sırtını kapıya, yüzünü patikaya dönüyor. Üstünde rahmetlinin ördüğü kırçıllı hırka.

Ateşe yürüyor.

APORİA

Ayşen Işık

Bahçe kapısını kapayıp oğlunun yanına döndü, verandaya çıkan basamakların hemen önünde, ağzı açık yatıyor, düşmüş gibi değil, uykusu gelmiş de uzanıvermiş gibi, kolları önde rahatça bükülü, bacakları açık, yüzünün sol tarafı minik, renkli çakılların üzerinde, bereket mermere çarpmamış başını. İlk andaki panik hâli geçti ama kalbi hâlâ deli gibi çarpıyor. Cep telefonunun fenerini tutup bir kez daha baktı sağına soluna. Kan yok. Herhangi bir şişlik, yara bere yok. Burnuna çarpan keskin alkol kokusu durumu apaçık etse de kararsız, ambulans mı çağırsa, kendi hâline bırakıp ayılmasını mı beklese. Erkan'ı aramayı düşündü ama vazgeçti. Ortalığı velveleye verir, bütün sülaleyi başlarına toplar. Her kafadan bir ses, ahlar vahlar, yazıklanmalar, akıl vermeler. Hiç çekemeyecek şimdi.

Kulağına eğildi. Tunç. Tunç. Duyuyor musun beni? Bir tepki, bir kıpırtı bekledi, boşuna. İhtiyarlar gibi soluk alıyor, hırıltılı, kesik kesik. Öfkesini bastır-

maya çalışarak omuzlarından sarstı. Sersem. Ne vardı bu kadar içecek ha? Aklını başına topla dedikçe sapıtacak mısın? Ne yapmaya çalışıyorsun? Derdin ne?

Yandaki evin bahçesinden yükselen kahkahalar, içindeki hezimet duygusunu, hayal kırıklığını, büsbütün yüzeye çıkardı. İyi ki duvarlar yüksek, diye söylendi, iyi ki bir gören yok şu hâlimizi.

Topuklu ayakkabılarla çömelmekten yorulmuş, ayağa kalktı. Birden kız geldi aklına. Nasıl da unutmuştu onu? Ortalıkta görünmediğine göre sabahki fırça işe yaramış demek. İki gecedir uyuyamıyordu seslerinden, ah, ah, oh oh. Küçük orospu. Kimin nesiydi Allah bilir? Yalnız yakalayamamıştı ki söylesin, telefonda kusmuştu öfkesini. Kaç defa söyledim, eve getirme şunları diye. Aptal mısın? Bu salaklarla işin ne? Bunlara mı layık görüyorsun kendini? Babana mı özeniyorsun? Bir dudak, bir göt yamulacak mısın hemen?

Kendi sesinin titreşimiyle uğuldadı kulakları. Göğsü sıkıştı, sıkıştı. Başımın belaları, diye patladı, kaz kafalı, am delisi, beyinsizler. Bok ettiniz hayatımı.

Çişi gelmişti. Begonyanın altına attığı çantasını, ceketini kaptığı gibi tuvalete koşturdu. Klozete oturmuş işerken eteğini, bluzunu çıkarıp fırlattı çamaşır makinesinin üstüne. Üzerinde sadece sutyen, külot, başı ellerinin arasında dakikalarca oturdu. Ne yapacağını bilmiyordu, her gün, her saat aynı şeyleri düşünmekten bıkmıştı.

Ellerini sabunladı, dişlerini fırçaladı, eşofmanlarını geçirdi üstüne. Lanet bir labirentin içine tıkılmış gibi hissederek dolanıp durdu odasında. Sonunda dolaptan iki battaniye çekip dışarı çıktı. Verandadaki koltukların minderlerini de yüklenip oğlunun yanına götürdü.

Güya Mayıs sonu ama hava üşütecek kadar soğuk. Gövdesini birazcık döndürüp kaldırarak sırtının, bacaklarının altına minderleri yerleştirmeye çalıştı. Birini de başının altına koydu. İki battaniyeyle sıkıca örttü üstünü. Uzun, kıvırcık saçlarına dokununca göğsüne dikenler battı sanki. Yanına oturup ellerini dizlerine kenetledi. Ne yapacağız Tunç? Hayat nasıl geçecek böyle? Ona erişemiyor, kayıtsızlığını, suskunluğunu yenemiyor. Tek taraflı bağrış çağrışa döndü ilişkileri. Küçükken ne kadar farklıydı her şey, ne tatlı, ne uslu bir çocuktu, Shadow derdi ona, sabahtan akşama dibinden ayrılmazdı, nasıl düşkündüler birbirlerine. Niye böyle oldu, aklı almıyor bir türlü. Sevgisiz bıraksa, ilgilenmese neyse. Hiçbir şartta ihmal etmedi onu, Erkan bir otelden ötekine, bir şehirden diğerine, zırt pırt iş değiştirirken, evin tüm yükünü üstlendiği zamanlarda bile. Aman babasının yokluğunu hissetmesin deyip açık kapamaya uğraştı hep, işini, gücünü, bütün hayatını onun ihtiyaçlarına göre şekillendirdi. Bu muydu yani karşılığı? Bunu mu hak ediyordu? Onca emek, onca özveri boşa mı gitti, hiç mi tesiri olmadı onun üzerinde? Düşünüyor, düşünüyor, göğsünü kabartacak, şöyle gurur duyabileceği bir haltı gelmiyor aklına. Aynı, aynı babası gibi oldu, umursamaz, vasat. Ne gelecekle ilgili bir planı, ne bir hedefi var. Okulu bitirmek bile umurunda değil. Düşündükçe isyan ediyor. Kişilik mi bu? Mizaç mı? Hastalık mı? Ne?

Bir şeyler atıştırmak için kalktı, eve döndü. Aç olduğundan değil şu rezil ruh

durumundan çıkabilmek için. Mutfağa girdiğinde hepten ayağa kalktı sinirleri. Tezgâhın üstü dolu, pizza kutuları, bira şişeleri, küllükler, kirli tabaklar, bardaklar. Okula gideceğine toplamış müritlerini eve, keyif yapmış, oh!

Bulaşıkları makineye dizerken cep telefonunun çaldığını duydu. Fırının saatine baktı. On bire geliyor. Elini yıkayıp kurulayana kadar kapandı telefon. Bakmasa da biliyor, Halim Usta'dır, gece vardiyası ne zaman ona geçse, elli kere arar. Elindeyken tekrar çalmaya başladı telefonu. Ee, sıktın ama diye bağırdı, adam karşısındaymış gibi, açmayacağım işte, bu gece de Suat'ı ara, ne derdin varsa onunla çöz, yettiniz artık, bir kere de bensiz idare ediverin. Sessize aldı telefonu, fırlattı attı koltuğun üstüne. Söylenerek mutfağa döndü. İnce bir dilim ekmek çıkardı paketten. Üzerine bir parça kaşar koyup sinirle çiğnedi lokmaları.

Mutfaktan çıkınca oğlunun odasına bir göz atmaya karar verdi. Lambayı açarken huzursuz oldu, arkasından iş çeviriyormuş gibi, yine de vazgeçmedi, girdi içeri. Yatağındaki dağınıklık dışında odası düzenli, her şey yerli yerinde. Belki de çocukluğundan kalan tek iyi alışkanlığı. Temizliğe gelen kadınların bile takdir ederek söylediği bir şey bu. Sadece siler, süpürürler, etrafa saçılmış kirli çamaşır, çorap yoktur, çekmecelerindeki giysiler düzgünce katlanmış, dolap içleri daima tertiplidir. Yine öyle. Mutfağı çöplüğe çeviren çocuk kendi odasına nasıl böyle titizlenebiliyor, hiç aklı almasa da. Raflarda kitapları, muntazam sıralanmış uçak maketleri, küçük oyuncak arabaları. Masasının üstünde iki metal kalemlikten, içlerinde ucu güzelce açılmış bir sürü kurşun kalem, aşağı yukarı on cm. çapında kesilmiş, üst üste dizili pelur kâğıtlardan başka hiçbir şey yok. Merakına yenik düşüp masanın çekmecesini açtı. Kapalı, karton bir dosya, içinde aynı yuvarlak kâğıtlardan, üzerlerine kurşun kalemle Çin alfabesine benzeyen tuhaf şekiller çizilmiş, çoğunda da maymun ve insan figürleri. Öyle etkileyici ki, büyülenmiş gibi kalakaldı, uzunca bir süre elinden bırakamadı resimleri. Böyle bir ilgisi, yeteneği olduğundan hiç haberi yok. Masanın karşısındaki mantar panoya bir kâğıt iğnelemiş. Okumakta güçlük çekti, sayfayı büsbütün kaplayan süslü harflerle,

DE RERUM NATURA

yazıyor. Ne demekse?

Odanın tam ortasında durup kendi etrafında şöyle bir döndü. Sanki oğlunun değil de bir yabancının odasında, her şeye başka bir gözle bakmaya başladı, aralarındaki mesafeyi kapatacak bir işaret, sorunlarını çözecek bir ipucu bulacakmış gibi.

Pencere önündeki sallanan koltuğa oturduğunda gördü defteri. Arka bahçeye açılan sürgülü cam kapıyla koltuk arasında, halının üzerindeydi, orada unutulmuş gibi değil, yeri orasıymış gibi. Epeyce kalın, ciltli bir defter, kapağında kükreyen aslanlar, ağızlarını kocaman açmış timsahlar, boynuzları ihtişamlı geyikler. Koltuğa bıraktı kendini. Tereddüt etse de, karşı koyamayacağı bir dürtüyle sayfaları karıştırmaya başladı. El yazısı özenli. Aporia yazıyor ilk sayfada. Yanında herhangi bir not, bir açıklama yok. Hemen öbür sayfayı çevirdi. Büyük harflerle, kalemin ucuna

bastıra bastıra yazmış, yazmayı yeni öğrenen bir ilkokul öğrencisi gibi bütün satırları aynı sözcüklerle doldurmuş.

BENİM ŞEKLİM BENDEN DOĞSUN, BANA YAPILMIŞ OLMASIN.

BENİM ŞEKLİM BENDEN DOĞSUN, BANA YAPILMIŞ OLMASIN.

BENİM ŞEKLİM BENDEN DOĞSUN, BANA YAPILMIŞ OLMASIN.*

İçinden tekrarladıkça nabzı hızlandı, yüzü alev alev yanmaya başladı. Yakalanma telaşıyla hemen bir başka sayfaya geçti. Yine aynı cümle, tekrar tekrar aynı cümle, bir sonraki sayfa, öbür sayfa, defterin yarısına kadar bu cümleyle dolu. Gözleri karardı, oturduğu yerde düşecek gibi oldu. Tek eliyle koltuğun minderini sımsıkı kavradı. Oğlunun zihnine, iç dünyasına girmişti, en karanlık, en mahrem alanına.

Derin bir soluk alarak bir sayfa daha çevirdi.

Birinin gelip senin içinde yüzmesine, senin içine yerleşmesine, senin içine alçı dökmesine izin veriyorsun ve sen hâlâ kendin olmak istiyorsun.**

Ve bir başka sayfa daha.

Dünyaya getirilir ama yetiştirilmeyiz. Bizi dünyaya getirenler, yarattıkları yeni insanı yok etmek için gereken her türlü beceriksizliği ve akılsızlığı yaparlar. ***

İnsan kendini denemeli, kendi kendine emirler vermeli ve kendini doğru yere koymalı.****

Bir varlık kendi öz sınırının dışına taşacak kadar değişti mi, öldü sayılmalıdır artık önceki niteliği.*****

Asıl darbeyi son okuduğu cümleden aldı. Annem, diye yazmış, kesinlikle kaçma isteği uyandıran bir kadın. En iyi bildiği şey tahakküm, baskı! Zavallı, yaşadığını sanıyor, acıyorum ona.

Demek öyle, deyip ayağa fırladı, demek öyle. Ben, sen adam olasın diye kıçımı yırtayım. Sen, sen kalk... Sayfaları yırtmak, parça parça etmek istedi. Nasılsa kendini zapt etmeyi başardı, defteri bulduğu yere, halının tüylü, yumuşak yüzeyine bıraktı. Sana göstereceğim, tahakkümmüş, baskıymış, acımaymış göreceksin şimdi. Dosdoğru çalışma odasına gidip bilgisayarının başına oturdu. Madem derdin buydu, söyleseydin ya. Bütün kartlarını iptal edelim de gerçek hayatı bir gör, yaşamak neymiş bir gör. Bakalım kendin oluyor musun, olmuyor musun? Hızlı hızlı tuşlara bastı, devam etmek istiyor musunuz, onaylıyor musunuz, beş dakika sürmedi, işlemleri tamamladı. Kalktı, pencerenin önünde dikildi, yaptığından tatmin olmamıştı, düşündükçe hınçlanıyordu. İçinden verip veriştirirken karar verdi, gitti telefonunu buldu, Erkan'a mesaj attı, acele et, evdeyiz, Tunç'un başı dertte, oğlunun sana ihtiyacı var. Hiç vakit kaybetmeden odasına gitti, üzerini değiştirip, bir valizi tıka basa doldurdu. Baba oğul bakarsınız artık başınızın çaresine, diye söylenerek fermuarı çekti. Valizin sapından tutup sürükleyerek çıktı odadan, arabanın anahtarlarını buldu, koydu cebine, gidip telefonunu aldı, Erkan altı kez aramış, on mesaj atmış, okumadan attı çantasına, evden çıktı. Yarattığı fırtınadan habersiz yatan oğluna durup bakmadı bile. Telaşlı adımlarla, nereye gittiğini bilirmiş gibi, yürüyüp geçti bahçeyi.

*WitoldGombrowicz
**HenriMichaux
***Thomas Bernhard
****Thomas Bernhard
*****Lucretius

FINDIK EZMESİ

Mehmet Fatih Özbey

I

İnsan, dilinden düşürmediği kelimeyi kendine benzetiyor. Ya da o kelime, insanı evirip çevirip anlamının içine sıkıştırıyor. Beş sene önce hayatıma, çok seveni varmış gibi görünen ama kimsenin yüzüne bakmadığı, bayağı bulduğu bir kelime girdi: İndirim. O gün bugündür dilimde.

II

Bugün siyah zeytinde indirim var, almaz mısınız?

İndirimi duydunuz mu? Bulaşık deterjanı kaç liraya düştü tahmin edin? Edemezsiniz, bedavadan biraz pahalı.

Böyle indirim görülmedi. Peynir neredeyse ekmek fiyatına.

Kulağınıza çalındı mı böyle laflar? Çalındıysa eğer bir yerde rastlaşmışız demektir.

Yine o koca marketlerden birindeyim. Elimde bu kez fındık ezmesi var. Bayılırım, ya siz? Siz de bayılırsınız, biliyorum. Alıverin işte. Hem fındıklar

Giresun fındığı. Bilirsiniz, en iyi fındık orada yetişir. Bilmez misiniz? Aslına bakarsanız ben de bilmem. Nereden bileceğim. Söyle dediler, söylüyoruz.

Eskiden işler böyle değildi. Marketin içine küçük bir masa kurar, hangi ürün indirimdeyse orada satmaya çalışırdık. Sonra akıllının biri çıktı ve bunlar yürüyebiliyorlar, dedi. Biz de yok, hayır, diyemedik. Ayaklarımızın üzerine görünmezlik pelerini düşüremedik. Olan oldu. Artık müşteriyi kovalıyoruz. Yolunu kesiyoruz. Kendimizi zorla dinletiyoruz. Zararsız haydutlar olduk, çıktık.

Gözüme birini kestirdim. Ufak tefek bir adam. Bebek arabasıyla marketi turluyor. Belli ki eşi alışveriş yapıyor, o da ufaklıkla ilgileniyor. Şarkı bile söylüyor. Neşesi yerinde. Güler yüzlü birine benziyor. Hızlı adımlarla yanına gittim. Usulca, merhaba, dedim. Cevap vermesine izin vermeden, fındık ezmesi almaz mısınız? Fiyatı yarı yarıya düştü, diyerek niyetimi belli ettim. Teşekkürler, almayalım, dedi ve bebek arabasını sürmeye devam etti. Ben de onlara eşlik ettim. Fındıklar Giresun'dan, dedim. Ezme de çok leziz. Sağ olun, dedi istemediğini belli ederek. Ne olur bir tane alsanız. Ekmeğe sürüp yersiniz. Lütfen, diye direttim. Boynumu hafifçe büktüm. Gülümsemeyi de ihmal etmedim. En masum hâlimle karşısındaydım. Adam durdu. Bir bana bir de fındık ezmesine baktı. Tamam, dedi, sizi kırmayayım. Vazgeçmesine fırsat vermeden eline bir kavanoz tutuşturdum. Teşekkür edip yanından ayrıldım. Siftahı yapmıştım işte, gerisi gelirdi.

Tekrar işe koyuldum. Kendime yeni bir av arıyordum. En doğru insanı seçmeliydim. Boş yere harcayacak bir dakikam dahi yoktu. Vakit, nakit demekti. Gözlerimle marketin dört bir yanını taradım ve maalesef yeniden onu fark ettim. Bebek arabasıyla gezinen adamı. Eline tutuşturduğum fındık ezmesini kimselere çaktırmadan, büyük bir soğukkanlılıkla içecek reyonuna bırakıyordu. Başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Adam beni göz göre göre kandırıyor, öylece ortada bırakıyordu. Tamam demişti, sizi kırmayayım demişti. Bunları söylerken tebessüm bile etmişti. Bu kadar basit olmamalıydı. Ah, onunla şartlarımız eşit olacaktı ki, iki çift laf edip yerin dibine sokardım ama neyse. Sinirden ne yapacağımı bilemez halde içecek reyonuna doğru yürümeye başladım.

III

Adım atmaya başlar başlamaz kafamın içinde tanıdık bir ses peyda oldu. Fındık ezmesinin aslında ben olduğumu, o yüzden adama bu kadar öfke duyduğumu söylüyordu. Ses her adımda daha da yükseliyor, gözlerimi oymaya, dişlerimi dökmeye, kulak zarımı delmeye çalışıyordu. Dışarıdan duyulmaması imkansızdı. Çevremdekilerin bana baktığını hissediyordum.

Sen de annenle babanın eline zorla tutuşturulmuş olmalısın, diyordu ses. Doğar doğmaz seni terk etmelerinin başka bir açıklaması olamaz.

Nereden çıktı şimdi bu lanet şey! Epeydir yoktu piyasada. Yetiştirme yurdundayken gelip yerleşmişti zihnime de bir türlü gitmemişti. Ne yaptımsa söküp atamamıştım içimden. Olur olmaz zamanları kollar, annemle babamın beni neden bırakıp gittiğine dair

onlarca şey söylerdi. Bir gün zayıf olurdum, bir gün hastalıklı. Başka günse bu dünyaya gelmek için yetersiz olduğumu söyler dururdu. Ucuz, çirkin ve sevimsiz olduğumu da.

Annemle babamın peşine düşmek, gerçeği öğrenmek gibi bir niyetim hiç olmadı. Besbelli, onlar da beni aramıyordu. Kimdiler, neciydiler merak ediyordum ama benim için bilinmez olarak kalmaları daha iyiydi. Kafamın içinde yankılanan sesin haklı çıkmasından korkuyordum sanırım. O da bu zaafımdan yararlandı ve zihnime iyiden iyiye yerleşti. Annem ve babamla göz göze gelmiş, yan yana yürümüş, birbirimize yol bile tarif etmiş olabilirdik. Bunu ona defalarca anlattım. Hepsi mümkün, dedim. Her ihtimal kadar mümkün ama bu kadarı bile bizim için fazla. Beni bıraksın da gidip onların zihinlerine yerleşsin diye elimden geleni yaptım. Olmadı. Başaramadım. Yıllar sonra, yurttan çıkıp bambaşka bir hayatın içine düşünce koşturmaktan mıdır yoksa telaşeden midir bilinmez, sesi işitmez oldum. Sakinleştim. Pes ettiğini, çekip gittiğini sandım. Aldanmışım. Bir yere gittiği yokmuş. Pusuda bekliyormuş.

IV

Beni rahat bırak, dedim sessizce. Kimseler iyi misin, diye sormadan onu defetmeye çalışıyordum. Dişlerimi sıktığımı, gözlerimi sımsıkı kapattığımı çok sonra fark ettim. Defol, dedim bu sefer. Nafileydi. Kurtuluş yoktu. Birileri yanıma yanaştı. İyi olduğumu söyledim. Gülümseyerek keyifli alışverişler diledim. Zihnimdekine dönüp haklısın, dedim, o fındık ezmesi benim. Şaşırmış olmalıydı. Cevap vermedi. Köşesine çekilmiş ne yapacağımı bekliyordu. Kalabalığı ardımda bırakıp içecek reyonuna ulaştım. Raftaki kavanozu aldım. Onu terk eden adam uzaklaşmıştı. Ardından gitmedim. İşime geri döndüm. Yaşlı bir çift benim olduğum tarafa doğru geliyordu. Önlerini kestim. Bu fındık ezmesinin size ihtiyacı var, dedim, lütfen onu yapayalnız bırakmayın.

Bastonuna yaslanan adam bana uzun uzun baktı. Bu mereti satabilmek için bu kadar zıvanadan çıkmanıza gerek yok evladım, dedi. Başını bir sağa bir sola sallarken eşinin koluna girdi. Yanımdan ağır aksak yürüyerek geçip gittiler. Gülüşmelerini duyabiliyordum.

Arkalarından, fındıklar Giresun'dan ama, dedim, yetiştirme yurdundan değil.

ALBRECHT DÜRER

YAĞMURDAN YANA

Rudolf Bayr

Çev: Orçun Ünal

Yataktan kalkmadığım için polisler kapıyı kırıp içeri girdiler, diye düşünüp duruyorum, bütün olay bittikten sonra.

Yağmur yağıyor. Günlerdir, gecelerdir yağmur yağıyor. Karşıdaki karanlık pencerelerde çizgiler oluşuyor. Aydınlık olanlarsa çizgileri göstermiyor. Sac yağmurun altında kararıyor. Çatı katı pencereleri su yüzünden birer aynaya dönüyor. Bazı kiremitler kızararak öne çıkarken öbürleri donuk gri geride kalıyor. Rüzgâr yağmuru çatıya savuruyor, damlaları sac ve kiremitlerin üzerine atıyor. Hepsini açıkça duyuyorum. Çatı katı, odamın tavanının hemen üstünde. Saçaklardaki suyu ve damlaların oluklara vuruşunu duyuyorum. Teker teker, ikişer ikişer, çoğul. Odadaki ahşap hareket hâlinde. Nem günlerce, gecelerce...

Memurlar tutanak tutup özür dilediler. İnsanların giderek daha sık evlerine kapanıp hastaymış gibi, umutsuzca ölmeye yattıkları gerçeğini anlamam gerektiğini söylediler. Anlıyordum. Özür dilemelerine gerek yoktu.

"Çoğunlukla," dedi iki memurdan biri ve anlayışla karşılayarak özürlerini kabul ettiğim için güldü, "ço-

ğunlukla insanlar birinin öldüğünü, kokusu merdiven boşluğuna ulaştığında anlıyorlar". "Siz," dedi bana ve beni çoktan kokmuş birinden ayırt etmek ister gibi, "siz yalnızca kayıp ilan edildiniz. İş yerinde de kimsenin sizden haberi yoktu."

Ama yakında öğrenecekler. İş yeri hekimi yatalak olmadığım hâlde yataktan kalkmadığımı fark edecek. İş yeri hekimleri işverenin tıpçı elleridir: bir insanın Hipokrat yeminine oranla verimliliğini ölçerler. Hekim sapasağlam olduğum için bana rapor yazamayacağını söyleyecek.

Sağanak bastırdığında yatağa uzandım. Yağmur dinip evim, sokağım ve bütün şehir gölgeleri kurutan, ışıksız, ıslaklığın renkleri kapattığı donuk bir aydınlığın içine girdiğinde de yataktan kalkmadım.

"Yağışlar," diyor radyodaki spiker, "aralıksız, bereketli yağışlar". Rüzgâr yağmur damlalarını sac ve kiremitlerin üzerine atıyor. Damlalar, rüzgârın arkasına dizilmiş sessizliği kırıyor, delik deşik ediyor. Hâlâ yatıyorum. Bazen karanlık pencerelerdeki çizgileri görmek için kalkıyorum. Kendime yağmur yağdığını, farkların kaybolduğunu söylüyorum. Sanki toprak gökyüzüne uzanıyor ve ışıksızlık.

Hayır, deli değilim. Yalnızca çözülme egzersizleri yapıyorum. İçinde bulunduğum odayla bağlarımı koparmaya, sandık, masa, duvardaki resimler ve kitaplar gibi sevdiğim eşyalarla kurduğum sahiplik ilişkilerini çözmeye, bu kopuşu düş gücüyle gerçekleştirmeye çalışıyorum.

Sekiz yaşındayken, pek de iyi geçmeyen bir ameliyatın ardından geceleyin çok kan kaybetmiştim. Önceki ağrı, kanla birlikte kaybolup gitmişti. Hafiflemiş, ağırlıktan kurtulmuştum. İnce bir uyku göz kapaklarımda serince gezinirken anneme ölüp ölmeyeceğimi sormuştum. Hortumlara bağlı olduğum için oyuncaklarıma bakamıyordum. "Hayır," demişti annem, "ölmeyeceksin". Nasıl bir hayal kırıklığı olduğunu hâlâ hatırlıyorum.

İnsanların uzun bakışlarını gördüm. Son kez arkalarına dönüp, çıkarıldıkları odaya, eve nasıl baktıklarını gördüm. Sonra nasıl önlerine, taşınarak götürüldükleri yöne baktıklarını gördüm. Onları taşıyan ya da götürenlerin tek çözümün bu olduğunu söylediklerini işittim. İkinci baharlarını ballandırarak anlatmalarını izledim. Huzur dediler, bolca huzur ve yeşillik, çakıl taşı yollar, banklar, güneşin hiç batmadığı ve gecenin kıvrımları arasında korku taşımadığı nice yıllar.

Üzerinde çalışmalıyım, diyorum kendime. Onlar beni alıp götürmeden kendimi uzaklaştırmalıyım. Uzun bakışımı onlardan esirgemek istiyorum. Dönüp geriye bakmak için hiçbir sebebim kalmasın. Hiç kimsede, hiçbir şeyde takılıp kalmamak, denemek, denemek ve kapımı kapalı tutmak istiyorum.

Bu sabah pencereler buğulandı. Camın üzerine nem yürüdü. Hava daha da soğudu. Rüzgâr yağmur damlalarını hâlâ üzerime savuruyor. Damlalar oluklara vuruyor. Aydınlıkta ışık yok. Yataktan kalkmıyorum. Yatmaya ve denemeye devam edeceğimi, böyle olacağını, evet, sonunda yaklaşık olarak böyle olacağını düşünüyorum.

TRENDE BİR NOEL GECESİ

Rudolf Bayr

Çev: Orçun Ünal

"Bunu yaşamış olmanız gerekli," dedi adam, "orada bulunmuş olmanız gerekli, çünkü tasavvur etmeniz mümkün değil. Önünüzde bir mezar, bir çukur. İçinde küçücük bir tabut. Çukurun başında, yetimhane müdürü ile *ne halt yediğini izlemesi gereken* oğlan. Muhabirler fotoğraf çekiyor. İnsanlar itişip birbirlerine katili gösteriyor. 'Tam olarak bir katil değil,' diyor içlerinden biri, 'ama kesinlikle bir suçlu. Sonuçta motosikleti çalan oydu.' Kilise görevlisi kürekle kil atıyor. Kil topaklarını ahşap tabutun üzerine saçıyor. Yetimhane müdürünün yanındaki oğlana bakıyorum. Çocuk camdan, diye düşünüyorum, çocuk beyaz camdan. O sırada karım fenalaşıyor. Diğer koluna girecek birine ihtiyaç duyuyorum. O kadar ağır. 'Gerçek olamaz,' diyor karım, 'bu gerçek olamaz.' 'Evladım benim,' diyor, 'bu gerçek olamaz.' Onu zar zor ayakta tutuyorum. Kilise görevlisi kil atma işini bitiriyor. İnsanlar kaynaşıp bir kitle oluyorlar. Size daha ne anlatabilirim? Üç gün son-

ra tekrar aynı şekilde mezarın başında toplandık. Kilise görevlisi yine kil attı, ondan önce bir Hıristiyan tesellisi...”

Kondüktör kapıyı açtı. “Efendim, kusura bakmayın lütfen. Bütün vagonda ışıklar gitti. Düzeltmeye çalışacağız.”

Karşımdaki adam, “Sorun değil,” dedi. “Sorun değil,” dedim ben de. Kondüktör uğraşacağını tekrarlayıp kapıyı kapattı.

Gece de bizimle geliyordu. Pencerenin bir arada tuttuğu bu yeni ay gecesi, yol boyunca ışıklandırılmış ağaçları teker teker kaldırıp kompartımanın karanlığına fırlatıyordu. Bekçi evlerinin önünde ve neredeyse ülkedeki bütün istasyonlarda küçüklü büyüklü ladin ağaçları... Dallarına ampuller asılmış.

“Anlayabiliyorum,” dedi adam, “gerçekten anlayabiliyorum. Çocuk yedi yaşındayken araba kazasında anne babasını kaybetmiş, kendisi okuldaymış o sırada. Akrabalardan hiçbir iz yok. O yüzden sosyal hizmetler, yetimhane... Orada çocuk için her şey bitebilirmiş. Öyle bir yetimhanenin her şeyin yasak olduğu bir dünyaya bakan bir sürü penceresi vardır. Tabii içeridekilere yasaktır bunlar. Oraya kim müdür olur? Nasıl? Bunu ona söyleyebilir miyim?” diye sordu adam.

“Hayır,” dedim, “ama ailesi olmayan çocuklar...”

“Öyle,” dedi adam sözümü sertçe keserek, “ailesi olmayan çocuklar... Bütün terk edilmişliklerin üstüne bir de böyle bir bürokrat...”

Pencereden görülen yasaklı şeyler. Hepsi iyi, hepsi güzel. Adam bunu anlayabiliyormuş. “Sonra bir gün kapının önünde bir motosiklet. Motoru çalışır vaziyette. Yalnızca üstüne atlayıp gaza basacağım, direksiyonu çevireceğim, diye düşünüyor çocuk. Her zaman pencereden izlediği gibi. Ama sonra vitesle de oynuyor. Benimki o sırada topun peşinden yola çıkıyor. Onu her zaman tembihlemişimdir, önce soluna sağına bak diye. Ama bakmamış. Öteki de duramamış.”

“Size şöyle söyleyeyim,” dedi adam, “karımı almaya geldiklerinde, karım da beni eğlenceden almaya geldiğinde Paskalya tatilindeydik. Yetimhane müdürü oğlanı dövmüş de dövmüş. Bunu ancak haftalar sonra, biri onu ihbar ettiği için öğrendim. Çocuk da mecburen cenazeye gelip mezarın başında durdu, her şeyi seyretti ve ona *katil, suçlu,* motosiklet hırsızı dediklerini işitti.”

“Ve o gün,” dedi adam, “ben o gün kulağımda o sözlerle yavaş yavaş mezarlıktan çıktım. Artık yalnız bir adamdım. Genç de değildim. Bütün o yıllar ve hayatın o yıllar boyunca biriktirdikleri bir çırpıda toprağa gömülmüştü, tam anlamıyla mezara girmişti. Tüm bunlarla çekip gittim. ‘Alıp başınızı gidin,’ demişti şefim, ‘uzaklara, başka bir ülkeye.’ Bu, çok ucuz bir reçete, diye düşündüm. Çekip gitmek, alıp başını uzaklara... Peki ama kime, nereye? Her şey içimizde. Onlar da bizimle birlikte geliyor.

“Böylece kendimi Girit’te buldum. Neresi olduğu benim için önemli değildi. Pekâlâ başka bir yer de olabilirdi. Ama sonuçta Girit oldu. Benimle gelenler herkesin yaptığı gibi gezdiler, yattılar, denize girdiler. Havanın sıcak olduğu her yerde her zaman böyledir.

“İkinci haftanın sonuna doğru bir akşamdı. Otelde sıkış tıkış oturuyor-

duk. Ben yemeğe geç gelmiştim. Yan masadaki grup belli ki uzun süredir sohbet ediyordu. Kan davasının çocuklarla torunlar olduğu sürece nasıl bitmeyeceği üzerine... Söz alan Yunan, 'Hayır, tamamen umutsuz değil, öldürülen çocuğun annesi katili evlatlık alırsa kan davasını bitirmek mümkün,' dedi. Ertesi gün eşyalarımı topladım. Memlekete dönünce devlet daireleri arasında mekik dokudum. Her masada bana, oğlunu öldüren çocuğu evlatlık almak isteyen dul bir adam gözüyle baktılar. Kafamda tasarladıklarımı söyledim. Memura, 'Bu son bulmalı,' dedim. 'İsa affetti ama,' dedim. Söylediklerimle, en çok da söylemediklerimle gazeteye çıktım. Gazeteye çıktık. Daha önce çektikleri fotoğrafları da eklediler. Altlarında *kazazedenin babası* ve *genç katil* yazıyordu. Bundan böyle aileyi oynamak gerektiği de... *Okur mektupları* sonra geldi. *Okurların düşünceleri...* Yetimhanelerdeki eğitim iyileştirilmeliymiş. Böyle bir durumda aile yardımı ya da genç katil için çocuk yardımı yapılacak mıymış? Bu garip üvey baba nasıl bir insanmış?"

"Şimdi bu çocuğun yanına gidiyorsunuz, öyle mi?" diye sordum.

"Evet," dedi adam.

"Dün akşam da gidebilirdiniz," dedim, "böylece Noel akşamı yanında olurdunuz."

"Bakın, bunu atlamazdım, beni mahvederdi. Ne kadar mantıklı düşünmeye çalıştıysam da yararı olmadı. Hem de ilk Noel'i..."

Sanki adamın sözleri kuruyup kalmıştı. O anda ışıklar geldi. Floresanların aydınlığı geceyi penceremizden hızla uzaklaştırdı. Adam saatine baktı. "Daha dört saat var," dedi.

Kaynak: *Die Schattenuhr*, Residenz Verlag, 1976

MAX KLINGER

MELEK ONU TERK ETMEDİ

Drago Jančar
Çev: Sina Baydur

Yıllarca önce bir öğleden sonra, Ljubljana'nın bir sokağında, yazar A.H. bana acı bir gülümsemeyle, "Melek beni terk etti," demişti. Tabii bunu mecazî anlamda söylemişti. En azından Swedenborg'dan bu yana meleklerin başından sonuna kadar bizimle beraber olduğu, bilincimiz alanında hareket ettikleri ve bu nedenle isteseler de bizi terkedemeyecekleri bilinir. Aslında dostum A.H., yaratıcılık krizine girmiş olduğunu ve istediği gibi yazamadığını kastetmişti. Çok eskiden, yazarlar bilgisayar kullanmaya başlamadan önce böyle bir durum, "mürekkebi kurudu" sözüyle anlatılırdı. Bu yıl, yağmurlu nisan günlerinde, benzer bir durumu ben de yaşadım. Yukarı Carniola'da, Rateče'de kuruyan mürekkebim bana müteveffa dostumu anımsattı, sanki beni bir yerlerden izliyormuş duygusuna kapıldım ve sözlerini hatırladım: Melek seni terk etti.

Yeni bir yazıya başlamadan önce bu durumu ilgi duyacaklara hemen ve kısaca anlatmalıyım. İşte

şöyle: Yağmur üç gündür durmaksızın yağıyor, ekranımdaki cümleler anlamlı bir metne dönüşmüyordu. Gece olduğunda harika kelime oyunları içeren, harika öyküler düşünüyordum, ama sabah olur olmaz hepsi silinmiş oluyor, geriye sadece yağmurun dama vuran tıp tıp sesi kalıyordu. Rüyalarımda sözcüklerle anlatılamayacak güzellikte çayırlar görüyordum ama sabah olduğunda geriye kalan sadece penceremin dışındaki ağacın dallarından dökülen yağmur damlacıkları, yağmurun doldurduğu yamacın altındaki çayırlıktı. Telaşlı bir şekilde sayfaları çeviriyordum ama karşımda hiç bir yere ait olmayan paragraflar vardı. Evin içinde dolanıp durdum, bardaktan boşalırcasına yağan yağmura rağmen bahçeye çıktım, yaşamakta olduğum kriz daha da yoğunlaştı; belki de, bir işe yarasa ve acıtmasa, başımı duvara vurmam gerekirdi. Ama esin kaynağımın aniden yokolması beni boşluğa sürükleyerek canımı acıtıyordu. İnsanın kafasında duyduğu boşluk duvara vurmanın acısından daha fazla acıtıcıydı. Duvara vurmak bir aşk darbesi gibi acıtıcıdır; ama onda biliriz ki biri biter, diğeri başlar. Oysa benim yaşadığım böyle bir durumda, yeni cümlelerle yeni bir öykünün hiçbir zaman gelmeyeceğini biliriz; bir öykü gelse de istenilen değerde olmayacaktır, ama ya hiç gelmezse ne olur? Tamamen boşluk, belki de sizi terk etmiş olan melek bir daha geri gelmeyecektir, aniden artık yazamaz olursunuz; nokta. Tek bir yaratıcı dürtüyle kâğıdıma dökülecek cümleler ve öykü için verdiğim, kafamı huzura kavuşturma mücadelemi gönüllü olarak feda edebileceğimi düşündüm: Güzel bir yabancı gelebilir, hiç tanımadığım biri gelebilir, kadın veya erkek, serseri veya polis, çocuk veya büyük, isterse yandaki binaya yıldırım bile düşebilirdi. Meleğin geri dönmesini sağlamak için yazarların yapamayacağı şey yoktur; Amerikalı yazar W.F. bir öyküsünde, karısı için deli olan çılgın şairi evine davet eder. Öyküdeki yazar durumun farkında değilmiş gibi olayların gelişmesini takip eder, filizlenen ilişkiyi anlatarak karısını ve şairi izler. Bu garip ilişki yoğunlaştıkça, daktilosunun tuşlarının çıkardığı ses daha duyulur olur-o günlerde en azından yazarın yaratıcılık krizine girmemiş olduğu ve meleğin onu terk etmediği odasından gelen daktilo sesinden anlaşılırdı. Çalışma odasının yalnızlığında daktilo tuşlarının çıkardığı sesler yükselirken kağıda geçen dram dışarıda yaşanan gerçek dramdan daha tutkulu, daha güçlü olur. Ama o nisan sabahı yalnızlığımı paylaşacağım bir şair veya herhangi bir yabancı gelmedi, yandaki eve yıldırım da isabet etmedi. Hemen ve kısaca söylemek istediğim yağmurun durmaksızın yağdığıydı, her taraf su içinde kalmıştı, ekranımdan aşağı sular sızmış ve cümleleri silip götürmüştü, ama bu bir kayıp sayılmazdı çünkü sözcükler mükemmel bir birlikteliği sağlamayı reddetmişlerdi. Bu nedenle ben de saat bir sularında ayağa kalktım, bilgisayarımı kapattım ve arabama bindim.

O sabah sadece esin kaynağım kurumamıştı, evde yiyecek de kalmamıştı. Bazen tek bir kelime kulağa ne kadar da hoş geliyor: Makarna. Veya spagetti, şarap, peynir de olabilir bu kelime, hayatta

kalmak için bunlar da gerekiyor, cümleler yetmiyor. Kiralık evimin panjurlarını kapattım ve kapısını dikkatle kilitledim. Bunu neden yaptığımı bilmiyordum, sanki biraz sonra geri dönmeyecek gibiydim. Beş dakika sonra Rateče'de sınırın öte tarafına, İtalya'ya geçtim. Yağmur yağmaya devam ediyordu, bütün bu yağmur suyunun nereye aktığını merak ettiğimi çok iyi hatırlıyorum. Şimdi Alpler'de bir vadinin tepesinde araba kullanıyordum, silecekler yağmur suyunu ittirip duruyordu, aşağılarda bir yerlerde kuvvetli yeraltı suları bir mağaradan diğerine akıyor, devamlı daha alçak bölgelere iniyor, nehirlere ve denize ulaşıyordu, dünyanın benim bulunduğum noktasından çok uzaklarda alçaklarda bir yerde.

Saat bir buçuk olduğunda Tarvisio'da o kadar çok yiyecek satın almış bulunuyordum ki, bana en az üç hafta yeterdi. Nedendi, acaba sel baskınından mı korkuyordum yoksa melek geri mi gelecekti ve ben yeni sözcüklerin yoğunluğu içinde evden çıkmaya zaman mı bulamayacaktım? Bilmiyordum. Biraz sonra, saat ikiye varmadan biraz önce, geriye dönmek istediğimde cüzdanımın yanımda olmadığını farkettim. Hemen dükkâna geri döndüm ve dükkân sahibinin kasada duran yardımcısı genç kıza cüzdanımın orada olup olmadığını sordum. Genç kızın bir robotunki gibi parmakları, yanıp sönen sinyal veren gözleri vardı. Kız bir an düşündü.

"Cüzdanınızı sizi tanıyan birileri aldı. Arkanızdan koştular."

"Birilerinin peşimden koştuğunu görmemiştim."

"Öyleyse soyuldunuz. Böyle şeyler oluyor."

Koruyucu meleğim bile beni terk etmişti, yanınızda olup kâğıtlarınızı, paranızı koruyan meleğiniz. Artık kolay bir gün olmayacaktı. Güneşin, esin kaynağımın, makarnanın sele kapıldığı, kader gibi sözcüklerin suyla ekranımdan silindiği ve sonunda cüzdanımı da talep ettiği bir gündü.

"Jandarmaya şikayette bulunsanız," dedi genç kız. Yazar bey, makarnan var, olayın da var, jandarmaya gidip neden vakit kaybedeceksin? Senden delil göstermeni isteyecekler, bunu her zaman yaparlar. İtalyan jandarmasının sorularını cevaplamak zorunda kalacağımı ve şu anda birisinin kredi kartımı kullanarak bir bebek arabası veya belki biraz daha hacimli bir çimento karıştırıcısı satın almakta olduğunu düşündüm. Kafamdaki boşluk sabah bilgisayarımın başında oturduğum sırada olduğundan daha da büyüdü.

Ciddi bir kaza geçirmiş olan, örneğin bedeninden önemli bir uzvunu kaybetmiş olan kişinin, sonu gelmeyen garip bir boşluk hissettiğini söylerler. Anlaşılan, bir motosiklet kazasında bacağını kaybetmiş veya hırsızlık yaptığı için ceza olarak eli kesilen kişi kaybettiği uzvu yerindeymiş gibi bir duygu içindedir ama gerçek öyle değildir; kaybettiği bacağıyla bir topa vurabileceğini bilir ama vuramaz; kaybettiği eliyle direksiyon çevirebileceğini bilir ama yapamaz; geride sadece acayip bir boşluk kaldığını hisseder, belki artık bu bir protez uzuv olmuştur. Benim geçirdiğim kaza böylesine kötü bir kaza değildi ama o sabah hissettiğim garip

boşluk ve çaresizlik üzerimde somut bir etki bırakmıştı. Birden soyut olmaktan uzaklaşmıştı. Gelecek belirsiz olduğu halde. Alpler'deki bu kasabanın yukarısından geçen yol üzerinde sırtını yokuşa dayamış bir binaydı Tarvisio İtalyan jandarma karakolu. İçeriye üniformalı insanlar girip çıkmasaydı bina geçen yüzyılın başlarından şirin hoş bir bina olabilirdi. Tereddütle ve karakola giden kişinin duyduğu suçluluk hissi içinde danışmadaki üniformalıya başımdan geçen olayı anlattım; oturmamı söyledi. Bunun üzerine bir sıraya iliştim ve ifademin alınması için beklemeye başladım. Arada sırada zayıfçana genç bir adam bir kapıyı açtı ve biraz daha beklememi söyledi. Sanki yapılabilecek başka bir alternatifim veya planım olabilirmiş gibi. Sonunda dükkân sahibinin yardımcısını beklediğimiz anlaşıldı, ikimizi de sorgulayacaklardı. Genç kızı birden tanıyamadım, dükkânda beyaz önlüğü içinde kasanın bir uzantısı gibiydi, oysa şimdi mavi kot pantalonlu, çekici genç bir hanım olmuştu. Yanıma oturdu ve bana acıyarak, zavallı yazını yazamıyordun, üstelik bir de cüzdanın çalındı der gibi bakıyordu. Hiç tanıdığın yok, yabancı bir ülkedesin, şimdi de seni sorguya çekecekler. O gün ilham gelmesini beklerken, dar kot pantalonlu, pek de fena sayılmayacak gözlerle beni süzen yumuşak bakışların acımasıyla karşılaşmıştım. Zayıf teğmenin genç kıza bakışı dikkatimi çekti, boyundan başlayıp göğüslere ve kalçaya inen, pantalonu çıkararak soyan o bir saniyelik bakışı hepimiz gayet iyi biliriz. Burası küçük bir kasabaydı, belki kızı tanıyordu, sinemanın veya bir gece kulübünün kapısında karşılaşmışlardı, belki güzel kızı kelepçelemeyi aklından geçiriyordu, belki kız da buna memnun olurdu, belki birbirlerini tanıyorlardı, belki daha önce kızın aklından böyle bir şeyin olması geçmişti. Ama sonra kız bana doğru eğilerek formu doldurmama yardım etti, birkaç kelime Almanca ve Slovence biliyordu, bana tatlı tatlı davranırken bir gözüyle de sık sık içeri girip çıkan teğmeni süzüyordu. Uzun boylu, kendisine kısa gelen önü açık bir ceket giymiş, göbeği pantolon kemerinin üzerinden sarkan, elinde kocaman salam dilimli bir sandviç tutan bir başkası birkaç defa teğmenin arkasında göründü. İşin pek iyiye gitmediği hissine kapılmıştım. Burada yanlış olan bir şey vardı, teğmen giderek daha hasmane davranmaya başlamıştı, genç kadının bana gösterdiği ilgiyi kıskanmış olabilir miydi? Genç kız daha iyi davrandıkça kısa boylu teğmen giderek düşmanca bakıyordu. Bana kimlik bilgilerimin doğru olup olmadığını sordu. Belgelerim çalındığı için ispatlayamayacağımı söyledim. Belgelerim çalındığı için orada olduğumu hatırlattım. Bana cevaben daha dikkatli olmam gerektiğini söyledi. Yapacak daha önemli işleri vardı. Ama ne işi olduğundan bahsetmedi. Konuşma devam ederken sorgulamayı yapan kısa boylu teğmen giderek daha tedirginlik göstermeye başlamıştı. Arkadaki ofise gidiyor ve geriye, bekleme odasına elinde bir tomar formla dönüyor, sürekli bizi durdurarak doldurmuş olduğum formlardaki bilgiye ek yeni bilgi istiyordu. Yüksek sesle gülersek kıza İtalyanca sert sözler sözlüyordu, muhtemelen karakolda

gülünmeyeceğini hatırlatıyor ve genç kız da itaat ederek hemen susuyordu. Teğmen gerçekten kıskanç biriydi. Kızın da ifade vermesi gerektiğini söyledi ve beklememi istedi. Kız teğmenin peşinden ofisine girdi, çalınan cüzdanım nedeniyle kızı sorgulamayacağı açıktı. Bir süre sonra, kısa boylu teğmen elinde formlarla geldi, ayağa kalktım. Kızın neden bu kadar uzun süre içeride tutulduğunu sormaya niyetlenmiştim, yoksa şüpheli olan o muydu? Düşmanca baktığını gördüm, belki benden de sahte ifade verdiğim düşüncesiyle şüphe ediyordu. Belki güvenlik gücünü aşağılamaktan? Her neyse. Tuvaletin nerede olduğunu sordum.

Tam o anda, kısa ve uzun boylu iki teğmenin de birbirlerine baktığı gördüm, çok geç kalmıştım. Uzun boylusu elindeki sandviçi masaya bıraktı, ceketinin düğmelerini ilikledi, tabancasını yokladı, sandviçi tekrar eline aldı ve başıyla onay işareti verdi. Kısa boylusu bana dönerek başıyla onu takip etmemi işaret etti, uzun boylusu, koca gövdesine çok kısa gelen ceketi, elinde bol salamlı sandviçi arkama geçti. Önde kısa boylusu, arkada beni yakından takip eden uzun boylusu uzun bir koridor geçtik; kısa boylusu bir kapıyı açtı ve eliyle geçmemi işaret etti. Açılan kapıdan dışarı karanlık sızdı, nemli ve çürük kokusu vardı, orası patates ambarı mıydı? Şüpheli bir durumdu ama yine de içeri girdim, duvarı yoklayarak elektrik düğmesini aradım. Kısa boylu teğmen aşağıda elektrik olduğunu söyledi. Merdivenlerden inmeye başladım, bir kaç basamak sonra nem ve lağım kokusu geldi, çürük patetes değil kanalizasyon kokusuydu, ayağım kaydı, duvara tutundum ve arkama baktım. Birden kuşkulu bir düşünceye kapıldım… benimle ilgili olamazdı ama burada yanlış bir şey vardı, bu basamakların sonu nereye varıyordu? Geriye döndüm, yukarıda kısa ve uzun boylu teğmenlerin karakol binasının koridorundan gelen ışıkta durduklarını gördüm, uzun boylusu, elinde hoş kokulu salamlı sandviçi, şapkası al yanaklı suratının üstünde geriye doğru kaykılmış, üzerinde fişeklik bulunan üniforması içinde, belinde sallanan tabancasıyla güven verici biri gibi görünüyordu. Geriye dönmek istedim ama kısa boylusu doğru yoldasın devam et der gibi güven verircesine başıyla işaret etti. Ama doğru yol değildi, yukarıdaki kapı kapanıyordu, ışık giderek kayboluyordu. Geri döndüm ve merdivenin başına doğru basamakları çıkmaya başladım ama kapı ve çerçevesinin arasından sızan ışıkta en son gördüğüm şey, uzun burunlu siyah bir çizmenin ileri geri gidip geldiği oldu, sanki ileri mi yoksa geri mi gideceğine karar verememişti, en üst basamakta duran siyah bir sıçanın başını andırıyordu. Uzun kafalı besili bir sıçan, her an aşağıya, bodrumdaki evinin karanlığına doğru hamle yapabilirdi. Çizmenin burnu gözden kayboldu ve kapıyı iterek kapattı, otomatik bir kilidin metalik klik sesini duydum; karanlıkta kalmıştım.

“Hey, burada ışık yok!” diye bağırdım.

Elektrik düğmesi için duvarı yokladım. Karanlığın içinden gelen bir insan sesi duyduğumda korktuğumu itiraf etmeliyim. Her şey çok ileri gitmişti, çok

ama çok ileri. Biri alçak sesle konuştu, İtalyanca, İngilizce ve hatta Slovence dahi olabilirdi. Ne istediğini anladım; sigara istiyordu. Ceplerimi yokladım, bir çakmak buldum. Çakmağım olduğunu nasıl unutmuştum? Nemli havada titreşen alev yerde iki büklüm oturan, sırtını beton duvara yaslamış birini aydınlattı. Gösterişli gözlükleri olan sakallı biriydi.

"Korktun, değil mi?" diye sordu.

"Biraz," diye cevapladım. Sigara ikram ettim, titreyen parmaklarıyla aldı ve sakallı suratının ortasındaki deliğe yerleştirdi. Sigarasını yaktığımda derin derin içine çekti.

"Asırlardır traş olamadım," dedi, özür dilercesine.

Monte Kristo Kontu'na benzediğini söyledim.

Sakallı adam kaçırıldığını söyledi ve "sen de öylesin," dedi.

"Hayır" dedim ve sigaramı yaktım, "kapı yanlışlıkla kapandı".

Yanan sigarasının gerisinden gülümsedi: "Yanlışlıkla mı?"

"Eğer yanlışlıkla olmuşsa neden yukarı çıkıp kapıyı vurmuyorsun?" diye sordu.

Merdivenden yukarı çıktığımı ve uzun koridorda yürüdüğümü duyumsadım. Sigaranın ateşine doğru döndüm.

"Kapıyı bulamıyorum," dedim. "Geri dönmediğimi anladıklarında her şey yoluna girecek."

"Hayır, girmeyecek," dedi. "O insanlar haydut. Adam kaçıranlar. Çok zamanları var." "Jandarmalar mı?" diye sordum.

Uzun boylu adamın ceketinin çok kısa olduğunu fark edip etmediğimi sordu.

"Bunun sebebi tıka basa salam yemesidir," dedim.

"Hayır, öyle değil," dedi, "çünkü o üniforma ona ait değil. Bu binanın içindeki herkes Kızıl Tugaylardan."

Çok aptalcaydı, kendini bilmez herkes önce terörist diye suçluyordu. Yine de nazik davranmaya gayret ettim.

"Buraya kapatılmanızın nedeni dilencilik değil mi? Affedersiniz ama dilenciye benziyorsunuz."

"Size anlatmaya çalıştığım tam da buydu," dedi heyecanla, "kaçırıldım."

Bir konu üzerinde bu kadar ısrarcı olan birinin doğruyu söyleyebileceğini düşündüm, ama yine de deli olabilirdi. Ama deli bir insan bir karakolun mahzenine neden kapatılsın ki?

"Yani demek istediğiniz," dedim, "siz büyük bir sanayici, bir bankacı, belki de milletvekilisiniz."

Hâlâ onun bir yankesici, bir serseri veya deli biri olduğunu düşünüyordum.

"Evet," diye cevapladı.

"Hangisi," diye sordum.

"Hepsi," dedi. "Kız arkadaşımın evinden dönerken kaçırıldım, sabahın ikisiydi."

"Çok korkunç," dedim, "kız arkadaşınız için de."

"Oldukça," dedi, "aynı zamanda üzücü. Çünkü şöför yan camdan gelen kurşunla vuruldu. Kanı arabanın döşemesine ve üstüme sıçradı."

"Tanrım," dedim, "bu cinayettir." "Bilmiyorum", dedi," "belki kurtulmuştur. Başı direksiyonun üzerine düşmüştü."

Bir süre konuşmadık.

"Eğer hayatta kalmışsa, artık emekli olmuştur," dedi.

Yere oturdum ve sırtımı nemli duvara yasladım. İçinde bulunduğum zor duruma rağmen bu talihsiz adama nasıl yardım edebileceğimi düşündüğümü söylemeye çekiniyorum. Tabii insan önce kendini düşünmeli, ama onu da düşünmeliydim. Suyun sesini dinledim; mahzenin duvarının gerisinden geliyordu, dere kaynıyordu.

Yukarıdan dere akıyor diye anlattım zavallı adama. Onun için yapabileceğim en küçük şey onunla konuşmak, kayalar arasından dökülen pırıl pırıl derelerden söz etmekti.

"O dere değil, kanalizasyon," diye açıkladı, sertçe tekrarladı, "dere değil, kanalizasyon."

Tabii ki kanalizasyondu, karakolun kanalizasyon sesini duyuyorduk, kasabanın kanalizasyonu ama kanalizasyon sistemi demek akarsu yok demek değildir. Bunu çok uzakta olmayan Slovenya'da Rateče'de anlamıştım; jeologlar, çayırın, ormanın, hatta yalnız hayatımı geçirdiğim, yaşama tutunmaya çalıştığım, yazma işim iyi gitmediğinde zar zor geçindiğim evin altından dere geçtiğini ispat etmişlerdi. Su akar; fikir yoksunluğunda tek bir fikir bile yeterli olur, özellikle su fikri. Evrenin başından bu yana suyun bir anlamı olmuştur, su, düşünceleri kayaların üzerinden dar vadilerdeki kanyonlara akıtmış, kollara ayırmış, büyük nehirlere kavuşturmuştur. Su her yere akar, yağmur buharının gizlediği tepelerden, yoğun sis çöken karlı bayırlardan aşağıya, tam da sabahleyin bomboş bir kafayla, bir öykü olmaksızın oturulan noktaya, Rateče'deki Alp yaylasına, kocaman yeraltı havuzlarına, bilmediğim mağaralara akar. Ve oradan da kaya katmanları arasından geçer, yeryüzünde derelerden vadilere, nehirlere iner, Sava'ya, Drina'ya ve Karadeniz'e. Minik derecikler geniş nehirlerin dalgalarına dönüşür, uzaklardaki yüksek kıyılı denizlere ulaşır. Adamla nazikçe konuştuğum için memnundum, aynı zamanda nerede olduğumuzu yararlı bir tarzda izah etmiştim, ama benim öyküme hiç ilgi göstermemişti, maalesef farklı bir açıklaması vardı.

"O akarsu değil," dedi inatla, sigarasının alevi süslü gözlüklerinde yansıyordu, "Ne dağ var ne de dere! O Romalılar'dan kalma bir kanalizasyon. Cloaca Maxima![*] Biz Roma kanalizasyonu içindeyiz, bizi kaçıran jandarma giysileri içindeki Kızıl Tugaylar tarafından burada gizli tutuluyoruz. Bu kadar basit."

"Hayır bayım, biz Alpler'deyiz," dedim. "Aslında Alpler'in altında. Tarvisio'da bir karakolun bodrumunda. Bu Avusturya döneminden kalma hoş bir bina, bayırda. Geldiğinizde görmüş olmalısınız."

Kızdı. Sigarayı tutan parmaklarının titrediğini gördüm.

"Gözlerim kapalıydı," dedi, "gözlüklerimi cebime koymuşlardı. Sanki burada ihtiyacım varmış gibi," diye ekledi. "Sanki bu yetmiyormuş gibi bir de burası kokuyor, bu koku Alpler'e has koku değil. Ama Roma'ya has bir koku. Roma'nın nasıl koktuğunu bilirim," diye bağırdı. "Roma berbat kokar."

Öyle diyorsa öyledir diye düşündüm. Bırak, Roma kanalizasyonunda olduğumuzu düşünsün. Onun fikri ona benimki bana. O Roma lağımında olduğumuzu düşünüyordu, bense mahzen

duvarının arkasında bir derenin fokurdayarak aktığını düşünüyordum. Ne onun ne de benim söylediklerimizin önemi vardı.

Çarçabuk bitirmeliyim ki meleğim beni büsbütün terk etmesin. Arkadaşım A.H.'nın meleği de aslında onu hiçbir zaman terk etmemişti. Viski içmeyi severdi, zeki ve ifadesi güçlü hoş sohbet biriydi. Belki de o akşamüstü Ljubljana sokağında karşılaştığımızda bunu kastetmek istemişti. Aslında rüyaları çok zengindi, bazen kendini Aztek'ler arasında korkunç işgalci olarak bilinen, uzaktaki harika ülkeleri görmüş olan Hernán Cortés'le beraber görürdü. Rüyalarından harika kelimeler dökülür cümlelerde ve öykülerde birleşirdi. Ben o kadar şanslı değilim, çok hızlı konuşuyorum ve her zaman yeraltında ve su altında bir tarafa çekiliyorum. Başka bir yere değilse de, Tarvisio'daki jandarma karakolunun mahzenine.

* Tarihi Roma'nın en eski kanalizasyon sistemi

DEDE, OĞUL, TORUN, YÜKSEK YERLER, BAYRAMLAR VE YİYECEKLER HAKKINDA

M. Özgür Mutlu

Tekerin ışıkları yeni yanmış. Hani şu çatıların üstünden herkese görünüp kayboluveren devasa teker. Hava henüz kararıyor. Yapacak işim de yokken, işten çıkmış eve dönen kalabalığın aceleci adımları altında ezilse miydim yok yere? Gidilecek bir sofra yok, sofralar kurulmadı daha; içim dışım çay acı acı. Vitrinlerin önünde durulmaz bir dakikadan fazla. Ne giysen üzerine ya eksik ya fazla gelecek tekinsiz bir hava. Gündüzle akşamın, bitmekle başlamanın arasına sıkışmış arafında günün, tırtılın yüzünde pis sırıtış. Makine yağı kokusu uzun yolculukları hatırlatıyor. Oysa burada her şey dönüşten, sınırlı alandaki devinişten ibaret. Yolculuk ne ise sanki: Düşünmeden kesilmiş ahkâm. Uzun direğinin ucunda parlak çıtırtılar çıkaran kaygan arabalar sıralanmışlar kenara, canavar dişleriyle. Atlar yüzlerindeki donuk bakışları, pamuk şekeri pembesi yanakları ve karaca sağrılarıyla birbirlerinin peşi sıra ve birbirlerine asla dokunmadan dönerlerken

P. HESS.
1827

alçalıp yükseliyorlar. Her esen yelde gözümüze dolmasın diye çerçöp, birkaç yerinden su kaçıran hortumla toprağı suluyor küçük bir çocuk. Pazar kuracaktır buraya belediye yıllardır, mis gibi, çatılı. Bu toprak her sene birkaç günlüğüne kızarır. Taburlar hâlinde koçları, düveleri, develeri bıçak altına yatırıp havayı dövsün, canı orasından çıksın diye boşta bırakılan bacaklarından sallandırırlar. Hani incir dalına asmak için yarıya kadar derisi soyulmuş hayvanın yününe yapışırsın ellerinle, kafası az ileride yerde, gözleri seni izler, kucağındayken yüz kilo, aşağıda sağa sola sallanan boynundan yıvışık koyu kan plastik terlikli ayaklarına damlar. Terlik ayağından vıcık vıcık kayar, ayak parmakların pençe gibi toprağa saplanır. Tütün kolonyası boca edersin üstüne. Kesilmeden önce bir on beş gün aynı toprağı eşeler toynakları. Kırmızıya keser çamur deryası. Yerde unutulmuş çengeller, göz bağları, boynun deviniminden yıpranmış urgan parçaları kalır; sonra doku parçacıkları, boynuz kurtçukları, kınalı yünler. Toprak kanı emip kızıllığı içine çekince çocuklar doldurur bu kez alanı, şen şakrak kahkahalar, çığlıklar.

* * *

"Balerine biner miyiz baba?"

"Bineriz oğlum."

"Korku tüneline de girer miyiz?"

"Korkmaz mısın?"

"Korkmam ben, girelim."

"Olur gireriz. Bugün bayram, istediğine binebilirsin."

"İstediğime mi?"

"İstediğine."

"Kızmaz mısın?"

"Bugün bayram, bayramda kızılmaz."

* * *

Kutu gibi kulübede, gişe tabelasının arkasında biletçi köfte ekmek yiyor. Soğanı dökülmüş masaya, dişinde pul biber. Bir bilet alıyorum. Tam para verince pis pis bakıyor; tırnakçılar sinir olur tam paraya ve müşterinin arkasında onu itekleyen aceleci bir kalabalığın olmamasına. Oyuncakların arasından geçip doğruca koca tekerin yanına gidiyorum. Bu teker binen olmasa da sürekli döner; etrafında dizili rengârenk ampulleri yanıp söner ki görenler büyülensin. Tekerin bir benzerine yıllar evvel büyük şehirde ikinci kez binmiştim, yalnız başıma. O ne şenlikti. Üst ve alt katarlarda sevgililer yanaşmışlar düşsel bir sevişmenin aceleciliğinde, neşeli çocuk çığlıkları, ışık seli her yan. Aşağıda bir devran ki başımdan çok dönen. O zaman da şimdiki gibi durmuştum koca tekerin önünde bir asker netliğinde. Etrafımdaki karmaşaya, itekleyenlere, başımın dönüşüne aldırmadan. O kadar çok çekmeseydim cini, gözlerimi yaşartan dumanın altında safi kristalden bir gözyaşı damlasına dönene kadar durmasaydım binemezdim de. Ne büyüktü oradaki teker, büyük şehre yakışan. Buradaki onun yarısı kadar olsa da devden farksız. Şimdi ben bu devle bir savaşa tutuşsam. Teker döndürücüsü genç elindeki telefona dalıp gitmişken hazır, mızrağımı doğrultsam, kalkanımı kaldırsam, incecik tenekeden başlığımı düzeltsem...

* * *

“Hadi oğlum, ne duruyorsun.”

“Korkuyorum baba.”

“Korkulur mu hiç, kocaman adam oldun sen.”

“Ya yıkılırsa, ya en tepedeyken bozulursa.”

“Bir şeycik olmaz, ben yanındayım oğlum.”

“Sen yanımdayken bozulmaz mı?”

“Bozulsa da tamir ederler, yukarıda kalacak değiliz ya. Hadi binelim.”

“Korkuyorum yine de.”

“İstemiyorsan binmeyelim o vakit.”

“Binelim baba.”

* * *

Akşamın ilk müşterisi için durdur bakalım şu tekeri arkadaş. Bak burada bekliyorum nicedir. Ortalık insan kaynamadan bineyim, havalanayım. Korkularıma karşı şöyle bir dikleşeyim. Ne hisli çocukmuş, duymuş gibi düşüncelerimi, kaldırıp kafasını yüzüme baktı. Elimdeki markayı uzatınca telefonu arka cebine sokuşturup yandaki kırmızı düğmelerden birine bastı. Motor sustu. Teker boşaldı. İlk gelen katara uzanıp yakalayıverdi yakasından, beni içeri buyur etti. Kuruldum sert plastiğe, yallah. Bastı yine bir düğmeye ve uzaklaşmaya başladım yeryüzünden. Eski bir aletmiş, hem de külüstür, binince anladım. Alt ve üst köşelerinde ikişerden dört araba lastiği üzerinde dönermiş meğer dolap. Lastiklere baktım, iyice kabak; ani bir frende yağ gibi kayar. Lastiklerin yanından geçerken kocaman demir ve plastik kütlesinin çatırdadığını duyuyorum. Uzaktan göze hoş gelen ışıklar yakından bakınca çirkin renkli ampullere dönüşüverdi. Gözüm hep yağı, aşınmış plastik parçalarını, sağdan soldan sarkan elektrik kablolarını, tekerleri tutan zavallı cıvataları görüyor. O cıvatalar bağlıyor beni hayata. Teker bir kurtulsa, sokak aralarından tıngır mıngır denize kadar yuvarlansa. İyicene yükseldik artık, altta kaldı yeşil tırtıl ve çizgi gibi yolu, dev şişme şato söndü gibi, gondol basit bir kayığa dönüştü, atlıkarınca çıngıraklı bebek oyuncağı oluverdi. Çocuk hâlâ suluyor toprağı, suladığı yerler kararıveriyor.

* * *

“Anne bugün bayram.”

“Borazanı parlattın mı?”

“Parlattım, senin toz bezinle ovaladım, pasparlak oldu.”

“Aferin.”

“Babam nerede, bayrama gelmeyecek mi?”

“Baban çalışıyor.”

“Bayramda çalışılır mı? Geçen bayram çalışmadıydı?”

“O başka bayramdı, bu başka bayram.”

* * *

Dönme dolap aşağı inerken batıyor dünya, çıkarken doğuyor. Batarken büyüyor her şey, doğarken küçülüyor. Ben bunca sene ne yaptım büyüyüp küçülmekten başka? Aynı yerde dönüp durdum desem, yol nedir sanki, yolculuk? Bir geminin farelerin viyakladığı, karanlık küflü mutfağında Atlas Okyanusu’nu geçmişsem ne olmuş. Yine burada değil miyim, kendimden büyük gölgemi kaybettiğim yerde. Hayata beni ucuz cıvatalar bağlıyor

yine. Anam ölmeyeydi iyiydi; daha sık gelirdim onu ziyarete. Ne demeye bindiysem bu tekere? Durmak bilmiyor. Uzaktan ateşböcekleri gibi göz kırpıyor evlerin ışıkları. Bando mızıka sesleri de geliyor vızıltı gibi. Şöyle bir ayağa... Ne baş dönmesi, ne çalkantı öyle. Durdur artık genç arkadaş. Olmuyor işte, zorlamanın faydası yok. Yaşayacağız bir şekilde, gölgesiz, fersiz. Yine yükseliyorum. Dakikalar saat oldu, ufacık bir plastik markayla, yaşamla ölüm arasında sonsuz tur atabiliyormuşsun meğer. Bu kadar ucuz olmamalıydı. Ellerim demir küpeştelere yapıştı, terli avuçlarım pas kokacak. İğrensem de durup durup koklayacağım ellerimi, ağzım buruk buruk sulanacak. Yükseldikçe kırmızıya kesiyor her yan, koyu, ılık, gözümün akını kaplıyor. Somunlar zangır zangır. Tepede duruyor katar, hafif bir salınımla midemi ağzıma taşıyor. Parka giriyor çocuklar, kıpkırmızı, dağılıyorlar oyuncaklara, analar babalar dev şişme şatonun üstünde zıplıyorlar minare boyu, uçup uçup gidiyorlar sonra bulutların ardına; çocuklar hep geride kızıllığın içinde. Hareketleniyor katar, hafif bir yel gibi iniyor. Toprağın rengine kesiyor her yan, sakinliyor az önceki tedirgin ayak temposu. Durdur şunu genç arkadaşım diye bağırıyorum ki, gencin yerinde sakalları dağınık bir çalı gibi yüzünü dalayan yaşlı bir adam, göz akları kanlı, buruş buruş elleri kahvecilerin, tekne tamircilerinin, biletçilerin, tahta oymacılarının ve toprak kazıcılarının elleri toplamı. Bozuntuya vermeden azarlıyorum, yahu bir saattir döndürüyorsun tekeri, ne diye durdurmuyorsun, ölüm fikriyle bu kadar baş başa bırakılır mı bir insan, hiç mi psikoloji okumadın. Bey amca diyor, kusura bakma, ben seni unuttum. Başlarım bey amcana, durdur şunu, yüz yıldır dönüyoruz.

* * *

“Her yanı aynalı cam binalar var ya, o camları siliyormuş.”

“Zerresi kalmamıştır.”

“Hem nasıl. Parça parça.”

“Çok mu yüksekteymiş?”

“Naha minare kadar.”

“Severmiş yüksekleri. Kim demiş Ali Abi uçamaz diye.”

“Hayvansın hayvan.”

“Aman sen de.”

“Halat kopmuş. Bayram günü kimse de yokmuş bina da. Saatler sonra bulmuşlar.”

“Bir fırt daha versene.”

* * *

Kahveyi parmağıma takarak içmeyi severim ben. Sıvıları daha rahat alıyorum. Bazen yemek yerken midem kalkıyor. Bir parça etin, elmanın, patatesin, ıspanağın ve börülcenin dişler arasında kıyılması beni iğrendiriyor. Bütünlüklerinin bozulmasına, çiğnenerek tanınmaz hale getirilişlerine katlanamıyorum. Çok yukarılardan dişlerimin arasına düşüp dağılan bedenlere benziyorlar. Katlanamadığım daha birçok şey var ama yapıyorum, hatırlamak istemediğim birçok şey var ama unutamıyorum. Yine aç yatacağım bu gece. Eve gelirken vinç üstündeki insanların sokaklara bayrak astıklarını gördüm. Yarın bayrammış. Bayramları çok seviyorum ama beni ağlatıyorlar. Çocuk-

ların sevinçlerini, sokağın kalabalığını, mikrofonların tiz bir sesle ötüşünü, güzel giyinmiş insanların kendilerini beğenmelerini ve beğenilmelerini izleyişlerini. Yalnızlığıma bir ara. Yarın meydanda olacağım, kalabalığın içinde kaybolarak, ayağıma basılmasına aldırmadan. Belki davullar, borazanlar çalınacak. Ama bu gece aç yatacağım ve yarın sabah bayrama gitmeden önce bir simidin bütünlüğünü bozup, onu dişlerimin arasında parçalayarak mideye göndereceğim. Aç karnına uyku tutmuyor, midemi kemiren bir kurt var içimde. Rüzgâr öyle öfkeli esiyor ki bu gece, insanın teslim olası geliyor. Üfür koy nereye koyarsan uykusuzluğumuzu, evsizlerin tepesine bir de ev koy, kuzeye doğru sür bizi. Meydandan lunaparka gideceğim çocuklarla birlikte, dönme dolap için bir sarı marka alacağım gişeden. O kızıllığın ortasında o sarı markayı herkes görecek ve hayret edecek parlaklığına. Onu dönme dolaba binmeye en çok korkan çocuğun avcuna bırakacağım.

* * *

"İlk dönme dolabı ben kurdum büyük şehirde, yağ içinde. O zamana kadar kartpostallarda gören görmüştür. Bayramdı, panayır kurdulardı. Ağzı açık kalmıştı herkesin. Eskiler kol gücüyle çalışırdı, motorluydu bizimki."

"Sevdiler mi dede?"

"Sevmez olurlar mı, önünde kuyruk bitmedi günlerce. İyi para kazandı sahibi."

"Sen bindin mi?"

"Bindim tabii, o günden sonra nerede görsem dönme dolaplara istisnasız bindim, küçüklerine büyüklerine."

"Sen yüksekten korkmaz mısın dede?"

"Korkmam, ne diye korkayım? Sen de korkma. Ali'ye söyle seni lunaparka götürsün, o götürmezse ben götürürüm."

"Keşke dönme dolaba binsem, beni uzaklara götürse."

"Götürmez, dönme dolap hayat gibi, başladığın yere döndürür. Yükseltir alçaltır ama bir adım ilerletmez."

"Dede hayat gibi mi?"

"Hayat gibi."

SUMA

Vedat Nas

Suma'nın oğlu dön yurduna. Dön ki iyileş. Devan oradadır. Yurdunda. Öz yurdunda. Bin atına. Üzengile atını. Üzengiledikçe üzengile. Eyerin kaşını dümdüz et. Dağı dümdüz et. Dümdüz et ki görenler atlı kimdir anlasın. Hiç durma, arkana dahi bakma. Arkana dönüp bakarsan derler ki, bu Sumalı değil. Derler ki köyün köpeği kadar cesur değil. Yak ciğerini. Yansın kor gibi. Sana senin yüreğinle seslenmeyenin mezarına tükürme. Tükürüğünle mezar çiçeklerini kurutma. Tükürüğün kezzap gibi gelecektir onların mezarlarının çiçeklerine. Benzeme onlara.

Sür atını Suma'ya. Bul atalarını Suma'nın torunu. Torununun torunu. Şarkılar söyle, türküler dile getir, def çal. Bir şiir vecdeyle, hatipler utansın. Duyanlar hatim indirdi sansın. Git. Saklanan altınları bul, koynuna koy köpeklerin. O cesur, o havlaması kesilmeyen köpeklerin. Hatırla köylüler ne diyordu. Hatırla aşk û aşk ile, biraz şehvetle ne diyorlardı. Bir dirhem aşk, bir dirhem şehvet, biraz haset û hasretle.

JOAQUÍN SOROLLA

Şimdi sen gidiyorsun ya. Atın sana yolu gösterecek. Şimdi sen gidiyorsun ya kırgın kırılgan, atın seni şahlandıracak. Atın seni köklerine indirecek. Atın senin dostun olacak. Onu her zamankinden daha çok sevdiğini göreceksin. Yol arkadaşını seveceksin. Yol arkadaşını sevmeyeni, onu yarı yolda bırakanı lanetler ecdatların, korkarsın sen bundan. Çekinirsin. Utanırsın sen.

Hatırla bu atı. Başın o kutsal sıvıdan yeni çıkmışken, seni sırtından fırlatıp da, al bak burası değil durman gereken, senin durman gereken yer Şam'ın yedi kapısından birinin dibi, demişti. Hatırla. Tarihini hatırla. At sana yardımcı olacaktır. Yar olacak, dost olacak sana.

İn köklerine. Bir çiçeğin köklerini eşelediğin gibi eşele. Yara oradadır. Yara, yolunu belirler. Yara, yolu iyi bilir. Derinse derin. Eşele yine de. Kaşı gerekirse önce. Tatlı tatlı, sıcak sıcak kavlat. Kopar gerekirse birden kabuğunu. Keskin acır, az acır, çabuk geçer. Ama bugün, ama yarın. Ama gideceksin. Baktın ki, kanıyor kökleri çiçeğinin, rubailer fısılda yapraklarına. İn. İn iyice derine. Köklerine ezgiler mırıldan. Coştur. Coştur çünkü sen Suma'nın torunusun. Bilirsin nerde duracağını, nasıl coşturacağını. Ecdatlarından kalan bir miras bu. Bir başla. Bir bitir. Bitirince göreceksin ki çiçeğin yarası geçmiş. Çiçek kabuk da bağlamamış. Orası, tam da orası Şam'ın yedi kapısından birinin girişi. Işıltılı bir karanlık. Tam orada. Eğil bir bak. Bak iyice. Gözlerin kamaşacak zifiri karanlıktan. Babil'in asma bahçeleri kadar güzel kapı eşiği. Asma bahçeler kadar yeşil. Görkemli. Yakın, sana pek yakın. Senin yaranın bu derinliği görkemli geçmişinden ey! Senin yaranın derinliği sürgün edilişinden eyyy zoraki muhacir. Göçün, içinde sürgününü taşır. Sürgünün göğsünde süngü. Sürgün edilmiş atlar. Süngülenen sırça boyunlar. Atlarla birlikte anılar. Atlarla birlikte hatıralar. Atlarla birlikte tarihin, soyun sopun. Komşuluğun. Eskimeyen halın. Şimdi o halılar seni sürgün edenlerin evinde vicdanlı ve de pir û pak ayakların özlemini duyuyor. O halıların sürgün tarihini yontuyorsun. Tarihini yontuyorsun. Al motifli, ak püsküllü halının tarihidir al kanlar. Al kanlar, ak başlar. Süngülenen ağıtlar. Ayaklar altına alınan yadigârlar. İşte senin tarihin bu, Suma'nın torunu. Git. Git ki bulasın kendini.

Bir toz bulutu esecek. Sarı tufanı andıracak. Sen korkacaksın, atın ise sarı tufanın koynuna girecek. Diyecek ki, ey sahibim, ey köklerinin sürüklediği yiğit, sakin ol. Bu tufan, bu sarı tufan bizi yurdumuza götürecek. Çölden geliyor, çölü aşacak. Çölü aşan, bir tufanla aşar ancak. Kum taneleri dolduracak ruhumuzu. Kum tanelerinden ayetler yazıldı. Kum tanelerinden sayfalarca kitap. Sarı. Yaldızlı. Kum taneleri kana boğuldu, boğuldu da yine de sarılığında kaldı. Bozulmadı kum denizi. Denizler bozulmaz. Bozulursa sonu olur dünyanın çünkü. İşte bundandır ki, durma git.

ÖYKÜLEM

oykulemdergi@gmail.com
/Öykülem /oykulemdergi /oykulemdergi

Yayına Hazırlayanlar
Murat Çelik
Eyüp Tosun

Son Okuma
Oğuz Demirel

Grafik&Tasarım
Emir Tali

Baskı ve Cilt
Sena Ofset
Litros Yolu
2. Matbaacılar Sitesi
B Blok 6. Kat
No: 4NE 20
Topkapı / İstanbul
Sertifika No: 12064

İmtiyaz Sahibi
Furkan Aka

Sorumlu Yazıişleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni
Eyüp Tosun

Adres
Oruçreis Mah. Vadi Cad.
Giyimkent 170/316
Esenler / İstanbul
Tel: 05051333342

Ederi
10 TL